

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Studentu zinātniskā konference 2022

19. - 22.aprīlis, Rīga

KOPSAVILKUMI

Organizētāji: Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte (LU BVEF) sadarbībā ar Rīgas Tehniskās Universitātes Inženierekonomikas un vadības fakultāti (RTU IEVF)

LU BVEF zinātņu prodekāne *prof. Inna Romānova* / RTU IEVF dekāne *prof. Elīna Gaile-Sarkane*

Sekciju vadītāji: *prof. Andrejs Cekuls; prof. Ruta Šneidere; prof. Sandra Jēkabsons; asoc.prof. Ilze Judrupa; asoc.prof. Ilze Medne; asoc.prof. Jana Eriņa; asoc.prof. Marina Kudinska; doc. Vladimirs Šatrevičs; doc. Rīta Greitāne; doc. Andžela Veselova.*

SATURS

1. *Ginta Andersone* (LU) Pašvaldības teritoriālo vienību pievilcības indeksa izveides iespējas
2. *Karīna Avejana* (LU) Pievienotās vērtības nodokļa un uzņēmuma ienākuma nodokļa saikne un potenciālie riski
3. *Paula Bruža* (LU) Sieviešu iesaistes uzņēmējdarbībā izaicinājumi Latvijā
4. *Jurita Čerņavska* (LU) SIA "Elmeko" iespējamās maksātnespējas prognozēšana
5. *Artūrs Čudars* (LU) Filipša līknes sakarība Eiropā un Baltijas valstīs, pārmaiņas laika gaitā
6. *Loreta Ieva Dārzniece* (RTU) Personu sertificēšanas procesa analīze
7. *Ineta Dedela* (LU) Pamatlīdzekļi un to grāmatvedības uzskaites novērtējums pašvaldības SIA "VANGAŽU AVOTS"
8. *Ilze Dobrāja, Laila Keisele* (RTU) Korporatīvo klientu pārvaldības kvalitātes novērtējuma kritēriji
9. *Laura Dziļuma* (LU) Uzņēmuma motivācijas sistēmas ietekme uz darba ņēmēju vecumā no 19-35 gadiem
10. *Kristīna Gemega* (LU) Elektroenerģijas ražošanas uzņēmuma finanšu analīze nozares attīstības kontekstā
11. *Dace Terēze Gira* (LU) Pašvaldību grāmatvedības organizācijas prasību attīstība Latvijā un Starptautiskajos publiskā sektora grāmatvedības standartos
12. *Darja Golosuja* (LU) Sociālo mediju ziņojumu ietekme uz digitālo aktīvu cenu veidošanos: ekonometriskā analīze
13. *Ksenija Gončare* (LU) Ārvalstu tiešās investīcijas Latvijā un to ietekme uz Latvijas ekonomikas attīstību
14. *Kristaps Grīnbergs* (LU) Aprites ekonomika kā ilgtspējīgas attīstības virzītājspēks
15. *Artūrs Grosbergs* (RTU) Kvalitātes vadības sistēmas analīze un pilnveide bezpilota lidaparātu ražošanas uzņēmumā
16. *Kitija Harmsone* (LU) Lēmumu pieņemšanas procesa izvērtējums Latvijas valsts pārvaldē, Covid-19 vakcinācijas procesa organizācijā
17. *Dāvids Helmanis* (LU) Iekšējās kontroles sistēmas nozīme organizācijā
18. *Inese Jēkabsons* (LU) VSIA "NRC "VAIVARI" apgrozāmo līdzekļu uzskaites izpēte
19. *Diāna Jeremejeva* (LU) Latvijas nevalstisko organizāciju grāmatvedības uzskaites normatīvais regulējums
20. *Liene Kaibe* (LU) Mākslīgā intelekta izmantošanas iespējas Latvijas uzņēmumu digitālā mārketinga stratēģijā
21. *Paula Kristiāna Kalniņa* (RTU) Ilgtspējīgas investīcijas - mārketinga falsifikācija vai paties ieguldījums sabiedrības nākotnē?
22. *Jūlija Kasmiņina* (LU) Iedzīvotāju ienākuma nodokļa salīdzināšana Baltijas valstīs
23. *Līga Kauranena* (LU) Attālinātā darba ietekme uz darbinieku izdegšanas sindroma izpaušanos valsts iestādēs
24. *Agnese Kauškale, Gaļina Robertsone* (RTU) Kvalitātes vadība un risku pārvaldība ražošanas uzņēmumā
25. *Evija Keiša* (RTU) Algoritma izstrāde ienākuma nodokļa piemērošanai attālinātam darbam ārvalstīs
26. *Intars Krūmiņš* (LU) Eksporta potenciāla analīze finanšu noziegumu novēršanas pakalpojumiem
27. *Diāna Kuzmina* (LU) Latvijas grāmatvedības normatīvā regulējuma izpēte un novērtējums

28. *Olīvija Lavrenova* (LU) Izmaiņas grāmatvedības reglamentējošo prasību piemērošanā pēc jaunā "Grāmatvedības likuma" ieviešanas un grāmatvedības normatīvā regulējuma pilnveidošanas iespējas
29. *Darja Lidovska* (LU) LSEZ SIA „LIEPAJA BULK TERMINAL” saimnieciskās darbības analīze
30. *Arturs Lisovskis* (LU) Pašvaldību ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē
31. *Mihails Ļitvinskis* (LU) Statistiskas arbitrāžas stratēģijas un to pielietojuma iespējas kriptovalūtu tirgū
32. *Diāna Dana Lošaka* (LU) SIA “ERNST & YOUNG BALTIC” saimnieciskās darbības analīze un attīstības perspektīvas Covid-19 krīzes laikā
33. *Aiga Madalāne-Ulmane* (LU) Uzņēmumu nodokļu risku analīze un to pārvaldības novērtēšana
34. *Ervīns Malahovskis* (LU) Latvijas iedzīvotāju novecošanās radītie riski darba tirgum
35. *Elīna Mažeika, Arta Pīlēna-Dālberga* (RTU) Integrētās vadības sistēmas ieviešanas ietekme uz uzņēmuma darbību
36. *Andrejs Migunovs* (LU) Ekonomiskās izaugsmes modelēšana Latvijas pierobežā, izmantojot nakts gaismu
37. *Jūlija Niklasi* (LU) Grāmatvedības dokumentu elektroniskās aprites sistēmas ieviešanas problēmas un risinājumi uzņēmumā SIA “ROLANDS MOISEJS”
38. *Viktorija Oļdenburgere* (LU) Ārējās revīzijas pierādījumi, to iegūšanas procedūras un nozīme Latvijas mazo uzņēmumu revīzijas procesā
39. *Lidija Pahomova* (LU) Nabadzības un sociālās atstumtības novērtējums Latvijā un Eiropas Savienībā
40. *Katrīna Pētersone* (RTU) Neatbilstību kontroles sistēmas analīze un pilnveide kosmētikas ražošanas uzņēmumā
41. *Jeļizaveta Prilucka* (LU) Organizāciju reorganizācijas procesa novērtējums
42. *Patrīcija Prindule* (RTU) Kvalitātes vadības sistēmas analīze un pilnveide Biomedicīnas pētniecības centrā
43. *Alise Punclava* (RTU) Kvalitātes novērtēšana un pilnveide jaunu produktu ražošanas procesā SIA “STENDERS”
44. *Marita Redisone* (LU) SIA AR AGRO saimnieciskās darbības izvērtējums
45. *Sabīne Riekstiņa* (LU) Revīzijas nozare un tajā izmantotie digitālie risinājumi Latvijā
46. *Karīna Rjabova* (LU) Kā organizācijas kultūra ietekmē darba produktivitāti
47. *Marija Rosijska* (LU) Klientorientētas pieejas nozīme komunikācijā ar iedzīvotājiem Rīgas valstspilsētas pašvaldībā
48. *Armands Rudzītis* (LU) Papīra dzērienu salmiņu ražošanas uzņēmuma saimnieciskās darbības novērtējums
49. *Laura Saulāja* (LU) Pašlīderības principu pielietošanas nozīme organizācijās
50. *Dagnija Škaravecka* (LU) Būvniecības nozares attīstības problēmas Covid krīzes apstākļos
51. *Samanta Sproģe* (LU) Mazumtirdzniecības uzņēmuma “ATU DUTY FREE” motivācijas sistēmas pilnveidošanas iespējas
52. *Inga Štāle* (LU) Grāmatvedības ārpakalpojuma sniedzēju problēmas Latvijā un to risinājumi
53. *Irēna Emīlija Švilpe* (LU) Ekonomiskās aktivitātes reāllaika prognozēšana ar augstas frekvences datiem
54. *Kristīne Troņenkova* (LU) Darbaspēka nodokļu salīdzinošā analīze Baltijas valstīs
55. *Sandra Tuliša* (LU) VSIA “Nacionālā rehabilitācijas centra “VAIVARI” grāmatvedības organizācijas dokumentu novērtējums un pilnveidošanas iespējas
56. *Alisa Uzariņa* (LU) Cilvēkresursu aizstāšana ar digitālajiem risinājumiem un to ietekme uz pasažieru apmierinātību starptautiskajā aviācijas biznesā
57. *Liene Užule* (LU) Pašvaldību informatīvo izdevumu izvērtējums un nozīme pašvaldību funkciju nodrošināšanā Latvijā
58. *Evelīna Valaine* (LU) Pievienotās vērtības nodokļa regulējums Latvijā un ar to saistītie krāpšanas riski
59. *Austra Vāvere* (LU) Digitālā mārketinga pielietošana bērnu zīmējumu kolāžu biznesa attīstībā
60. *Inguss Vircavs* (LU) Vienādu nosacījumu principa ietekme uz pašvaldību iespējām veicināt teritoriju attīstību
61. *Gvido Vorona* (LU) LR grāmatvedības ārpakalpojumu uzņēmumu normatīvā regulējuma un to iekšējās kontroles sistēmas prasību izpēte
62. *Amanda Zelča* (LU) NILLTPFN iekšējās kontroles sistēma ārpakalpojuma grāmatvedības uzņēmumā SIA "STEM"

PAŠVALDĪBAS TERITORIĀLO VIENĪBU PIEVILCĪBAS INDEKSA IZVEIDES IESPĒJAS

Ginta Andersone

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: ginta.andersone@gmail.com

Latvijā pēc Administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas 2021. gada 1. jūlijā iepriekšējo 119 pašvaldību vietā darbu uzsāka 43 pašvaldības, t.i., 7 valstspilsētu pašvaldības un 36 novadi ar 3 valstspilsētām, 68 pilsētām un 511 pagastiem.

Daudzām no 582 teritoriālajām vienībām pēc reformas draud nomales efekts – resursu un cilvēkkapitāla koncentrācija jaunajos administratīvajos centros var paātrināt emigrāciju no novadu perifērijas. Viens no galvenajiem jautājumiem attīstības līdzsvarošanai būs – kā saglabāt un piesaistīt prasmīgu, radošu darbaspēku. Lai piesaistītu inovatīvus uzņēmējus, lielākā problēma ir atbilstoša cilvēkkapitāla nepieejamība. Nepietiek nodrošināt labu vidējo izglītību savā teritorijā, nepietiek, lai vietējās izcelsmes studenti sekmīgi pabeigtu pasaules augstskolas un iegūtu doktora grādu. Jābūt vēlmei atgriezties un dzīvot konkrētajā pagastā vai pilsētā vai to tuvumā. Tas pats attiecas uz augsta līmeņa darbinieku piesaistīšanu. Tāpēc būtiska nozīme ir novērtējumam – cik pievilcīga ir teritoriālā vienība darbaspēka resursu nodrošināšanai atbilstoši teritorijas savdabīgo priekšrocību attīstīšanai.

Administratīvo un teritoriālo vienību teritoriju pievilcība ir mūsdienās radīta koncepcija. Tās uzdevums ir jaunā veidā ilgtermiņā risināt reģionālās attīstības problēmas. Tās nozīme pēdējos gados ir augusi ne tikai akadēmiskajos pētījumos, bet arī nacionālo, reģionālo un vietējo pašvaldību darbā.

Pētījuma mērķis ir izpētīt teritoriālās vienības pievilcību veidojošos faktorus un izveidot indeksu teritoriālās vienības pievilcības mērīšanai reģionālās politikas īstenošanai un atšķirīgai attīstības vadīšanai dažādās teritoriālajās vienībās, lai veicinātu atbilstoša darbaspēka piesaistīšanu un teritorijas ekonomisko izaugsmi.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tika izmantotas vairākas pētījuma metodes: tiesību aktu un citu dokumentu analīze; oficiālās statistikas datu analīze; kvalitatīvās pētījuma metodes (padziļinātās daļēji strukturētās intervijas ar nozares ekspertiem) un kvantitatīvās pētījuma metodes (iedzīvotāju aptauja).

Veiktajam pētījumam ir ne tikai zinātniska, bet arī praktiska nozīme. Darba autore sniegs priekšlikumus un metodiskās rekomendācijas kā pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu uzraudzības sistēmā iekļaut teritorijas pievilcības indeksu un priekšlikumus tēmas tālākai izpētei un attīstībai.

Atslēgvārdi: *cilvēkkapitāls, indekss, pašvaldība, pievilcība, teritoriālā vienība*

PIEVIENOTĀS VĒRTĪBAS NODOKĻA UN UZŅĒMUMA IENĀKUMA NODOKĻA SAIKNE UN POTENCIĀLIE RISKI

Karīna Avetjana

Latvijas Universitāte
Biznesa, Vadības un Ekonomikas fakultāte
E-pasta adrese: avetjana@inbox.lv

Valsts finanšu sistēmas sastāvdaļa ir **nodokļi** un tie veido jebkuras valsts budžeta ieņēmumus. Tāpat arī, nodokļi ir jebkuras juridiskas personas izdevumi. Veidojas šo divu pušu savstarpējā mijiedarbība – valsts vēlas pēc iespējas vairāk iekasēt nodokļus, bet nodokļu maksātāji mēģina samazināt savus izdevumus un samaksātos nodokļus.

Nodokļu risks ir varbūtība, ka kāds nodoklis dažādu iemeslu dēļ ir nekorekti aprēķināts, nav aprēķināts vispār vai pat nav apzināts. Latvijā ir spēkā vairāki nodokļu likumi, kurus lielāko daļu piemēro un deklarē paši nodokļu maksātāji. Nodokļu likumi un saistošie Ministru Kabineta noteikumi ir sarežģīti, komplicēti un mainīgi, kas rada iespēju kļūdīties. Šādas kļūdas var maksāt ļoti dārgi, ja tās laikus nenovērš.

Vissarežģītākā nodokļu aprēķināšana vienmēr ir bijusi saistīta ar pievienotās vērtības nodokli (**PVN**) un uzņēmuma ienākuma nodokli (**UIN**) un autores pētījuma mērķis ir veikt šo nodokļu normatīvā regulējuma izpēti, fokusējoties uz saiknes starp abiem nodokļiem novērtējumu un to potenciālo **risku**. Nodokļu politika ir sarežģīts process un tas prasa gan uzņēmēju, gan likumdevēju modrību. Arī starptautiskā prakse liek pielāgoties, pārskatīt nodokļu likumus un saskaņot tos visā ES teritorijā. Šāda nepieciešamība rodas, lai katras valsts uzņēmēji nav diskriminēti, lai katra valsts nezaudē savus ienākumus nodokļu veidā, piemēram, PVN krāpšana, kad faktiski darījumi nav notikuši atbilstoši normatīvām prasībām un PVN nav nomaksāts nevienā valstī; vai veicot fiktīvus darījumus; vai peļņu novirzot uz valstīm, kur ir mazākas UIN likmes. Uzņēmēji ir radoši un vienmēr atrod veidus, kā apiet likumu un nemaksāt nodokļus.

Izvērtējot PVN un UIN normatīvos regulējumus Latvijā, autore konstatē **saikni** starp šiem nodokļiem. Jebkura darbība vai bezdarbība var radīt nodokļu sekas un ir būtiski ikdienu strādāt, veidot kontroles sistēmas un pilnveidot grāmatvedības uzskaiti uzņēmumā, samazinot potenciālo risku iestāšanos. Nav iespējams grāmatvedībā skatīties notikumus/darījumus tikai no viena nodokļa skatījuma. PVN un **UIN** saikne pamatā veidojas par izdevumiem, kas nav saistīti ar saimniecisko darbību. Šādi izdevumi uzliek pienākumu vai nu veikt īpašu izdevumu uzskaiti priekš UIN, kā arī jāvērtē priekšnodokļa ierobežojumi.

Pētījuma praktiskā nozīme: autores pētījums par PVN un UIN saikni un to potenciālajiem riskiem var palīdzēt jebkurai uzņēmumā sakārtot iekšējo grāmatvedības dokumentāciju, kā arī, iespējams, palīdzēs izvairīties no papildus nodokļu maksājumiem.

SIEVIEŠU IESAISTES UZŅĒMĒJDARBĪBĀ IZAICINĀJUMI LATVIJĀ

Paula Bruža

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: bruzapaula@gmail.com

Finanšu aprēķini liecina, ka dzimumu atšķirību samazināšana darba tirgū līdz 2030. gadam visā pasaulē varētu palielināt ienākumus uz vienu iedzīvotāju par 20 %. Tomēr Oksfordas Universitātes socioloģisko zinātņu pētnieki uzskata, ka 21.gadsimtā sievietes uzņēmējas joprojām sastopas ar dzimuma diskrimināciju. Pakāpenisko pārmaiņu rezultātā sabiedrībā, sieviešu lomas ir mainījušās, pieaugot sieviešu izrādītajai iniciatīvai un aktīvai interesei par sava uzņēmuma vadīšanu. Jaunākā statistika par vīriešiem un sievietēm uzņēmējdarbībā pasaules mērogā liecina, ka vairāk nekā 126 miljoni sieviešu visā pasaulē sāk nodarboties ar uzņēmējdarbību vai jau vada savu biznesu, vairāk nekā 224 miljoni sieviešu ietekmē globālo ekonomiku, un vairāk nekā 112 miljoni sieviešu – uzņēmēju nodarbina vienu vai vairākus cilvēkus.

Latvijā trešā daļa no visiem uzņēmējiem ir sievietes. Atšķirībā no citām Eiropas valstīm, Latvijas sievietes iesaistījušās arī lauksaimniecībā un ražošanā. Pēc “Lursoft” datiem Latvijā reģistrēti vairāk nekā 190 000 uzņēmumu, no kuriem vairāk nekā 72 000 vismaz viens no dalībniekiem ir sieviete. Sabiedriskās domas aptaujas veicēja “*Latvijas Fakti*” pētījums apliecina, ka 95% Latvijas sievietes – uzņēmējas nenožēlo lēmumu par uzņēmējdarbības uzsākšanu, tomēr lielākā daļa sieviešu - uzņēmēju (54%) pauda viedokli, ka sievietei šobrīd uzsākt uzņēmējdarbību ir tikpat grūti kā pirms 5 gadiem, tāpēc ir nozīmīgi noskaidrot, kāpēc pastāv šāda attiecība uzņēmējdarbības uzsākšanas aspektā starp sievietēm un vīriešiem un kas ietekmē sieviešu vēlmi uzsākt uzņēmējdarbību.

Ziņojuma mērķis ir novērtēt sieviešu iesaisti uzņēmējdarbībā Latvijā un sniegt priekšlikumus biznesa uzsākšanas potenciāla paaugstināšanai.

Darbā izmantotās pētniecības metodes ir monogrāfiskā jeb aprakstošā metode, lai izpētītu un apkopotu informāciju par sieviešu iesaisti uzņēmējdarbībā, statistisko datu ieguves un apstrādes metodes, kā arī zinātniskā mērķa sasniegšanai ir veikta sieviešu uzņēmēju viedokļu kontentanalīze.

Pētījumi, kas vērsti uz to, kāpēc sievietes pāriet no nodarbinātības uz uzņēmējdarbības uzsākšanu, atklāj virkni stimulējošus faktorus. Daļu sieviešu piesaista iespējas uzlabot dzīves apstākļus. Pētnieki (Bennett R. and Dann S.; Walker E.A. and Webster B.J.) identificē tādas motivētājus, kā vēlme pēc pašrealizācijas vai neatkarības, lielāka bagātība vai vēlme būt pašam par savu priekšnieku, kā arī sievietes piesaista lielāka elastība sava laika izmantošanā un spēja sasniegt profesionālos mērķus līdzās personīgajiem pienākumiem.

Atslēgvārdi: *iesasite biznesā, pašrealizācija, sieviete biznesā, uzņēmējdarbība, uzņēmējdarbības uzsākšana.*

SIA "Elmeko" IESPĒJAMĀS MAKSĀTNESPĒJAS PROGNOZĒŠANA

Jurita Čerņavska

Latvijas Universitāte

Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte

Finanšu un grāmatvedības nodaļa

E-pasta adrese: jurita-b@inbox.lv

Aktualitāte. Uzņēmuma saimnieciskās darbības vadības efektivitāti raksturo uzņēmuma finanšu stāvoklis, kas tiek noteikts izmantojot uzņēmuma finanšu analīzi, kas ir daļa no uzņēmuma saimnieciskās darbības ekonomiskās kopanalīzes. Jebkuram uzņēmumam ir svarīgi, lai tas būtu maksātspējīgs gan īstermiņā gan arī ilgtermiņā, īpaši tas ir aktuāli, ja uzņēmumam ir zems rentabilitātes līmenis, ko izraisa zema peļņa vai pat zaudējumi.

SIA "Elmeko" 2019.gadu un 2020. gadu nostrādāja ar zaudējumiem, tāpēc ir aktuāli savlaicīgi novērtēt tā maksātspēju izmantojot E.Altmana, R.Edmistera un M.Zmijevska izstrādātos bankrota prognozēšanas modeļus. Autore izvēlējās E.Altmana Z' modeli, kas tiek rekomendēts ražošanas uzņēmumiem un dažādu nozaru maziem uzņēmumiem.

Mērķis. Pamatojoties uz iespējamās maksātnespējas prognozēšanas modeļiem, novērtēt SIA "Elmeko" potenciālo maksātnespēju.

Izmantotās pētniecības metodes: matemātiskā, koeficientu; salīdzināšanas, aprakstošā metode.

Galvenie pētījuma rezultāti. Salīdzinot pēc E.Altmana Z', R.Edmistera Z un M.Zmijevska bankrota prognozēšanas modeļiem, autore konstatē, ka SIA "Elmeko" ir ļoti zems bankrota varbūtības līmenis. 2020.gadā un 2018.gadā salīdzinājumā ar 2019.gadu bankrota varbūtības līmenis vairāk tuvinās pieļaujamai robežai, jo pārdošanas rentabilitāte bija nepietiekoša, lai dzēstu citas izmaksas.

Autore izstrādāja priekšlikumus, lai noteiktu cēloņus, kas ietekmēja pārdošanas rentabilitāti, ir nepieciešams analizēt SIA "Elmeko" X_2 mainīgā Nesadalītā peļņa /Aktīvi, lai

noteiktu cēloņus X_3 mainīgā Peļņa pirms % un nodokļiem/Aktīvi sastāvdaļas.

Līdz ar to, veiktajam pētījumam ir praktiska nozīme, jo pētījuma rezultāti tiks izmantoti praksē, lai atrastu problēmvietas SIA "Elmeko" finanšu stāvoklī un uzlabotu SIA "Elmeko" saimniecisko darbību.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESA, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Atslēgvārdi: *bankrota varbūtība, finanšu analīze, finanšu koeficienti, finanšu stāvoklis, rentabilitāte.*

Filipsa līknes sakarība Eiropā un Baltijas valstīs, pārmaiņas laika gaitā

Artūrs Čudars

Latvijas Universitāte

arturs.cudars@gmail.com

Filipsa līkne ir viens no svarīgākajiem instrumentiem Eiropas Centrālajā bankā un Eiropas valstu centrālajās bankās. Šī sakarība starp bezdarbu un inflāciju, tiek pielietota, lai veidotu Eiropas Savienības monetāro politiku. Viens no izmantošanas veidiem ir procentu likmju noteikšana, otrs - pieļaujamais bezdarbs, ja, piemēram, inflācija tiek ierobežota zem 2%. Monetārā politika darbojas ar laika nobīdi, tāpēc ir svarīgi zināt, cik augsta inflācija būs nākotnē. Filipsa līkne ir instruments, ko izmanto šo prognožu iegūšanai.

Liela nozīme ir Filipsa līknes slīpumam – jo līkne ir lēzenāka, jo dārgāka kļūst inflācijas stabilizācija centrālajām bankām. Daudzi ASV ekonomisti uzskata, ka līkne ir kļuvusi plakana, sakarība starp inflāciju un bezdarbu ir zudusi, un citi faktori nosaka inflāciju, piemēram, globalizācija, inflācijas ekspektācijas.

Šī līknes izmaiņa, var veicināt problēmas monitārās politikas veidošanā, jo Filipsa līkne ir svarīgs instruments šajā procesā.

Pētījumā tiek apskatītas izmaiņas Filipsa līknes stāvumā Baltijas valstīs un Eiropā.

Pētījuma mērķis – novērtēt Filipsa līknes izmaiņas Eiropā un Baltijas valstīs laika gaitā. Tā sasniegšanai tika izvirzīti sekojoši uzdevumi: analizēt zinātnisko literatūru, identificēt ekonometriskās modelēšanas paņēmienus, lai varētu sekmīgi novērtēt Filipsa līkni, novērtēt Filipsa līknes pārmaiņas laika gaitā Eiropā un Baltijas valstīs, salīdzināt iegūtos rezultātus par dažādiem reģioniem. Tika izvirzīta sekojoša hipotēze - Filipsa līknei Baltijas valstīs un Eiropā ir līdzīga tendence – zūd sakarība starp inflāciju un bezdarbu.

Novērtēšanā tiek izmantota jaunā keinsistu Filipsa līkne, tiek apskatīts gan slēgtās, gan atvērtās ekonomikas modelis.

Pētījumā tiek izmantota mazāko kvadrātu metode, datu sezonālā izlīdzināšana un Hodrika – Preskota filtrs.

Inflācijas līmenis tiek izmantots kā atkarīgais mainīgais. Robežizmaksas tiek aizstātas ar ražošanas apjomu, bezdarba izmaiņu. Tiek izmantoti dati no Eiropas Biznesa komisijas patērētāju aptaujas, kas pēc datu transformācijas ir pielietoti kā sagaidāmā inflācija. Izmantoti divi mainīgie, lai noteiktu ietekmi atvērtā ekonomikā – reālā efektīvais valūtas kurss un preču cenu indekss.

Atslēgvārdi: *inflācija, Filipsa līkne, sagaidāmā inflācija*

PERSONU CERTIFICĒŠANAS PROCESA ANALĪZE

Loreta Ieva Dārzniece

Rīgas Tehniskā Universitāte

loretaieva@inbox.lv

Personu sertifikācija iegūst arvien lielāku popularitāti attīstītākajās pasaules valstīs. Tas izskaidrojams ar organizāciju vajadzībām pēc augsti kvalificēta personāla, kuru kompetenci var apstiprināt ne tikai ar izglītības diplomu, kas iegūts izglītības iestādē, bet arī ar sertifikātu, kas apliecinās, ka persona saņem papildu profesionālo apmācību un praktiskās iemaņas, kuras tiek pārbaudītas un uzraudzītas kādā no kompetentajām institūcijām. Mūsdienu pasaulē personu sertifikācijas standarta ievērošana ir ļoti svarīga, lai sniegtu iespēju nepārtraukti uzlabot cilvēkiem sniegtos pakalpojumus un dažādu produktu kvalitāti, samazinot risku cilvēka veselībai, dzīvībai un videi.

Darba mērķis ir veikt sertifikācijas procesa jēdziena analīzi, personu sertifikācijas procesa teorētisko aspektu un ar to saistīto ietekmes faktoru analīzi. Darbā tika pielietota kontentanalīzes metode, lai apzinātu sertifikācijas procesa ietekmes faktorus. Izpētot sertifikācijas jēdziena definējumus dažādos literatūras avotos, autore secina, ka visbiežāk sertifikācija tiek definēta kā atbilstības novērtēšanas process, kur neatkarīgā trešā puse apliecina, ka noteikts produkts, process, pakalpojums vai persona atbilst normatīvajā aktā vai standartā noteiktajām prasībām.

Veicot zinātnisko publikāciju analīzi, autore secina, ka personu sertifikācijas process ir atbilstības novērtēšanas process, kur tiek apliecināta darbinieka kompetence, kas ļauj būt konkurētspējīgam ne tikai valsts, bet arī starptautiskajā mērogā. Sertifikāts apliecina, ka darbinieks ir zinošs, pieredzējis un atbilst konkrētas darbības jomas noteiktajām prasībām. Sertifikācija nosargā sabiedrību no nekvalificētiem speciālistiem, kuri, nekompetences vai profesionālo standartu neievērošanas dēļ, var nodarīt kaitējumu gan sev, gan citiem.

Autore kontentanalīzes rezultātā izveidoja 6 kategorijas: neatbilstoša kvalifikācijas kompetence, neatbilstošs audita process, neatbilstība likumdošanai, izmaiņas prasībās, neatbilstoša klientu attieksme un neatbilstoša savstarpējā komunikācija. Veicot kontentanalīzi autore secina, ka zinātniskajos rakstos par sertifikācijas procesa būtiskākajiem ietekmes faktoriem tiek uzskatīta neatbilstoša kompetence, neatbilstošs audita process, neatbilstība likumdošanai, izmaiņas jebkāda veida prasībās, neatbilstoša klienta attieksme un neatbilstoša savstarpējā komunikācija. Aplūkojot kategoriju biežuma diagrammu autore secina, ka

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

visbiežāk zinātniskajos avotos kā sertificēšanas ietekmes faktors tiek pieminēts tieši neatbilstošs audita process, kā arī izmaiņas prasībās.

PAMATLĪDZEKĻI UN TO GRĀMATVEDĪBAS UZSKAITES NOVĒRTĒJUMS PAŠVALDĪBAS SIA “VANGAŽU AVOTS”

Ineta Dedela

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
BIZNESA, VADĪBAS UN EKONOMIKAS FAKULTĀTE
E-pasta adrese: inetadedela@gmail.com

Prakse pierādījusi, ka lielākās problēmas grāmatvedības uzskaitē ir pamatlīdzekļu uzskaitē, tāpēc ļoti svarīgi pirms pamatlīdzekļu iegādes, uzņēmumu vadībai objektīvi novērtēt visus plusus un mīnus no PL iegādes un lietošanas, kā arī pēc to iegādes veikt pamatlīdzekļa novērtējumu, korektu uzskaiti un nolietojuma aprēķināšanu.

Uzņēmumam nepieciešams pareizi organizēt pamatlīdzekļu uzskaiti saskaņā ar Latvijas Republikas (turpmāk - LR) normatīvo aktu prasībām un vadībai jāpiedalās, gan nolietojuma normas noteikšanā, gan vērtības samazinošo pazīmju periodiskā vērtēšanā, jāizstrādā iekšējās kontroles pār periodisku pārbaudi attiecībā uz pamatlīdzekļu uzskaiti grāmatvedības sistēmā un jāīsteno pamatlīdzekļu inventarizācijas atbilstoši mērķim – identificēt pamatlīdzekļus dabā, konstatēt to funkcionalitāti un novērtēt to reālo stāvokli, kā arī grāmatvedības reģistros jāuzrāda pilnīga un patiesa informācija par pamatlīdzekļiem, bet par cik LR likumdošana mainās samērā bieži, tad tas ir pietiekami sarežģīts un neskaidrs process. Šo izmaiņu rezultātā nav pieejama pilnīga un precīza informācija par pamatlīdzekļu uzskaiti, to izmantošanas efektivitāti, kā arī LR normatīvos aktos nav precīzi definētas pamatlīdzekļu uzskaites nianšes, kā rezultātā pamatlīdzekļu uzskaitē uzņēmumos var būt nepilnības un trūkumi.

Pētījuma **mērķis** – izvērtēt pamatlīdzekļu uzskaiti PSIA “Vangažu avots” un izstrādāt priekšlikumus pamatlīdzekļu uzskaites pilnveidošanai.

Pētījuma gaitā tika izmantotas sekojošas **pētniecības metodes**:

- Dedukcijas analīzes metode – likumdošanas un informācijas attiecināšana uz pamatlīdzekļu uzskaiti;
- Indukcijas analīzes metode – secinājumu un priekšlikumu veidošana.
- Empīriskā pētījumu metode – novērošana pielietota, izsakot autores redzējumu par

pamatlīdzekļu uzskaiti uzņēmumā.

Pētījuma rezultāti: Pamatlīdzekļu uzskaites izpētes rezultātā pašvaldības SIA “Vangažu avots”, autore konstatējusi vairākas nepilnības uzņēmuma pamatlīdzekļu uzskaitē. Tās saistītas ar sākotnējās vērtības noteikšanu, lietderīgās lietošanas laika noteikšanu, inventarizāciju biežumu, grūtībām pamatlīdzekļus identificēt dabā, kā arī daudz citas nepilnības, pamatojoties uz kurām, šo nepilnību novēršanai autore izstrādājusi virkni secinājumu.

Ņemot vērā to, ka pētījumam ir praktiska nozīme, tā rezultāti tiks izmantoti praksē.

Atslēgvārdi: *novērtējums, pamatlīdzekļi, uzskaitē.*

KORPORATĪVO KLIENTU PĀRVALDĪBAS KVALITĀTES NOVERTĒJUMA KRITĒRIJI

Ilze Dobrāja

Rīgas Tehniskā Universitāte

E-pasta adrese: *ilze.dobraja@gmail.com*

Mg.oec, MBA Laila Keisele

Rīgas Tehniskā Universitāte

E-pasta adrese: *laila.keisele@gmail.com*

Organizācijas, domājot par izaugsmes iespējām un klientu vajadzībām, tradicionālo klientu apkalpošanu virza uz stratēģisku klientu pārvaldības pieeju. Klientu pārvaldība ir organizācijas proaktīva rīcība - darbību kopums, kas tiek veikts, lai apmierinātu klientu vajadzības un radītu papildus vērtību sniegtajiem pakalpojumiem, ar mērķi veidot ilgtermiņa attiecības - partnerību, ko raksturo kopīga lēmumu pieņemšana un problēmu risināšana, integrēti biznesa procesi un sadarbība, kas aprakstīts kā “attiecību attīstības” process. Jo augstāka savstarpējā integrācijas pakāpe, jo kvalitatīvāk tiek īstenots pārvaldības process.

Klientu pārvaldība balstās uz trīs būtiskiem aspektiem: *intelektu* – saistīts ar klientu zināšanu piesaisti un uzlabošanu, lai pievienotu vērtību attiecībām ar klientiem, *saskarsmes veidošanu* — pārdevēju pūļu pārorientēšanu uz kritisko saskarsmes punktu pārvaldību un izmantošanu, kas ietekmē klienta vērtību un *integrāciju* — uzņēmuma darbību un procesu, kas rada vai ietekmē klientiem sniegto pievienoto vērtību, apvienošana vienmērīgā un ilgstošā vērtības piegādes ķēdē.

Klientam pievienotās vērtības noteikšana ir atkarīga no pārvaldības kvalitātes. Lai novērtētu kvalitāti ietekmējošos faktoros, tika veikta kvalitatīvā kontentanalīze *Science Direct* zinātniskajā datu bāzē, izmantojot atslēgas vārdus “*key account management*” AND “*process*” AND “*quality*”. Tika identificēti 16 klientu pārvaldības kvalitāti ietekmējoši faktori, kuri tika apkopoti 3 pamatkategorijās atbilstoši iepriekš minētajiem klientu pārvaldības aspektiem.

Tika secināts, ka korporatīvo klientu pārvaldības kvalitātes galvenie faktori *integrācijas* aspektā ir vadības iesaiste un atbalsts, veicinot struktūrvienību sadarbību un integrāciju vienotam mērķim, starpfunkcionālā sadarbība un elastība, *saskarsmes veidošanas* aspektā ir attiecību vadības prasmes - darījumu vadīšana, iespēju pamanīšana, risinājuma meklēšana, atbalsta sniegšana, konfliktu vadība un biznesa domāšana, proaktivitāte, risinājumu elastība, zināšanu un pieredzes pielietojums un *intelekta* aspektā ir piekļuve informācijai - starpfunkcionālo resursu iesaiste, klienta informācijas pārvaldība, tās pieejamība un informācijas tehnoloģiju rīku pieejamība.

Pētījuma rezultātā tika secināts, ka kvalitatīvai klientu pārvaldībai nepieciešama augsta integrācija - iekšējā (starpfunkcionālā sadarbība) un ārējā (informācijas apmaiņa ar klientu un informācijas pieejamība par klientu), kuru atbalsta un virza vadība.

Secinājums: kvalitatīvai klientu pārvaldībai būtu jāvirzās uz augstāku integrāciju starp faktoriem *vadības atbalsts*, *attiecību vadības prasmes* un *informācijas pārvaldība*, un tie jāņem

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

vērā veidojot uzņēmuma darbības procesus, lai radītu klientam vienmērīgu un ilgstošu vērtības piegādes ķēdi. Katram no faktoriem ir jānosaka vērtēšanas kritēriji, kuri būtu izmantojami novērtējot vai klientu pārvaldība ir kvalitatīva un efektīva.

Atslēgvārdi: *atbilstība, ietekmes faktori, korporatīvo klientu pārvaldība, kvalitāte.*

UZŅĒMUMA MOTIVĀCIJAS SISTĒMAS IETEKME UZ DARBA ŅĒMĒJU VECUMĀ NO 19-35 GADIEM

Laura Dziļuma

Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte

E-pasta adrese: dziluma.laura@gmail.com

Motivācijas sistēmas ieviešana organizācijā ir liels solis uz darbinieku apmierinātību un produktivitāti. Motivēts darbinieks – sasniegti organizācijas mērķi. Atrast īstos un pareizos veidus, kā motivēt darba ņēmēju ir aktuāla problēma, kas attiecas uz visiem darba devējiem un vadītājiem, kuri ir ieinteresēti palielināt darbinieku iesaisti un produktivitāti organizācijā. Motivācijas sistēma organizācijās nereti tiek pārveidota un pielāgota tieši darbiniekam, tomēr tām ir nepieciešams nemitīgi meklēt mūsdienīgus instrumentus, kas ar savu oriģinalitāti un pievilcību piesaistīs organizācijai vērtīgus darbiniekus un sniegs vēlmi palikt konkrētajā darba vietā ilgāku laiku.

Darba ņēmēji vecuma grupā no 19 līdz 35 gadiem meklē vairāk motivāciju no darba devēja, nekā sevī pašā. Atalgojums, apmaksāts transports, labiekārtots birojs ir faktori, uz ko parasti skatās darba ņēmēji, lai gan darba autors uzskata, ka tieši šajā vecuma posmā ir jāizmēģina dažādas iespējas un jāatrod īstā profesija, jo tiek sniegta diezgan plaša iespēja iepazīt sevi, profesijas un iepazīt dažādu organizāciju darbību. Organizāciju vadītāji seko līdzī situācijai un cenšas pielāgoties darbiniekiem, tomēr resursi ir ierobežoti un ne vienmēr darba devējs spēs dot to, ko vēlas darba ņēmējs.

Zinātniskā darba mērķis ir, pamatojoties uz motivācijas teorijām un instrumentiem, kā arī AS “Olainfarm” ekspertu intervijām un darbinieku aptaujas rezultātiem, izanalizēt organizāciju motivācijas sistēmas ietekmi uz darba ņēmēju vecumā no 19-35 gadiem un izpētīt, kā apmierinātība ar darbu un motivāciju var palielināt darbinieku iesaistīšanos vienoto organizācijas mērķu sasniegšanā.

Mērķa sasniegšanai izvirzīti vairāki darba uzdevumi: izpētīt zinātnisko publikāciju un iepriekš veikto pētījumu rezultātus, analizēt empīriskos rezultātus, lai izvērtētu esošo motivācijas sistēmas ietekmi uz jauniešiem, balstoties uz intervijām, aptaujas rezultātiem, izvirzīt secinājumus un izstrādāt priekšlikumus par jauniešiem efektīvākas motivācijas sistēmu ieviešanu uzņēmumos

Pētījumā izmantotās metodes: zinātnisko publikāciju un iepriekš veikto pētījumu rezultātu, informācijas avotu, kā arī interneta resursu analīze; ekspertu intervijas, aptaujas un aptaujas rezultātu un interviju datu analīze.

Pētījumā iegūtie rezultāti pamato, kādus motivējošus faktorus ieteicams izmantot AS “Olainfarm”, lai sasniegtu maksimālu darbinieku apmierinātību un efektivitātes uzlabošanu līdz ar jaunās motivācijas sistēmas ieviešanu.

Atslēgvārdi: *Apmierinātība ar darbu, darba efektivitāte, darba ņēmējs, darba tirgus, motivācijas sistēma, motivēšana.*

ELEKTROENERĢIJAS RAŽOŠANAS UZŅĒMUMA FINANŠU ANALĪZE NOZARES ATTĪSTĪBAS KONTEKSTĀ

Kristīna Gemega

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: kristina.gemega@gmail.com

Aktualitāte: mūsdienas nav iespējas iedomāties dzīvi bez elektrības, jo tā ir ļoti svarīga sastāvdaļa katra cilvēka dzīvē. Elektrība ir vajadzīga ļoti dažādās jomas, ražošana, ikdienas cilvēku lietām, transportlīdzekļiem, veikalēm, apgaismojumam, bankas darbam, valsts institūcijām u.t.t., lai izveidotu tik sarežģīto sistēmu jāiegulda daudz naudas līdzekļu no valsts budžeta, kā arī lai pēc tam viņu uzturētu. Visa elektroenerģijas sistēmai ir tieši ietekme uz ekonomikas izaugsmi, jo elektroenerģijas ražotāji maksā apjomīgos nodokļus valsts kasē. Elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana uzņēmumi samaksāja apjomīgos nodokļus 2019.gadā un tie bija 274.71 miljonu eiro apmēra. Samaksātie nodokļi attīsta valsti radot arī vairāk darba vietas un paaugstina tautsaimniecības dzīves līmeni. Elektroenerģijas cenu palielināšanās tirgū ietekmē katru patērētāju, tāpēc ir svarīgi veikt finanšu analīzi elektroenerģijas ražošanas uzņēmumos, lai to mēģināt samazināt. Uzņēmumā SIA "LATNEFTEGAZ" 2020.gadā apgrozījums bija 924764 eiro, bet augšējās kvartiles elektroenerģijas ražošanas nozarē bija 357668 eiro, kas ir 3 reizes vairāk nekā nozarē pēc augšējās kvartiles. Uzņēmumu finanšu analīze ir ļoti svarīga, jo uzņēmuma darbības analīze dod priekšstatu par uzņēmuma efektivitāti. Finanšu analīze dod priekšstatu par uzņēmuma rentabilitāti un likviditāti vadībai, lai pieņemtu svarīgus lēmumus uzņēmuma attīstībai un pilnveidošanai nozares kontekstā. Lai veidotu priekšstatu par saimnieciskās darbības efektivitāti kreditoriem, investoriem un iespējamajiem sadarbības partneriem.

Pētījumā mērķis: pamatojoties uz analīzes teorētiskiem aspektiem novērtēt saimniecības darbību elektroenerģijas ražošanas uzņēmumā SIA "LATNEFTEGAZ" un izstrādāt priekšlikumus uzņēmuma saimnieciskās darbības pilnveidošanai nozares attīstības kontekstā.

Pētījumā metodes: salīdzinošā metode, kvantitatīvā pētījuma metodei datu vākšanai tiešā strukturētā intervija, sekundārā datu analīze, finanšu koeficientu analīze un grafiskā metode.

Pētījumā rezultāti: darbā "elektroenerģijas ražošanas uzņēmuma finanšu analīze nozares attīstības kontekstā" pirmajā daļā tika izpētīts finanšu darbības analīzes metodoloģiskais pamats, kā arī elektroenerģijas nozares nozīme tautsaimniecībā, tās analīzes ekonomiskie un juridiskie aspekti. Otrajā daļā tika apkopoti dati par pētāmo uzņēmumu, uzņēmuma saimnieciskā darbība un darbības ekonomiskie radītāji, vieta nozarē, kā arī darbības finanšu radītāju analīze salīdzinājumā ar elektroenerģijas ražošanas uzņēmumiem Latvijā. Trešā daļa ir izstrādes stadijā, bet tur tiks izpētīts dažādu autoru pētījumi par koģenerācijas elektroenerģijas ražošanas, ka arī par to perspektīvam tekošajā situācijā, pie gāzes cenas paaugstināšanas.

Atslēgvārdi: *elektroenerģija, finanšu analīze, nozare, ražošana, tautsaimniecība.*

PAŠVALDĪBU GRĀMATVEDĪBAS ORGANIZĀCIJAS PRASĪBU ATTĪSTĪBA LATVIJĀ UN STARPTAUTISKAJOS PUBLISKĀ SEKTORA GRĀMATVEDĪBAS STANDARTOS

Dace Terēze Gira

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: daceabrama@outlook.com

Latvijas Republikā pašvaldība ir valsts pārvaldes sastāvdaļa, kas veic dažādas sabiedrībai nozīmīgas funkcijas. Tam ir nepieciešami noteikti finansiālie un mantiskie līdzekļi. Savukārt pašvaldībām ir sava normatīvajos aktos noteikta autonomija šādu līdzekļu izlietošanas mērķu noteikšanā. Ņemot vērā pašvaldību rīcības brīvību resursu izlietošanā, būtiska loma ir pašvaldības grāmatvedības organizācijai un finanšu pārskatu sagatavošanai, lai nodrošinātu sabiedrību ar objektīvu, caurskatāmu, salīdzināmu un saprotamu informāciju.

Latvijas Republikas vēsturiskā attīstība ir ietekmējusi arī grāmatvedības attīstību, tāpēc reformas pašvaldību grāmatvedības organizācijā ir bijušas izaicinošas un norisinājušās nesen. No 2019. gada normatīvajā regulējumā pārņemtas vairākas Starptautisko publiskā sektora grāmatvedības standartu prasības (SPSGS). Tomēr SPSGS prasības regulāri tiek papildinātas un aktualizētas. Attīstības tendenču atšķirības un laika nobīdes var būtiski ietekmēt Latvijas Republikas publiskā sektora grāmatvedības neatbilstības.

Pētījuma mērķis - pamatojoties uz pašvaldību grāmatvedības jomu regulējošo prasību vēsturisko attīstību, salīdzināt grāmatvedības organizācijas attīstības tendences Latvijā un SPSGS un identificēt attīstības problemātiku, kas ietekmē LR normatīvu un SPSGS neatbilstības.

Pētījumā izmantotās metodes ir statistiskās un salīdzinošās analīzes metodes.

Pašvaldībām ir būtiska nozīme publisko finanšu sistēmā, tāpēc ir svarīgs precīzs pašvaldību mantiskā un finansiālā stāvokļa atspoguļojums finanšu pārskatos. Arī Latvijas Republikā par vienu no kvalitatīvākajiem un objektīvākajiem publiskā sektora finanšu informācijas uzskaites un uzrādīšanas vadlīniju kopumiem tiek uzskatīti Starptautiskie publiskā sektora grāmatvedības standarti. Vēsturiski pašvaldību pārskatos uzrādāmās informācijas detalizācijas pakāpe ir mainījies, ko ietekmējušas normatīvā regulējuma izmaiņas - Latvijas Republikas pašvaldību grāmatvedības regulējums laika gaitā mērķtiecīgi ir tuvināts SPSGS prasību ieviešanai. Tomēr ieviesto standartu prasības neaptver visus budžeta iestādēm piemērojamos grāmatvedības organizāciju reglamentējošos normatīvos

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

aktus, un nav gūta pārlicība, ka pārņemtie SPSGS ir ieviesti pilnā apmērā. Turklāt šajā laikā tikuši mainīti arī SPSGS, pielāgojot tos aktuālākajiem un mūsdienām atbilstošiem publiskā sektora grāmatvedības uzskaites principiem. Tādējādi neatbilstības rada gan laika nobīde standartu ieviešanas procesā, piemērojot ieviešanas brīdī aktuālās standartu prasības, gan arī nepilnības to pārņemšanas procesā.

Atslēgvārdi: *grāmatvedības organizācija, normatīvie akti, pašvaldības, Starptautiskie publiskā sektora grāmatvedības standarti*

SOCIĀLO MEDIJU ZIŅOJUMU IETEKME UZ DIGITĀLO AKTĪVU CENU VEIDOŠANOS: EKONOMETRISKĀ ANALĪZE

Darja Golosuja

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: darja.golosuja@gmail.com

2021. gada Īlona Maska (*E. Musk*) ieraksti *Twitter* platformā skaidri iezīmēja tendenci, ka ietekmīgas personas vārdi ir spējīgi samazināt vai palielināt kriptovalūtu vērtību dažu minušu laikā. Līdz šim veikti vairāki pētījumi, par to kā tvītu sentiments ietekmē dažādu kriptovalūtu cenu veidošanos, galvenokārt, pētot vispopulārākās kriptovalūtas tādas kā *Bitcoin* un *Ethereum*. Tomēr būtu svarīgi noskaidrot, vai cenu ietekme var būt vērojama arī šobrīd popularitāti gūstošajiem neaizvietojamajiem tokeniem (*non-fungible tokens*), kuriem arī ir liela tirgus kapitalizācija, kā arī saprast, vai cenu ietekmes spēks piemīt tikai *Twitter* platformai, vai arī šāda iezīme varētu būt raksturīga arī citiem sociālajiem medijiem.

Pētījuma mērķis ir novērtēt *Reddit* platformas sentimentu, noskaidrot, vai tas statistiski nozīmīgi ietekmē digitālo aktīvu vērtību, kā arī saprast, vai ar šādas analīzes palīdzību potenciālie investori varētu veikt izvēli par labu *Decentraland*, *Tezos* vai *Chiliz* digitālajiem aktīviem. Iegūtie rezultāti tiks salīdzināti ar aprēķināto *Ethereum* sentimentu.

Reddit platformas ziņojumi tika atlasīti par 2021. gadu, jo digitālo aktīvu jomā nemitīgi notiek izmaiņas gan tehnoloģiskās attīstības, gan likumdošanas dēļ, tāpēc efektīvāk ir analizēt aktuālākos ziņojumus, jo tie vislabāk rakturo tirgū esošās tendences. Tāpat analīzei tika lejuplādēti digitālo aktīvu *Decentraland*, *Tezos*, *Chiliz* un *Ethereum* monētu tirgus (*coin market*) dienas dati par 2021. gadu no Yahoo! Finance tīmekļa vietnes.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tika izmantotas vairākas pētniecības metodes: VADER algoritms ziņojumu polaritātes noteikšanai, kā arī atbalsta vektoru mašīnas metode un vektoru autoregresija, lai pārbaudīta *Reddit* sentimenta statistiski nozīmīgo ietekmi uz neaizvietojamu tokenu cenām.

Pētījuma rezultātā tiks novērtēts *Reddit* ziņojumu sentiments katram no izvēlētajiem digitālajiem aktīviem, kā arī noteikts, vai šim sentimentam ir statistiski nozīmīga ietekme uz neaizvietojamu tokenu cenu veidošanos.

Atslēgvārdi: *atbalsta vektoru mašīna (SVM), neaizvietojamie tokeni (NFT), sociālo mediju sentiments, VADER algoritms, vektoru autoregresija (VAR).*

ĀRVALSTU TIEŠĀS INVESTĪCIJAS LATVIJĀ UN TO IETEKME UZ LATVIJAS EKONOMIKAS ATTĪSTĪBU

Ksenija Gončare

Latvijas Universitāte

Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte

E-pasta adrese: ksenija.goncare@inbox.lv

Mūsdienu pasauli vada globalizācija, kurā valstis nepārtraukti meklē starptautiskās partnerības, lai atbalstītu un uzturētu ekonomiku. Šīs partnerības cita starpā ietver ārvalstu tiešās investīcijas, starptautisko tirdzniecību un eksportu, un tām palīdz informācijas tehnoloģijas. Ārvalstu tiešās investīcijas ir būtisks faktors ekonomikas izaugsmes palielināšanai. Pareizie finanšu ieguldījumi palīdz paplašināt ekonomikas ražošanas jaudu, radīt jaunas darbavietas un palielināt valsts ienākumus. Piemērotos apstākļos ārvalstu tiešās investīcijas dod pievienoto vērtību, sniedzot jaunas zināšanas un ilgtspējīgu uzņēmējdarbības praksi saņēmējvalstīs, kas, savukārt, uzlabo pilsoņu dzīves līmeni. Lai saņemtu labumu no investīciju piesaistes ir nepieciešamas atbilstošas politikas struktūras, kas piesaistītu ieguldījumus un maksimāli palielinātu ĀTI pozitīvo ietekmi. Uz ārvalstu tiešajām investīcijām tiek liktas lielas cerības, no kurām tiek gaidīts pozitīvs ieguldījums valsts ekonomikā. Ir vispārpieņemts, ka tas veicina izaugsmi un nodarbinātību, pateicoties investīcijām kapitālā, ka tas rada tehnoloģiju pārnesei un pat ka tas ienesīs uzņēmumu tehnoloģisko izaugsmi.

Pētījuma mērķis ir balstoties uz teorētiskās bāzes palīdzību izpētīt un analizēt informāciju par ĀTI darbību Latvijā, kā ĀTI ietekmē Latvijas ekonomikas rādītājus, tādus kā IKP, inflācijas līmeni.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tika izmantotas vairākas pētniecības metodes. Teorētiskās analīzes metodes: literatūras, informācijas avotu un ārvalstu pētījumu analīzes metodes, kā arī zinātniskie raksti, un praktiskās metodes: sekundāro datu analīze ar aprakstošās statistikas palīdzību, dinamikas rindu analīze, matemātiski statistiskās metodes.

Pētījuma rezultātā tiek noskaidrots, kurās nozarēs visvairāk investē ārvalstu tiešās investīcijas, kādu ekonomisko rādītāju ietekmē tiešās ārvalstu investīcijas un kādi lielākie ieguldītāji investējuši Latvijas ekonomikā. Valsts politika ir vērsta uz to, lai piesaistītu investīcijas tajās nozarēs, kas var sekmēt ekonomikas attīstību, eksporta pieaugumu, radīt jaunas darba vietas, ražot produktus un sniegt pakalpojumus ar augstu pievienoto vērtību.

Atslēgvārdi: *Ārvalstu tiešās investīcijas, IKP, investīciju dinamika, investors, Latvijas tautsaimniecība.*

APRITES EKONOMIKA KĀ ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS VIRZĪTĀJSPĒKS

Kristaps Grīnbergs

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: mr.griinbergs@gmail.com

Pētījuma mērķis. Šī darba mērķis ir noskaidrot aprites ekonomikas principu ieviešanas iespējas un interesi sabiedriskās ēdināšanas nozarē Latvijā. Mērķa sasniegšanai tika izvēlēti šādi uzdevumi: pētīt ilgtspējīgas attīstības un aprites ekonomikas teorētisko pamatojumu, pētīt aprites ekonomikas attīstību sabiedriskās ēdināšanas sektorā, lai apzinātu ar aprites ekonomiku saistītās pamatproblēmas uzņēmējdarbībā.

Metodoloģija. Pētījums sastāv no trim savstarpēji saistītām daļām. Pirmajā daļā tiek analizēts un novērtēts aprites ekonomikas teorētiskais aspekts, ilgtspējīga attīstība, kā arī tiek analizētas aprites ekonomikas iespējas salīdzinājumā ar lineāro ekonomiku. Otrajā daļā ir aprakstīta pētījuma metodoloģija, informācija par anketas noformējumu un dalībnieku profilu, kā arī informācija par ekspertu diskusiju dalībniekiem. Pēdējā daļā ir sniegti empīriskie atklājumi un tiek noskaidroti aptaujas rezultāti un ekspertu atzinums.

Atzinumi. Būtiski faktori uzņēmumu vadības izpratnei par aprites ekonomiku un tika identificēti saistītie faktori un izcelti svarīgākie faktori.

Originalitāte. Aprites ekonomikai ir svarīga loma pasaules ekonomikā un ilgtspējīgai attīstībai katrā uzņēmumā, īpaši sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos. Pētījumi palīdz saglabāt tautsaimniecības attīstības trajektoriju, liecina par nepieciešamību ieviest aprites ekonomiku sabiedriskās ēdināšanas uzņēmumos un ir nepieciešamība pēc papildus informācijas.

Atslēgvārdi: *aprites ekonomika, lineārā ekonomika, ilgtspējīga attīstība*

KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMAS ANALĪZE UN PILNVEIDE BEZPILOTA LIDAPARĀTU RAŽOŠANAS UZŅĒMUMĀ

Artūrs Grosbergs

Rīgas Tehniskā universitāte
arturs.grosbergs@edu.rtu.lv

Bezpilota lidaparātu ražošanas uzņēmums ir uzņēmums, kas piedāvā klientiem bezpilota lidaparātus un to apakšsistēmas. Lai uzņēmums izpildītu klientu prasības un nodrošinātu atbilstošu produktu kvalitāti, uzņēmumā ir ieviesta Kvalitātes vadības sistēma atbilstoši ISO 9001:2015 prasībām.

Uzņēmuma mērķis ir ražot uzticamus, rentablus un augstas veiktspējas produktus, tāpēc uzņēmums izstrādā savas tehnoloģijas un apakšsistēmas. Lai šos mērķus sasniegtu, ir nepieciešams Kvalitātes vadības sistēmu nepārtraukti pilnveidot un aktualizēt. Sistēmas uzturēšana palīdz efektīvāk pildīt noteiktos uzdevumus, sasniegt noteiktos mērķus, analizēt kļūdu rašanās cēloņus un novērst to turpmāko veidošanos. Uzņēmumā regulāri tiek izvirzīti sasniedzamie mērķi un uzdevumi, kuri ik pēc noteikta laika intervāla tiek pārskatīti un novērtēti.

Pētījuma mērķis ir veikt Kvalitātes vadības sistēmas novērtējumu uzņēmumā atbilstoši ISO 9001 standarta prasībām, sniegt priekšlikumus un risinājumus Kvalitātes vadības sistēmas pilnveidei.

Darbā tika izmantotas Kvalitātes vadības sistēmas analīzes un pilnveides metodes: iekšējais audits; Delfu metode; FMEA; Pareto analīze; 5 kāpēc metode. Pētījuma rezultātā tika secināts, ka visbūtiskākās problēmas, kas atspoguļojās pētījuma metožu rezultātu apkopojumā, ir augstas ar neatbilstošu kvalitāti saistītās izmaksas, trūkumi mērinstrumentu pārvaldības programmā, potenciāli augsti riski kvalitātes kontroles procesā un neaktuālas informācijas izmantošana uzņēmuma darba procesos.

Ņemot vērā darbā iegūtos uzņēmuma kvalitātes vadības sistēmas analīzes rezultātus ir iespējams izstrādāt preventīvās un korektīvās darbības, lai uzlabotu kvalitātes kontroli procesa posmos, samazinātu potenciālos riskus, uzlabotu uzņēmuma mērinstrumentu pārvaldības programmu, nodrošinātu atbilstību uzņēmuma iekšējām prasībām, novērstu neaktuālas informācijas lietošanu darba procesos, samazinātu neatbilstību skaitu un potenciāli iespējamo kļūdu riska pakāpi. Preventīvo un korektīvo darbību ieviešana samazinās neatbilstību izmaksas.

Atslēgvārdi: *bezpilota lidaparāts, ISO 9001, kvalitātes pilnveide, Kvalitātes sistēma, kvalitātes vadība.*

LĒMUMA PIENĒMŠANAS PROCESA IZVĒRTĒJUMS DAŽĀDU VALSTU PĀRVALDĒ, COVID-19 VAKCINĀCIJAS PROCESA ORGANIZĀCIJĀ

Kitija Harmsone

Latvijas Universitāte
kitijaharmsone@gmail.com

Covid-19 pandēmija ir viena no lielākajām globālajām krīzēm, kopš 2007.gada finanšu krīzes, radot lielus pārbaudījumus sabiedrībai, ekonomikai un valstu vadītājiem. Lai pārvarētu šo krīzi, bija nepieciešama strauja un pārdoša politiskā rīcība, lai arī šajos apstākļos nodrošinātu: uzņēmumu turpmāko darbību, darbavietu saglabāšanu, finanšu tirgus stabilitāti, izglītības nepārtrauktību, kā arī funkcionējošu veselības aprūpes sistēmu. No visām pasaules valstīm, saslimstību ar Covid laika periodā no 2020.gada 1.janvāra līdz 2022.gada martam, neuzrādīja tikai divas valstis – Turkmenistāna un Ziemeļkoreja. Pandēmijas krīzes sekas ir skārušas pilnīgi visas nozares, radot tām dažāda apjoma zaudējumus. Tūrisma, izklaides un kultūras nozares, kā arī skaistumkopšana un sports bija tās jomas, kuras piedzīvoja vislielākos zaudējumus, kuriem noteica aizliegumu veikt savu darbību.

Kopš pandēmijas sākuma ir apritējuši divi gadi. Pasaules Veselības Organizācija (PVO) kā labāko risinājumu slimības izplatības mazināšanai ieteica veidot kopējo sabiedrības imunitāti, iedzīvotājus vakcinējot. Sekojot PVO rekomendācijām, daudzas valstis organizēja vakcinācijas procesu, izvēloties dažādas stratēģijas un pieejas. Valdības veica būtiskas izmaiņas savā darbībā, lai sekmīgāk cīnītos ar pandēmijas izraisīto krīzi un veicinātu vakcinācijas procesu, tai skaitā, izveidoja jaunas koordinācijas institūcijas, izstrādāja jaunas vadlīnijas saziņai un cīņai pret dezinformāciju, uzņēmās jaunus pienākumus. Pētījumā ir raksturota arī pašvaldību nozīme krīzes vadībā, jo tās atrodas vistuvāk iedzīvotājiem un nodrošina nozīmīgus pakalpojumus. Pašvaldības ir svarīgs kanāls arī komunikācijai ar iedzīvotājiem, jo nodrošina to ar aktuālo informāciju par vakcināciju, palīdzības veidiem un iespējām tos saņemt. Pēc 2022.gada 26.marta, līderu valstis, ar vislabākajiem vakcinācijas rādītājiem, ir Apvienotie Arābu Emirāti, kurā 99% iedzīvotāju ir saņēmuši vismaz vienu vakcīnu, kam seko Portugāle ar 95%, pēc tam Kuba, Čīle, Singapūra un Ķīna.

Pētījuma mērķis ir izanalizēt lēmumu pieņemšanas procesu valsts pārvaldē Latvijā Covid-19 vakcinācijas procesa organizācijā un izstrādāt priekšlikumus pārvaldības uzlabošanai. Izmantojot aprakstošo metodi, dokumentu analīzi un kvantitatīvo izpēti metodi, autore salīdzina dažādu valstu pieredzi un pieejas vakcinācijas procesa organizācijā. Pētījumā analizēto veiksmīgāko valstu piemēri vakcinācijas procesa organizācijā izmantojami vakcinācijas organizācijas procesa izvērtēšanā, kļūdu analīzē un turpmākās veselības politikas veidošanā.

Atslēgvārdi: valsts pārvalde, krīzes vadība lēmumu pieņemšanas process, vakcinācijas procesa organizācija, iedzīvotāji

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

uzņēmumā un veicinātu mērķu un inovatīvu risinājumu īstenošanu. Apkopojot zinātnisko literatūru un teorētiskās atziņas, var secināt, ka iekšējās kontroles sistēmas pilnveide un COSO modeļa ieviešana atbalsta organizācijas izaugsmi, veicinot sakārtotu, ekonomisku, efektīvu un produktīvu uzņēmējdarbību, nodrošinot resursu aizsardzību pret izšķērdēšanu, ļaunprātīgu izmantošanu un nesaimniecisku rīcību.

Pētnieciskā darba izstrādē izmantoti teorētiskie un faktoloģiskie materiāli, zinātniskā literatūra un publikācijas, interneta resursos publiskotie materiāli par izvēlēto tematu. Datu izvērtēšanai izmantota ekonomiskās analīzes metode.

IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS NOZĪME ORGANIZĀCIJĀ

Dāvids Helmanis

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: davids.helmanis@students.lu.lv

Atslēgvārdi: *kontrolē, iekšējā kontrolē, iekšējā kontroles sistēma, COSO modelis, efektīva vadīšana*

Notiekošie pārmaiņu procesi pasaulē un pieaugošās prasības konkurences apstākļos pieprasa no mūsdienu uzņēmumiem nepārtrauktu spēju reaģēt uz pārmaiņām. Tādējādi uzņēmumi arvien lielāku uzmanību pievērš iekšējās kontroles pilnveidošanai, lai paaugstinātu vadīšanas efektivitāti, ātrāk un kvalitatīvāk veiktu uzdevumus, un ar mazākiem ieguldījumiem un riskiem sasniegtu mērķus. Organizācijas iekšējā vide ir dinamiska un mainīga, līdz ar to regulāri jāseko izmaiņām iekšējās kontroles sistēmā (IKS), izvērtējot tās kvalitāti. Spēcīga iekšējās kontroles sistēma un kontroles mehānismu pārraudzība atbalsta organizācijas izvirzīto stratēģiju īstenošanu un ilgtermiņa finanšu mērķu sasniegšanu, samazina neparedzētus zaudējumus vai organizācijas reputācijas riskus. To var raksturot kā uzņēmuma vadības pieņemtu rīcības plānu, kā arī visas metodes, procedūras un darbības, kas nodrošina ne tikai efektīvu uzņēmējdarbības vadīšanu, bet arī precīzu, pilnīgu un ticamu grāmatvedības uzskaiti, savlaicīgu finanšu informācijas sagatavošanu un uzņēmuma finansiāli saimniecisko darbību atbilstoši valsts likumu un normatīvo aktu prasībām. Tas ir instruments, kas palīdz gūt skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiāli saimniecisko stāvokli. Efektīva iekšējās kontroles sistēma ir būtiska organizācijas vadības sastāvdaļa, pamats drošai un stabilai uzņēmējdarbībai.

Jebkura sistēma sastāv no noteiktiem posmiem, kas ir saistīti savā starpā un kas ir vērsti uz konkrētu mērķu sasniegšanu. Iekšējo kontroles sistēmu veido savstarpēji saistīti elementi - kontroles vide, risku izvērtēšana, kontroles procedūras, informācija un komunikācija un uzraudzība, kas ir ietverti COSO modelī. Katra organizācija ir unikāla, līdz ar to kontroles sistēmas izveide ir specifiska.

Ziņojuma pētījuma mērķis ir izpētīt iekšējās kontroles sistēmas, COSO modeļa būtību un noskaidrot to nozīmi uzņēmējdarbībā.

IKS nozīmīguma izpratnes trūkums var ietekmēt visaptveroša un efektīva kontroles mehānisma izveidi, kas dotu iespēju iegūt pilnvērtīgu informāciju par notiekošajiem procesiem

VSIA “NRC “VAIVARI” APGROZĀMO LĪDZEKĻU UZSKAITES IZPĒTE

Inese Jēkabsone

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: inesejekab@gmail.com

Izvēlētās tēmas **aktualitāte** ir izvēlēta jo katra uzņēmuma viens no svarīgākajiem bilances posteņiem ar apgrozāmajiem līdzekļiem. Daļu no apgrozāmajiem līdzekļiem uzņēmums var viena gada laikā izmantot vai pārvērst naudā atšķirībā no citiem aktīva bilances posteņiem kā ilgtermiņa ieguldījumi, kuros uzņēmums uzskaita ieguldījumus, kas tiks izmantoti vairāk kā vienu gadu, līdz ar to nespēj arī tik ātri un efektīvi pārvēst šo posteņus naudā, ja gadījumā vajadzētu ātri segt savas īstemiņa un ilgtermiņa saistības. Visiem uzņēmumiem ir apgrozāmie līdzekļi, bez tiem uzņēmums nespētu pastāvēt. Apgrozāmie līdzekļi ir bilances postenis kurā uzņēmums norāda savus peļņas ieguves veidus, jo tajā atrodas krājumi, debitoru parādi un nauda. Ar 01. janvāri 2022. gadā ir stājies jaunais grāmatvedības likums, kurš arī aktualizē apgrozāmo līdzekļu uzskaiti.

Nemot vērā, ka uzņēmuma VSIA “NRC “Vaivari”” viens no darbības veidiem ir ortopēdijas un protezēšanas centrs, kurš ražo dažāda veida ortozes un protēzes, tiem ir liels skaits krājumu kuri tiek izmantoti preču izveidē, līdz ar to tie sastāda lielu daļu no apgrozāmajiem līdzekļiem, kuru pētījumā vēlas apskatīt darba autore.

Pētījuma mērķis: Pamatojoties uz apgrozāmo līdzekļu uzskaites teorētisko aspektu izpēti, analizēt un novērtēt VSIA “NRC „Vaivari”” apgrozāmo līdzekļu uzskaiti, un izstrādāt priekšlikumus tā uzskaites pilnveidošanai.

Pētniecības metodes: darbā tika izmantota aprakstošā literatūras pētījuma metode, statistiskā pētījuma metode, grafiskā metode, uzņēmuma finanšu rādītāju analīze.

Pētījumā tiek izmantoti šādi **teorētiskie un faktoloģiskā materiāla avoti:** normatīvie akti, teorētiskā zinātniskā literatūra, zinātniskie raksti žurnālos un e-žurnālos, publikācijas zinātniskajos rakstos, VSIA NRC “Vaivari” iekšējie grāmatvedības organizācijas dokumenti, uzņēmuma gada pārskata dokumenti, un revidentu gada pārskata ziņojumi.

Pētījuma rezultāti: Pamatojoties uz uzņēmuma iekšējo grāmatvedības politikas saturu un sastāva izpēti, VSIA “NRC “Vaivari”” apgrozāmo līdzekļu uzskaites grāmatvedības politikā ir jāaktualizē un jāpiemēro jaunā grāmatvedības likuma prasībām, kas stājas spēkā 2022. gada 1. janvārī. Pētot krājumu uzskaites dokumentāciju, uzņēmums veic pareizu to uzskaiti un ievadi grāmatvedības programmā, kas ir atbilstoši grāmatvedības likuma prasībām.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Atslēgvārdi: *Apgrozāmie līdzekļi, Grāmatvedības likums, krājumi VSIA “NRC “Vaivari””.*

LATVIJAS NEVALSTISKO ORGANIZĀCIJU GRĀMATVEDĪBAS UZSKAITES NORMATĪVAIS REGULĒJUMS

Diāna Jeremejeva

Latvijas Universitāte

dj21022@edu.lu.lv

Nevalstiskās organizācijas (turpmāk tekstā – NVO) pastāv līdzās valsts pārvaldes un biznesa sektoriem, un tiek dibinātas brīvprātīgi pēc kādas pilsoņu grupas iniciatīvas, lai pārstāvētu sabiedrības intereses dažādās jomās.

Pēc Uzņēmumu reģistra datiem uz 20.12.2021. Latvijā bija reģistrētas vairāk nekā 20 tūkst. NVO. Saskaņā ar VID statistiku 2018. gadā NVO sektora kopējais apgrozījums pārsniedza 400 milj. euro, algoto darbinieku skaits bija tuvu 30 tūkst. cilvēku, nodokļu maksājumi 2017. gadā pietuvojās 50 milj. euro. Šis sektors turpina attīstīties un tam ir liela loma valsts ilgtspējīgā attīstībā.

NVO darbība nav vērsta uz peļņas gūšanu, tomēr šīm organizācijām atļauts veikt arī saimniecisko darbību statūtos noteikto mērķu sasniegšanai. NVO ieņēmumu avoti: ziedojumi un dāvinājumi, biedru nauda, dotācijas, ārvalstu fondu finansējums u.c., kā arī ieņēmumi no saimnieciskās darbības. NVO nav arī tipiski darba devēji – šīm organizācijām atļauts piesaistīt gan brīvprātīgos, gan nodarbināt algotus darbiniekus.

Ņemot vērā NVO darbības specifiku, to grāmatvedības uzskaitē pastāv savas īpatnības. NVO sektora reforma notikusi 2004. gadā, kad stājies spēkā Biedrību un nodibinājumu likums. Kopš tā laika Latvijā ir notikuši vairāki normatīvā regulējuma grozījumi (piemēram, nodokļu reforma, jauns Grāmatvedības likums). Autore uzskata, ka izvēlētais temats ir aktuāls grāmatvedības uzskaites normatīvā regulējuma izpētei.

Pētījuma mērķis – izpētīt Latvijas NVO grāmatvedības uzskaiti reglamentējošos normatīvos aktus un izstrādāt priekšlikumus normatīvā regulējuma pilnveidei.

Pētniecības metodes: kvalitatīvā pētījuma metode (dokumentu, literatūras un datu izpēte un analīze), loģiski konstruktīvā pētījuma metode (secinājumi un priekšlikumi).

Galvenie pētījuma rezultāti. Izpētot LR nevalstisko organizāciju grāmatvedības uzskaites normatīvo regulējumu, autore konstatēja virkni nepilnību, kas skar grāmatvedības reģistru kārtošānu vienkāršā ieraksta sistēmā, Ieņēmumu un izdevumu pārskata sagatavošanu, UIN likuma piemērošanu. Minēto nepilnību mazināšanai vai novēršanai autore ir izstrādājusi vairākus priekšlikumus.

Atslēgvārdi: *biedrības, grāmatvedība, nevalstiskās organizācijas, nodibinājumi, NVO*

MĀKSLĪGĀ INTELEKTA IZMANTOŠANAS IESPĒJAS LATVIJAS UZŅĒMUMU DIGITĀLĀ MĀRKETINGA STRATĒGIJĀ

Liene Kaibe

Latvijas Universitāte
Liene.Kaibe@gmail.com

Lai īstenotu veiksmīgu digitālā mārketinga stratēģiju, ir jāseko līdzi jaunām tendencēm un jāturpina mijiedarbība ar patērētāju atbilstoši patērētāju vēlmēm. Mākslīgais intelekts ir rīks, kas tiek piesaukts un analizēts mārketinga tendenču apskatus, un zinātniskajā literatūrā reizēm tiek saukts par modernu un nozīmīgu tehnoloģiju, kas uzņēmumiem sniedz vairākas iespējas kā attīstīt uzņēmuma digitālā mārketinga stratēģiju, piemēram, uzņēmumu vadītāji un mārketinga speciālisti var savus lēmumus pamatot ar mākslīgā intelekta savāktajiem datiem un veikto analīzi, ietaupot laiku. Uzņēmumi izstrādā digitālā mārketinga stratēģijas un, izmantojot mākslīgā intelekta iespējas un priekšrocības, uzņēmumi var iegūt iespēju attīstīt uzņēmuma digitālā mārketinga stratēģiju, bet, apzinoties mākslīgā intelekta trūkumus un patērētāju attieksmi pret mākslīgā intelekta risinājumiem, pieņemt lēmumu par to vai un kādus risinājumus ieviest uzņēmumā.

Pētījuma mērķis ir, pamatojoties uz teorijas atziņām par mākslīgā intelekta izmantošanu digitālā mārketinga stratēģijā, patērētāju aptaujas rezultātiem, uzņēmumu aptaujas rezultātiem un eksperta intervijām, izpētīt, novērtēt un analizēt mākslīgā intelekta izmantošanas iespējas Latvijas uzņēmumu digitālā mārketinga stratēģijā, lai izstrādātu secinājumus un sniegtu priekšlikumus par iespējām izmantot mākslīgo intelektu Latvijas uzņēmumu digitālā mārketinga stratēģijā.

Mākslīgo intelektu digitālajā mārketiņgā var izmantot sociālo mediju uzraudzībai, kas ļauj mārketinga speciālistiem gūt ieskatu par zīmolu no patērētājiem, personalizētu e-pastu kampaņu veidošanai un automātisku e-pastu veidošanai, lai atbildētu uz biežāk uzdotajiem jautājumiem, automatizēt satura izveidi, kas atbilst patērētāju vēlmēm, nodrošināt nepārtrauktu un personlizētu komunikāciju ar patērētāju, izmantojot virtuālos asistentus, veidot personalizētas mājas lapas, balstoties uz iepriekš ievāktiem datiem par patērētāju un veidot “maksa par klikšķi kampaņas”, kas sniedz labāku rezultātu.

Pētījuma rezultātiem ir praktiska nozīme. Rezultātus var izmantot Latvijas uzņēmumos, kuros apsver ieviest mākslīgā intelekta risinājumus digitālā mārketiņgā stratēģijā, un iegūstot informāciju par citu uzņēmumu pieredzi un iespējamajiem mākslīgā intelekta risinājumiem digitālajā mārketiņgā.

Atslēgvārdi: *digitālais mārketings, digitālā mārketiņga stratēģija, digitālā mārketiņga stratēģijas pilnveidošana, mākslīgais intelekts,*

Ilgtspējīgas investīcijas - mārketinga falsifikācija vai patiesš ieguldījums sabiedrības nākotnē?

Paula Kristiāna Kalniņa

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: p.k.kalnina@gmail.com

Ilgtspējīgās investīcijas ir neatņemama korporatīvās pārvaldības sastāvdaļa. Daudzi uzņēmumi cenšas uzlabot savu stāvokli vides jomā, iepazīstinot sabiedrību ar saviem centieniem to uzlabot. Lai to izdarītu, viņi izmanto videi draudzīgas mārketinga stratēģijas, lai palīdzētu iegūt konkurences priekšrocības un piesaistītu ekoloģiski apzinātus patērētājus. Tomēr ne visas zaļā mārketinga prasības precīzi atspoguļo uzņēmumu rīcību vides jomā, un tās var uzskatīt par “greenwashing”. Zaļmaldināšana var ne tikai ietekmēt uzņēmuma rentabilitāti, bet vēl svarīgāk - radīt ētisku kaitējumu. Nākamo desmit gadu laikā ilgtspējīgās investīcijās plāno piesaistīt vismaz triljonu eiro. Ja lielāku ES budžeta daļu nekā jebkad agrāk tērēs rīcībai klimata politikas un vides aizsardzības jomā, piesaistīs privāto finansējumu, kur liela loma būs Eiropas Investīciju bankai. ES sniegs rīkus investoriem, finanšu sistēmas centrā izvirzot ilgtspējīgas finanses, un palīdzēs publiskajām iestādēm investēt ilgtspējīgi, mudinot tās plānot zaļu budžetu un iepirkumu un atrodot veidus, kā atvieglot procedūras, kādās tiek apstiprināts valsts atbalsts taisnīgas pārejas reģioniem. Galvenais jautājums vai uzņēmumiem ir svarīgs ESG?

Darbā tiek pētītas dažādas puses ilgtspējīgām investīcijām, kā tas ietekmēs investorus un kā tas tiek atspoguļots mārketingā, sabiedrībā.

Pētījumu rezultātā tiek secināts uzņēmumi par prioritāti izvirza finansiālās iespējas, lai parādītos videi atbildīgi, aktīvi neveicot nepieciešamās izmaiņas, lai faktiski būtu ekoloģiski apzināti. Viņi neatzīst klimata ietekmi, ko var radīt sliktu priekšstatu par uzņēmumu. Reklāma, sabiedriskās attiecības ir visizplatītākie kanāli uzņēmumiem, lai ļautu cilvēkiem zināt, ko viņi dara vides labā, un censtos iegūt konkurences priekšrocības, vienlaikus ietekmējot patērētāju lēmumus par iepirkšanos. Pievēršot lielāku uzmanību sociālajiem ieguvumiem un izmaksām, kas saistītas ar vides iniciatīvu simboliskajiem komponentiem, varētu palīdzēt izstrādāt daudz skaidrāku robežnosacījumu, kad korporatīvās vides iniciatīvas var dot pozitīvas pārmaiņas. Viss ir atkarīgs no paša uzņēmuma, cik ļoti viņi ir godīgi pret saviem klientiem.

Atslēgvārdi: *Bio, ESG, Greenwashing, investīcijas, ražošana*

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa salīdzināšana Baltijas valstīs

Jūlija Kasmiņina

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: jn18009@students.lu.lv

Iedzīvotāju ienākumu aplikšana ar nodokļiem ir svarīgs jebkuras valsts nodokļu regulēšanas un fiskālās politikas instruments. Iedzīvotāju ienākuma nodoklis ir viens no galvenajiem valsts budžeta ieņēmumu avotiem. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumus galvenokārt ietekmē tautsaimniecībā nodarbināto skaits, nodarbināto ienākumi, atvieglojumu apmērs, kā arī minimālā darba alga.

Prakse rāda, ka iedzīvotāju ienākumu nodoklis ir viens no nodokļiem, no kuriem visvairāk izvairās. Iedzīvotāju ienākumu nodokļa pilnveidošana ir viens no aktuālākajiem jautājumiem nodokļu administrētājiem.

Latvijā ir īstenota nodokļu reforma, kas kardināli mainīja iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanu. Nodokļu reformas notika ne tikai Latvijā, bet arī citās Baltijas valstīs. Iedzīvotāju ienākuma nodokļa progresīvā likme tika ieviesta Latvijā un Lietuvā. Progresīvā ienākuma nodokļa mērķis ir taisnīgi sadalīt nodokļu slogu starp nodokļu subjektiem ar dažādiem ienākumu līmeņiem.

Ņemot vērā to, ka iedzīvotāju ienākuma nodoklis skar katras fiziskas personas gūtos ienākumus, ir nepieciešams uzsvērt iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas pareizības nepieciešamību, kā arī to, ka iedzīvotāju ienākuma nodoklis tiek veidots no vairākiem elementiem un iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksājamo apmēru ietekmē daudzi faktori, kā piemēram nodokļu atvieglojumi, kurus veido noteiktie neapliekamie minimumi, profesionālie izdevumi, ģimenes atlaides, atlaides bērniem un apgādājamiem, iemaksas fondos utt.

Darba mērķis ir, pamatojoties uz pieejamo informāciju, izpētīt IIN piemērošanas kārtību Baltijas valstīs, izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus IIN pilnveidošanai.

Lai saniegtu darba mērķi, tiks veikti sekojoši uzdevumi:

- Izpētīt IIN no teorētiskā aspekta;
- Izanalizēt IIN piemērošanu Baltijas valstīs;
- Izvērtēt IIN parādus un ietekmējošos faktorus;
- Izdarīt izdarīt secinājumus par iegūtajiem rezultātiem un sniegt priekšlikumus.

Pētījumā piemērojamās metodes ir literatūras analīze, normatīvo dokumentu analīze, aprakstoša metode, salīdzināšanas metode.

Izvērtējot Baltijas valstis iedzīvotāju ienākuma nodokļa likumus, autors nonāca pie secinājuma, ka iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķināšanas kārtība ir pietiekoši komplicēta, jo tiek ņemti vērā visi iedzīvotāju ienākuma nodokļa veidojošie elementi un ietekmējošie faktori, kuri savukārt ir diferencēti un ir atkarīgi no ieņēmumu apjomiem. Apkopojot darba gaitā iegūto informāciju, autors ir secinājis, ka no teorētiska aspekta, progresīva nodokļa piemērošanas likme nodokļu politikā ir atbilstošāka un piemērotāka attiecībā uz nodokļu maksātājiem, salīdzinājumā ar proporcionālo. Pēc iegūtajiem rezultātiem var apgalvot, ka Latvijā kopējais iedzīvotāju ienākuma nodokļa slogs ir mazāks nekā Igaunijā un Lietuvā.

Atslēgvārdi: *IIN, Baltijas valstis, nodokļa aprēķināšana, nodokļa slogs.*

ATTĀLINĀTĀ DARBA IETEKME UZ DARBINIEKU IZDEGŠANAS SINDROMA IZPAUŠANOS VALSTS IESTĀDĒS

Līga Kauranena

Latvijas Universitāte

Liga.Kauranena@gmail.com

Tehnoloģiju attīstība veicinājusi darba vietu mobilitātes pilnveidošanos, ļaujot darbiniekiem veikt darba pienākumus no jebkuras vietas, kur pieejamas atbilstošs informācijas un komunikācijas tehnoloģiju nodrošinājums. Latvijā 2020. gada sākumā vien 1,8% nodarbināto bija attālināta darba pieredze, bet 2021. gada 1. ceturksnī 22,6% nodarbināto (37,4% valsts pārvaldes darbinieku) veica darbu attālināti.

Attālinātajam darbam ir gan priekšrocības, gan trūkumi, tāpēc var teikt, ka attālināta darba veikšana nav piemērota visiem, jo tāldarba veikšanai ir nepieciešamas noteiktas zināšanas un prasmes, kā arī darbiniekam jāpieņem noteiktām emocionālām īpašībām un rakstura iezīmēm. Turklāt ne katram ārpus darba vietas ir pieejama atbilstoša fiziskā un emocionālā vide tāldarba veikšanai. Attālinātā darba veikšana ir saistīta ar daudziem aspektiem, kas ietekmē gan darbinieka fizisko, gan emocionālo labbūtību, tai skaitā var veicināt izdegšanas sindroma izpausmes.

Pasaules Veselības organizācija ir iekļāvusi izdegšanas sindromu Starptautiskajā slimību un veselības problēmu klasifikatorā. Izdegšanas sindroms tiek uzskatīts par 21. gadsimta moderno slimību. Laika gaitā ir aktualizējies izdegšanas sindroma pētniecība un šim fenomenam ir pievērsta uzmanība gan no medicīniskā, gan no personāla vadības, gan no ekonomikas u.c. aspektiem. Šī slimība var piemēklēt jebkuru cilvēku, ietekmējot personas fizisko, garīgo veselību un dzīves kvalitāti, bet ilgtermiņā tā var ietekmēt tautsaimniecības norises un ekonomiskos procesus kopumā.

Straujā epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās 2020. un 2021. gadā ietekmēja teju ikviena Latvijas iedzīvotāja ekonomikās aktivitātes, tai skaitā ar nodarbinātību saistītajos aspektos. Lai stabilizētu negatīvo situāciju, tika pieņemts likums, kas noteica iespēju robežās nodrošināt darbiniekiem iespējas strādāt no mājām. Daudzos privātā sektora uzņēmumos jau bija ierasta prakse daļēji vai pilnībā organizēt darbu attālinātā režīmā, savukārt valsts iestādēs veikt darbu attālināti lielākoties nebija ierasta prakse, tāpēc daudzām valsts iestādēm nācās saskarties ar dažādiem izaicinājumiem, lai nodrošinātu darba procesu norisi attālināti.

Daudziem darbiniekiem, neskatoties uz to vēlmēm, spējām un iespējām tika noteikts veikt darba pienākumus attālināti, tāpēc zinātniskā darba mērķis ir noteikt attālinātā darba ietekmi uz darbinieku izdegšanas sindroma izpausanos valsts iestādēs un izstrādāt priekšlikumus izdegšanas sindroma izpausmju mazināšanai, kā arī preventīvai izdegšanas sindroma izpausmju novēršanai.

Zinātniskā darba izstrādē tika izmantotas šādas metodes: teorētisko atziņu apkopošana un pētīšana, anketēšana, anketēšanas datu statistiskā analīze, cēloniskā seku analīze.

Atslēgvārdi: *Attālinātais darbs, tāldarbs, izdegšanas sindroms, stress, valsts iestādes*

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

KVALITĀTES VADĪBA UN RISKU PĀRVALDĪBA RAŽOŠANAS UZŅĒMUMĀ

Agnese Kauškale

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: kauskale.agnese@gmail.com

Mg. oec. Gaļina Robertsons

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: galina.robertsons@rtu.lv

Kvalitātes vadības uzturēšana uzņēmumā ir nozīmīga, gan procesu efektivitātes un produktu kvalitātes uzturēšanā, gan izmaksu samazināšanā. Procesu efektivitāte nodrošina labāku produktu kvalitāti, kas samazina kopējos uzņēmuma zaudējumus. Risku pārvaldība ir viena no kvalitātes vadības sastāvdaļām, kas ir būtisks process uzņēmuma vadībā, ja vēlas pēc iespējas vairāk samazināt nevēlamu notikumu faktoru ietekmi dažādos uzņēmuma aspektos. Ja uzņēmums darbojas saskaņā ar dažādiem standartiem, tos var integrēt.

Pētījuma ietvaros tika analizēta ražošanas uzņēmuma kvalitātes vadības sistēma un risku pārvaldība, lai izstrādātu to integrētās vadības stratēģiju. Kvalitātes vadības pamatelements uzņēmumā ir kvalitātes rokasgrāmata, kas izriet no ISO 9001:2015 prasībām. Riski tiek identificēti un izvērtēti attiecībā uz procesiem, vajadzības gadījumā uz produktiem, tiek uzturēti un katru gadu atjaunoti risku reģistros.

Pētījumā veikta kontentanalīze, lai noskaidrotu, kādi ir integrētas vadības sistēmas ieguvumi. Veikts iekšējo auditu apkopojums, lai noteiktu atbilstību ne tikai ISO 9001:2015 prasībām, bet arī uzņēmumā noteiktajām prasībām. FMECA analīze, lai identificētu būtiskākos kvalitātes zuduma riskus. Delfu metode, lai noskaidrotu būtiskākās kvalitātes zuduma neatbilstības. Išikavas diagramma, lai atrastu pamatcēloņus ārējo klientu reklamāciju neatbilstībām.

Pētījuma rezultātā, veicot kvalitatīvo kontentanalīzi, kopumā identificēti 8 ieguvumi no integrācijas, taču kā galvenos var minēt izmaksu, resursu samazinājumu un veiktspējas, produktivitātes palielināšanos, var secināt, ka uzlabosies gan kopējā uzņēmuma darbība, kā arī būs redzams piensums peļņā. Iekšējo auditu laikā tika atklātas neatbilstības tādās grupās kā procesu un dokumentu vadība. FMECA analīze parādīja, ka visaugstākā neatbilstību ietekme attiecas uz ražojošo produktu grupu neatbilstībām, tad transportu un vismazāk finanšu neatbilstībām. Delfu metode parādīja, ka vissliktāk ir, ja reklamācija ir par pamatņu bojājumiem un diegu neatbilstību, jo gan pamatnes, gan diegi ir pamats citiem produktiem, kas nozīmē, ja kvalitāte nav šajās grupās, gala produkts arī nebūs kvalitatīvs. No Išikavas diagrammas var secināt, ka ir svarīgi uzturēt iekārtas augstā līmenī, laikus veikt apkopes, atgādināt darbiniekiem par kvalitātes svarīgumu darba izpildē un meklēt finanses jauna iepakošanas materiāla iegādē.

Pētījuma rezultāti var būt kā pamats kvalitātes un risku integrētas vadības stratēģijas izveidei sistēmu pilnveidošanai.

Atslēgvārdi: *kvalitātes vadība, risku pārvaldība, ražošana, atbilstība, kontrole.*

ALGORITMA IZSTRĀDE IENĀKUMA NODOKĻA PIEMĒROŠANAI ATTĀLINĀTAM DARBAM ĀRVALSTĪS

Evija Keiša

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: evija.keisa7@inbox.lv

Covid-19 pandēmijas laikā arvien vairāk cilvēki izvēlas veikt darbu attālināti, t.i., ne tikai no mājām, bet arī dodoties strādāt uz citām valstīm, paliekot pie esošā darba devēja mītnes valstī, kā rezultātā veidojas nodarbinātības forma, kur darba devējs un darba ņēmējs atrodas dažādās valstīs. Attiecīgi, aktuāli kļūst vairāki jautājumi, piemēram, kā mainās nodokļu piemērošana, kādi pienākumi darbiniekam rodas attiecībā uz nodokļu nomaksu, kādi papildus riski rodas darba devējam, u.tml. Iedzīvotāju zināšanu līmenis un informācijas pieejamība ir salīdzinoši vāja, attiecīgi nepareizi izprotot nodokļu piemērošanas aspektus, kā rezultātā var rasties negaidīti izdevumi nodokļu un soda naudu veidā. Ņemot vērā, ka nezināšana neatbrīvo no atbildības, šī ir viena no problēmtēmām, kas kļūst arvien aktuālāka.

Darba mērķis ir apzināt esošo regulējumu attiecībā uz attālināto darbu, izveidot palīgmateriālus, kas palīdz orientēties likumdošanā par tēmu, un izvirzīt priekšlikumus grozījumiem likumdošanā, pamatojoties uz esošā regulējuma nepilnībām.

Darbā izmantotās pētniecības metodes: empīriskās metodes, datu ieguves metodes, salīdzinošā metode, datu apstrādes metode - grafiskā metode.

Lielākā daļa pētījumā izdarītie secinājumi jeb iegūtie rezultāti ir izmantojami praksē, lai, uz tiem pamatojoties, varētu sniegt risinājumus esošā regulējuma uzlabošanai. Svarīgākie secinājumi: Ņemot vērā attālinātā darba straujo pieaugumu, informatīvo materiālu pieprasījums ir lielāks nekā to piedāvājums. Latvijas un Eiropas Savienības līmenī nepieciešams novienādot definīcijas par tēmu. Saskaņā ar tipisku nodokļu konvenciju, iedzīvotāju ienākuma nodoklis vispārīgi maksājams valstī, kurā tiek faktiski veikts darbs. Lai attīstītu trešo valstu pilsoņu nodarbinātību Eiropas Savienībā, valstis ievieš digitālo klejotāju vīzas. Latvijā Iekšlietu ministrija apstiprinājusi grozījumus, kas ļautu trešo valstu pilsoņiem strādāt attālināti Latvijā, paliekot nodarbinātībā pie savas izcelsmes valsts darba devēja, bet neuzliekot par pienākumu trešo valstu pilsoņiem maksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli Latvijā, kā arī trūkst skaidrojuma tam, vai un kā Latvijā tas tiktu kontrolēts. Ar A1 sertifikāta palīdzību Eiropas Savienības līmenī persona var veikt sociālās iemaksas savā izcelsmes valstī, neatkarīgi, no darba vietas valsts. Ja darba ņēmējs ir strādājis vairākās valstīs un veicis sociālās iemaksas, sasniedzot pensionēšanās vecumu, persona saņems pensiju proporcionāli no visām valstīm. Covid-19 pandēmijas ierobežojumi attiecībā uz brīvu pārvietošanos pasaulē liedz pieturēties pie teorētiskajiem nodokļu rezidences principiem. Nodokļu administrācijas nereti uzliek lieku administratīvo slogu nodokļu maksātājiem. Attālinātais darbs cieši saistīts ar pastāvīgo pārstāvniecību riskiem.

Atslēgvārdi: *Attālinātais darbs, Covid-19 pandēmija, ienākuma nodokļi, nodokļu riski ārvalstīs, starptautiskie nodokļi.*

KONFERENCES ZIŅOJUMA TĒMA

Vārds, uzvārds: Intars Krūmiņš

Augstskola, kuru pārstāv ziņotājs: Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: ik09134@edu.lu.lv

Eksports ir mazas ekonomikas, tādas kā Latvijas, viens no galvenajiem ekonomiskās attīstības priekšnosacījumiem. Taču svarīgs ir ne tikai pats eksportēšanas fakts, bet arī eksporta struktūra, tas ir, kas tiek eksportēts. Vairāki ekonomisti, zinātnisko rakstu un literatūras autori ir norādījuši uz sakarību, kura ir pamatota ar pētījumiem – ekonomiski attīstītas valstis eksportē tehnoloģijas un zināšanas, savukārt, ekonomiski neattīstītas valstis – dabas resursus, piemēram, naftu, koksnī. Pēc autora domām, Latvijas gadījumā ir svarīgs ne tikai pats eksportēšanas fakts, bet arī tas, kas tiek eksportēts un kādā apmērā.

Pagājušās desmitgades noslēgumā un arī šobrīd Latvijā tika izstrādāti stingri normatīvie akti, kuri paredzēja finanšu iestādēm noskaidrot pilnu informāciju par tās klientiem un to līdzekļu izcelsmi. Finanšu iestādes to arī darīja, kas radīja tai zaudējumus klientu skaita ziņā, kā arī atsevišķiem finanšu pakalpojuma dalībniekiem vajadzēja vai nu pārtraukt savu darbību, vai mainīt to. Pēc darba autora praktiskās pieredzes, šāda veida savu klientu analīze un arī to zaudēšana vēl nav bijusi pasaulē īstenota. Lai arī samazinājās finanšu sektora (galvenokārt, kredītiestāžu) aktivitāte, tās ir pārorientējušās un īsteno savu uzņēmējdarbību citos veidos. Īstenojot šos pasākumus, Latvijas finanšu sektors ir ieguvis zināšanas, praktisku pieredzi un izpratni par finanšu sektora riskiem saistībā ar finanšu noziegumu novēršanu. Pēc darba autora domām, šī pieredze būtu jāeksportē, tā kā ārpus Latvijas šī izpratne šobrīd vēl ir tapšanas stadijā vai arī tās nav vispār. Darba autors uzskata, ka Latvijā par šo ir unikālas zināšanas, pie kam, tās nav statistiskas, jo noziegumi, kuros iegūtie līdzekļi jālegalizē, attīstās, tie kļūst sarežģītāki, kas nozīmē, ka potenciālais eksports nebūtu veicams īslaicīgi, bet tā varētu un tai vajadzētu būt par vienu no Latvijas eksporta pakalpojumiem.

Darba aktualitāte saistīta ar ne tikai iespēju veicināt Latvijas eksporta pieaugumu, bet arī eksportēt pakalpojumu ar lielu pievienoto vērtību. Vienlaikus, eksportam ir jābūt labi pārdomātam, analizētam solim un metožu izmantošanu palīdzētu Latvijas uzņēmumiem eksporta mērķa tirgus izvēlē.

Darba mērķis ir noteikt labākos Latvijas potenciālos eksporta tirgus, izmantojot eksporta lēmuma pieņemšanas modeļus, kas palīdzētu Latvijas uzņēmumiem šobrīd un nākotnē novērtēt reālās Latvijas eksporta iespējas FNN jomā. Darba mērķa sasniegšanai darba autors apskatīs 2 starptautiskās lēmuma pieņemšanas modeļus, novērtēs to izmantošanas priekšrocības un trūkumus, kā arī sniegs savu vērtējumu par Latvijas potenciālajiem eksporta tirgiem, balstoties us gūtajiem rezultātiem.

Pētījuma metodes: statistikas datu analīze, eksporta modeļu praktisks pielietojums.

Atslēgvārdi: *eksports, eksporta modelis, finanšu nozare, finanšu noziegumu novēršana, pakalpojumi.*

Latvijas grāmatvedības normatīvā regulējuma izpēte un novērtējums

Diāna Kuzmina

Latvijas universitāte

E-pasta adrese: b016277@students.lu.lv

Maģistra darbā tiek pētīti Latvijas Republikas normatīvie akti, kas attiecas uz grāmatvedības organizācijas dokumentiem, to novērtējums un izmaiņas, kas tika veiktas regulējuma un tā ietekme uz saimniecības darbības veicējiem Latvijā. Darbā tiek izanalizētas izmaiņas normatīvā regulējumā, kas ietekme grāmatvedības organizāciju uzņēmumos.

Darba mērķis: Balstoties uz noteiktajām prasībām Latvijas Republikas normatīvajos aktos, izpētīt un novērtēt izmaiņas grāmatvedības normatīvā regulējumā un izstādāt priekšlikumus par nepieciešamām izmaiņām grāmatvedības organizācijas dokumentu kārtošanā Latvijas Republikas saimniecības darbības veicējiem.

Lai sasniegtu maģistra darba mērķi, darbā tiek izmantotas vairākas pētīšanas metodes, kā aprakstošā jeb monogrāfiskā metode, analīzes metode, loģiski konstruktīva metode, normatīvo aktu un dokumentu analīzes metode.

Izvēlētā darba tēma ir aktuāla, jo normatīvajos aktos noteiktās prasības bieži mainās, kā ietekmē uzņēmumiem jāseko līdzi un jālabo radušās izmaiņas arī savos dokumentos, taču patiesībā ne visi uzņēmumi saimnieciskās darbības procesus veic atbilstoši izstrādātajiem dokumentiem un normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. To arī bieži atklāj dažādās uzņēmumu pārbaudēs, audits, revīzijās u.c. Var gadīties, ka atklātās neatbilstības neko būtiski neietekmē, taču tiek pieļautas arī tādas neatbilstības, kas var būtiski ietekmēt gan uzņēmuma darbību, gan ar uzņēmumu saistīto personu un informācijas lietotāju viedokli, lēmumus un attieksmi pret šo uzņēmumu.

Pirmajā nodaļā ir veikta Latvijas Republikas grāmatvedības normatīvā regulējuma vēsture izpēte.

Otrajā nodaļā ir veikta Latvijas Republikas aktuālais regulējums 2022. gadā.

Trešajā nodaļā ir apkopotas izmaiņas Latvijas Republikas grāmatvedības regulējumā un to pielietojums uzņēmuma Ražošanas komercfirmas BLESTE SIA grāmatvedības politikā.

Pamatojoties uz analīzes rezultātiem darba nobeigumā tiek veikti secinājumi par tekošām problēmām un tiek piedāvāti iespējamie risinājumi, grāmatvedības normatīvo regulējumu pilnveidošanai.

IZMAIŅAS GRĀMATVEDĪBAS REGLAMENTĒJOŠO PRASĪBU PIEMĒROŠANĀ PĒC JAUNĀ “GRĀMATVEDĪBAS LIKUMA” IEVIEŠANAS UN GRĀMATVEDĪBAS NORMATĪVĀ REGULĒJUMA PILNVEIDOŠANAS IESPĒJAS

Olīvija Lavrenova

Latvijas Universitāte

BVEF

E-pasta adrese: olivija.lavrenova@gmail.com

Dinamiski mainīgā vidē grāmatvedības organizācijai jāatbilst mūsdienu prasībām, grāmatvedībai jābūt maksimāli efektīvai, produktīvai un uzticamai, kas arī prasa aktualizētu normatīvo regulējumu. Tādēļ ar 2022.gada 1.janvāri stājas spēkā jaunais “Grāmatvedības likums”, ko autore novērtē vai tas atbilst mūsdienu prasībām.

Mērķis - Izpētot Latvijas Republikas reglamentējošo prasību piemērošanu pēc jaunā "Grāmatvedības likuma" ieviešanas identificēt trūkumus, novērtēt attīstības iespējas un izstrādāt atbilstošos priekšlikumus LR normatīvā regulējuma pilnveidošanai. Pētījumam izvēlētas – kvalitatīvās metodes, tajā skaitā - monogrāfiskā metode. Kā arī teorētiskā pētījumu metode, Latvijas Republikas normatīvo aktu analīzes metode, literatūras avotu analīze, cēlonisko seku analīze.

Latvijas likumi tiek harmonizēti (saskaņoti) ar ES Grāmatvedības direktīvām, SGS prasībām. Likuma “Par grāmatvedību” aizstāšana ir nepieciešama, jo grāmatvedības pamatlikums kopš to izstrādes (1992. gadā) tiek bieži grozīts, kas ļoti ietekmēja un kavēja gan komercdarbības attīstību, gan arī grāmatveža darbu. Kā arī, lai pilnveidotu grāmatvedības tiesisko regulējumu un nodrošinātu tā atbilstību šodienas attīstībai, notiekošajai tautsaimniecības digitalizācijai un grāmatvedības ilgtermiņa koncepcijas izstrādāšanai, kas ietvertu vienprātīgas grāmatvedības kārtšanas prasības un terminoloģiju.

Pētījumā rezultāta autore identificēja “Grāmatvedības likuma” būtiskākās atšķirības no likuma “Par grāmatvedību” normām. Jauna grāmatvedības likuma ieviešana precizē grāmatvedības jēdzienu, palīdz noteikt grāmatvedības uzdevumus, pienākumus atbildību, jaunus likuma subjektus un kvalifikācijas prasības grāmatvedim. Atvieglo kases grāmatas kārtšanas prasības, nosaka konkrētāko inventarizācijas regulējumu. Ievestas izmaiņas attaisnojuma dokumentu glabāšanas noteikumos, iegrāmatošanas termiņos, kā arī mainītas noformēšanas prasības. Jaunajā likumā noteikts, ka valsts valodas prasības attiecināmas uz ierakstu veikšanu grāmatvedības reģistros. Turklāt tika veiktas izmaiņas grāmatvedības kārtšanas noteikumos, noteikta grāmatvedības kontrole un precizēti gan inventarizācijas noteikumi, gan grāmatvedības datorsistēmu, programmu prasības.

Autore konstatēja trūkumus LR grāmatvedības regulējumā, jo ar jauna likuma stāšanos noteikts cits kompetenču sadalījums, ir noteiktas vadītāja tiesības un pienākumi grāmatvedības jomā, bet lielākoties, tika pārņemts iepriekšējais regulējums, kas pilnība neaktualizēja likumā “Par grāmatvedību” noteikta regulējuma nepilnības. Pamatojoties uz pētījuma rezultātiem tika izstrādāti priekšlikumi, lai atvieglotu un ievestu iespējamo Latvijas grāmatvedības sistēmas uzlabošanu.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Atslēgvārdi: *Grāmatvedība, Grāmatvedības likums, grāmatvedības normatīvais regulējums, grāmatvedības regulējuma pilnveidošanas iespējas, grāmatvedības regulējuma trūkumi*

LSEZ SIA „LIEPAJA BULK TERMINAL” SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS ANALĪZE

Darja Lidovska

Latvijas Universitāte

darj@inbox.lv

Saimnieciskās darbības analīze ir aktuāla ikvienā uzņēmumā, jo vadīt uzņēmumu nozīmē plānot uzņēmuma resursu izmantošanu, organizēt un pieņemt lēmumus, lai sasniegtu plānotos mērķus, patērējot iespējami mazāk resursu. Pētījuma objekts ir uzņēmums, kas darbojas transporta un uzglabāšanas nozarē. Konkurence šajā nozarē neļauj palielināt ieņēmumus, paaugstinot pakalpojuma cenas. Kā arī ražošanas jaudas ostas uzņēmumiem ir ierobežotas - ar ostas piestātnes dziļumu un Latvijas dzelzceļa caurlaides spējam. Tad peļņas apjomu var ietekmēt tikai optimizējot darbību un samazinot izmaksas. LSEZ SIA “Liepaja Bulk Terminal” vienmēr centīsies šo peļņu maksimizēt, jo peļņas saņemšana ir katra uzņēmuma ekonomiskās izdzīvošanas nosacījums.

Darbā izvirzīta hipotēze: LSEZ SIA “Liepaja Bulk Terminal” pastāv problēmas, saistītas ar kravu apgrozījumu, kuras atklāt ļauj saimnieciskās darbības analīze.

Darba mērķis ir, veicot LSEZ SIA “Liepaja Bulk Terminal” saimnieciskās darbības rādītāju analīzi, atklāt problēmas uzņēmuma darbībā un izstrādāt priekšlikumus šo problēmu risināšanai.

Darba izvirzīto mērķu sasniegšanai tiek izmantotas sekojošas pētījuma metodes: speciālas zinātniskās literatūras izpēte, uzņēmuma gada pārskatu un citas pieejamās informācijas analīze, finanšu rādītāju aprēķini un analīze, tabulu veidošana, grafiski attēlošana, SVID analīze tiek izmantota, lai novērtētu stiprās un vājās puses, iespējas un draudus.

Izmantojot pētījuma rezultātus praksē, tiek veikta beramkravu pārkraušanas uzņēmuma saimnieciskās darbības analīze. Pēc uzņēmuma finanšu analīzes var secināt, ka uzņēmums strādā ar peļņu, bet tas līmenis nav augsts. Uzņēmumam ir vērts padomāt par rentabilitātes rādītāju palielinājumu. Analizējot izmaksas, autore secina, ka uzņēmumam ir ļoti augsts izmaksu ietilpības līmenis, uzņēmums tērē ap 99% no neto apgrozījuma.

Analizējot sakarību starp kravu apgrozījumu un peļņas lielumu, var secināt, ka uzņēmumam pie mazāka apjoma ir lielākā peļņa. Autore secina, ka uzņēmumam ir neoptimāls kravu apjoms, jo pārāk liels apjoms dažos mēnešos pārmērīgi paaugstina izmaksas un nedod rasties peļņai. Lai pareizi uzzinātu rekomendējamo kravu apjoma maksimumu, tiek salīdzinātas robežizmaksas vērtība ar pakalpojuma cenu.

Pēc analīzes rezultātiem ir secināts, ka uzņēmumam ir liela izmaksu noslodze un pēc iespējas vajag minimizēt izmaksas, ka arī autore noteica uzņēmumam optimālo kravu apjomu, lai paaugstināt ienesīgumu un gūtu lielāko peļņu.

Atslēgvārdi: *Analīze, finanšu rādītāji, osta, robežizmaksas, saimnieciskā darbība*

PAŠVALDĪBU ILGTERMIŅA IEGULDĪJUMU UZSKAITE

Arturs Lisovskis

Latvijas Universitāte, Biznesa, Vadības un ekonomikas fakultāte

E-pasta adrese: arturs.lisovskis@inbox.lv

Pašvaldību saimnieciskās darbības nodrošināšanai ir nepieciešami līdzekļi. Ilgtermiņa ieguldījumi ir līdzekļi, kas paredzēti ilgai lietošanai (ilgāk par 12 mēnešiem pēc attiecīgā pārskata gada beigām) vai ieguldīti ilglietojamā īpašumā.

Pašvaldības ilgtermiņa ieguldījumus veic, lai radītu saimnieciskajai darbībai nepieciešamo vidi un materiāli tehnisko bāzi ilgtermiņā, tādējādi no ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas gūstot ekonomiskus labumus vairāku gadu garumā. Lai finanšu pārskati sniegtu patiesu un skaidru priekšstatu par budžeta iestādes finansiālo stāvokli un finanšu rezultātiem pārskata periodā, jāievēro ieņēmumu un izdevumu saskaņošanas princips. Ja ieņēmumi no ilgtermiņa ieguldījumu izmantošanas tiek atzīti vairākos pārskata periodos, tad arī ilgtermiņa ieguldījumu iegādei vai izveidošanai izlietos līdzekļus neiekļauj izmaksās uzreiz, bet pakāpeniski, vairākos pārskata periodos, atbilstoši gūtajiem ieņēmumiem no konkrētā ilgtermiņa ieguldījuma izmantošanas.

Pētījuma mērķis ir pamatojoties uz pieejamo literatūru, izanalizēt pašvaldību ilgtermiņa ieguldījumu uzskaites pareizību, klasifikāciju, novērtēšanu un uzskaites pilnīgumu, kā arī izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus.

Tēma ir aktuāla, jo pašvaldību līdzekļi tiek izmantoti vitāli svarīgu jautājumu risināšanai un pēc pašvaldību teritoriju reformas ir vēl svarīgāk pareizi veikt ilgtermiņa ieguldījumu uzskaiti un apzināšanu pašvaldību nākotnes attīstībai.

Lai sasniegtu mērķi, tiks veikti sekojoši uzdevumi:

- Izpētīt pašvaldību ilgtermiņa ieguldījumu teorētiskos aspektus
- Analizēt ilgtermiņa ieguldījumu sastāvu un uzskaiti
- Izvērtēt pašvaldību grāmatvedības metodiku ilgtermiņa ieguldījumu uzskaitē un novērtēšanā
- Izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus.

Pētījumā tiek izmantotas tādas metodes kā literatūras, interneta resursu un citu avotu analīze, sekundāro datu analīze, datu atspoguļošana grafikos un tabulās.

Pētījuma laikā secināts, ka pamatlīdzeklis ir materiāls aktīvs, kuru budžeta iestāde plāno izmantot ilgāk nekā gadu no iegūšanas datuma un tur, lai izmantotu funkciju nodrošināšanai, preču ražošanai, pakalpojumu sniegšanai, administratīvām vajadzībām, īstenojot valsts un pašvaldību politiku un nodrošinot valsts un pašvaldību budžeta vajadzības.

Valsts kontrole, veicot revīzijas pašvaldībās secina, ka joprojām pašvaldībās ir problēmas ar pamatlīdzekļu uzskaiti, nolietojuma aprēķināšanu un novērtēšanu.

Atslēgvārdi: *Ilgtermiņa ieguldījumi, licences, pamatlīdzekļi, grāmatvedības uzskaites politika.*

STATISTISKAS ARBITRĀŽAS STRATĒGIJAS UN TO PIELIETOJUMA IESPĒJAS KRIPTOVALŪTU TIRGŪ

Mihails Ļitvinskis

Latvijās Universitāte

E-pasta adrese: ml08060@edu.lu.lv

Kriptovalūta ir salīdzinoši jauns finanšu aktīvs, kam tirgus kapitalizācija strauji pieaug un piesaista arvien lielāku uzmanību no tirgus dalībnieku puses.

Savukārt, statistiska arbitrāža ir pazīstama kopš 80-iem gadiem un ir ļoti kvantitatīva, analītiska pieeja tirdzniecībai, un tās mērķis ir pēc iespējas vairāk samazināt beta risku. Ieguldītāji un portfeļa vadītāji parasti nosaka arbitrāžas situācijas, izmantojot matemātiskās modelēšanas metodes.

Mean reversion jeb atgriešana pie vidējā tirdzniecības stratēģijas ir plaši pētītas. Akadēmiskie pētnieki un praktiķi, bieži cenšas izprast ilgtermiņa sakarības dažādu aktīvu cenās un atrast arbitrāžas iespējas, izmantojot cenu starpības un cenu atgriešanās pie noteikta lineāra vidēja.

Daudzās tradicionālo finanšu jomās jau ir izstrādātas statistikas arbitrāžas tipa stratēģijas, t. sk. obligāciju tirgū (Wagner, 2005), futures kontrakta līgumos (Leung un Ward, 2015), kā arī akciju un biržā tirgotiem vērtspapīriem, piemēram, statistiska arbitrāža starp akcijām un biržā tirgotiem futures līgumiem (Leung un Ward, 2015), ETF kontraktiem (Kang un Leung, 2017; Leung un Li, 2015) un t.t.. Tomēr ir veikts ļoti maz pētījumu par kriptovalūtu pāru vai grozu tirdzniecību. Faktiski lielākā daļa pētījumu par kriptovalūtu tirdzniecību balstās uz tehnisko analīzi (Ha un Moon, 2018; Detzel et al., 2018), vai arbitrāžu, izmantojot cenu atšķirības starp biržām (Makarov un Schoar, 2018).

Pētījuma mērķis ir izpētīt statistiskās arbitrāžas stratēģiju un to pielietojuma iespējas kriptovalūtu tirgū, novērtēt šo stratēģiju iespējamo ienesīgumu, kā arī noskaidrot vai kriptovalūtu tirgū pastāv tirgus efektivitātē.

Pētījumā izstrādes laikā tika pielietotas analītiska, aprakstoša un kvantitatīva pētniecības metodes.

Pētījuma rezultāta tika atrasta kointegrācija starp vairākiem kriptovalūtas instrumentiem.

Pētījuma rezultāti var tikt izmantoti tirgus neitralas stratēģijas konstruēšanai. Šadai stratēģijai būs pozitīvs ienesīgums un zems risks salīdzinot ar citām plaši izmantotām kriptovalūtas tirgošanas stratēģijām.

Atslēgvārdi: *statistiska arbitrāža, kriptovalūtas*

SIA “ERNST & YOUNG BALTIC” SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS ANALĪZE UN ATTĪSTĪBAS PERSPEKTĪVAS COVID-19 KRĪZES LAIKĀ

Diāna Dana Lošaka

Latvijas Universitāte
dana.losaka@inbox.lv

Joprojām esošās COVID-19 situācijas dēļ, grāmatvedības, revīzijas un dažādu biznesa konsultāciju pakalpojumu sniedzējiem arī šis gads ir bijis liels izaicinājums. Lai gan pandēmija sākās 2020. gadā un tad tas bija kas jauns un nezināms, arī šis gads nav bijis izņēmums – nepārtrauktie un neparedzamie COVID-19 ierobežojumu ieviešanas un atcelšanas lēmumi no valdības puses ir apgrūtinājuši darba norises procesu.

Pētījuma **mērķis** - pamatojoties uz teorētiskām atziņām un SIA “Ernst & Young Baltic” saimnieciskās darbības analīzi, novērtēt uzņēmuma attīstības perspektīvas COVID-19 krīzes apstākļos.

Darbā tiek izmantotas šādas **pētniecības metodes**:

- Speciālās literatūras analīze – zinātnisko un teorētisko atziņu izpēte;
- Empīriskā analīze – finanšu koeficientu aprēķināšana un novērtēšana;
- Interviju ar nozares speciālistiem veikšana;
- Datu analīzes metode – iegūto datu apkopošana un analīze.

Darba galvenie **pētījuma rezultāti**:

SIA “Ernst & Young Baltic” ir plaši pazīstams, starptautisks uzņēmums ar labu reputāciju. Uzņēmumam ir skaidri definēti galvenie riski un risku vadīšanas procedūras, lai tos ātri identificētu un laicīgi novērstu, kā arī nepieļautu to rašanos.

Uzņēmuma galvenie ārējie ietekmējošie faktori ir valstu savstarpējās attiecības, izmaiņas likumdošanā, globālā tīkla politikās un metodoloģijās, kas nosaka paša uzņēmuma un arī revidējamo klientu darbības kārtību.

Pētāmā uzņēmuma iekšējo faktoru ietekmes analīze norāda uz uzņēmuma koncentrēšanos uz sniegto pakalpojumu kvalitāti, klientu apmierinātību un darbinieku labsajūtu. Uzņēmuma klientu portfelis ir plašs, ko nodrošina pieredzējuši, kvalificēti un regulāri izglītoti darbinieki.

Viena no lielākajām uzņēmuma problēmām ir lielais darba slodzes apjoms, kas ietekmē cilvēku vēlmi pārtraukt darba attiecības. Tāpat arī lielās konkurences dēļ, kas valda audita kompāniju “lielā četrnieka” starpā, vienmēr pastāv iespējamība, ka var netikt iegūti jauni klienti vai zaudēti esošie.

Izvērtējot uzņēmuma finansiālos rādītājus, novērojams kopējs neliels samazinājums, COVID-19 ietekme nav būtiska, jo lielāko uzņēmuma apgrozījumu veido lielas un starptautiskas kompānijas. Analizētajā periodā finanšu rādītāji nav būtiski mainījušies. Uzņēmums ir finansiāli stabils, ienesīgs un tam nav likviditātes vai maksātspējas draudu.

SIA “Ernst & Young Baltic” ir uzņēmums, kuram ir izaugsmes iespējas. Samazinot uzņēmuma darbinieku darba slodzi un pieņemot vairāk kvalificētu darbinieku, sabiedrības konkurētspēja un reputācija palielinātos.

Atslēgvārdi: *analīze, COVID-19, EY, revīzija*

UZŅĒMUMU NODOKĻU RISKU ANALĪZE UN TO PĀRVALDĪBAS NOVĒRTĒŠANA

Aiga Madalāne-Ulmane

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: aiga.madalane@gmail.com

Aktualitātes pamatojums: valsts ar atvērtu ekonomiku, pie kādām pieder arī Latvija, neizbēgami, ir pakļauta arī dažādu faktoru ietekmei, kas ir ārpus tās kontroles. Pasaules globalizācija dažādos eksistences procesos paplašina šo ietekmējošo faktoru apjomu un dažādību. Šie ārējie faktori ietekmē un pastiprina procesus un problēmas valsts mērogā, un līdz ar to arī uzņēmumu un cilvēku ikdienu. Tāpēc, jebkura uzņēmuma darbības rezultāti un konkurētspēja ir atkarīgi no vadītāju prasmes, pieredzes un spējas pieņemt pareizus lēmumus. Katrs no lēmumiem var uzlabot vai arī pasliktināt uzņēmuma saimniecisko un finansiālo stāvokli. Strauji attīstoties ekonomikai, globalizācijai un integrācijai, kas samazina šķēršļus brīvākai kustībai investīcijām, uzņēmējdarbībai, cilvēku resursiem, lai atrastu labvēlīgākus apstākļus, tas ļauj palielināt gūtos labumus un peļņu. Globalizācijas procesi, uzņēmuma attīstība, spēja pielāgoties un būt konkurētspējīgam, rada nepieciešamību pēc specifiskām zināšanām par pasaules tirgus noteikumiem un citu valstu nodokļu politiku, tāpēc ir svarīgi ieviest efektīvu risku vadības sistēmu, kas nodrošinātu dažādo nodokļu sistēmu un ar to saistīto risku izvērtēšanu. Risku vadība ir svarīgs pārvaldes elements, tā ieviešana uzņēmumā palielina izredzes saglabāt uzņēmuma darbību neparastās situācijās, kā arī labāku konkurētspēju.

Mērķis: autore pētījuma mērķis ir uz risku vadības izpētes pamata novērtēt un sniegt priekšlikumus uzņēmumu nodokļu risku pārvaldībai.

Izmantotās pētniecības metodes: pētījumā tiek izmantota ekonomiskās analīzes metode, monogrāfiskā un salīdzinošā metode. Pētījuma teorētiskās bāzes nodrošināšanai autore izmantos Latvijas Republikas normatīvos aktus, dažādu autoru darbus, publikācijas un citus interneta resursus par risku vadības metodēm.

Galvenie pētījuma rezultāti: autore veic izpēti uzņēmumu risku pārvaldības modelim COSO un secina, ka COSO modeli, pielāgojot nodokļu risku vadības procesiem, varētu izmantot nodokļu risku vadības pārvaldībā un risku izvērtēšanā.

Atslēgvārdi: *nodokļu riski, nodokļu risku pārvaldība, COSO uzņēmumu risku pārvaldības modelis.*

LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU NOVECOŠANĀS RADĪTIE RISKI DARBA TIRGUM

Ervīns Malahovskis

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: ervins.malahovskis@gmail.com

Atslēgvārdi: *Novecošanās, riski, faktori, iedzīvotāji.*

Maģistra darba tēma ir “Latvijas iedzīvotāju novecošanās radītie riski darba tirgum”, kas kļūst par arvien aktuālāku problēmu Latvijā un kopumā arī visā Eiropā un Pasaulē. Statistikas dati liecina par to, ka 2060. gadā Eiropā katrs trešais iedzīvotājs būs vecumā virs 65 gadiem. Pēc 2019. gada datiem Latvija bija 10 vietā starp valstīm, kas visstraujāk noveco visā pasaulē un jau šobrīd Latvijā ir 20,3% sabiedrības vecumā virs 65 gadiem, kas ir ļoti dramatiski skaitļi, kurus nevar atstāt bez ievērības, jo, ja situācija turpinās virzīties šādā virzienā, tad gan Latvija, gan visa Eiropa saskarsies ar būtiskām darba tirgus problēmām.

Maģistra darba mērķis - izvērtēt Latvijas iedzīvotāju novecošanos un tās rādīto ietekmi uz darba tirgu, identificējot riskus.

Darbā izmantotās teorētiskās pētniecības metodes: empīriskās - datu vākšanas metode, apercepcijas metode, datu apstrādes metodes – matemātiskās un statistiskās analīzes metodes un grafiski attēlošanas metode, deskriptīvā metode. Pētījuma ietvaros tiks izmantota arī kvantitatīvā pētījuma metode – anketēšana, kuras ietvaros tiks aptaujāti Latvijas iedzīvotāji vecuma grupā no 50 līdz 64 gadiem, lai noskaidrotu viņu viedokli par pētāmo tēmu. Aptaujas rezultātā iegūtie dati tiks analizēti apkopotā veidā, izmantojot matemātiskās statistikas metodes, kā arī visi rezultāti tiks attēloti grafiku veidā, izmantojot MS Excel programmu.

Aptaujas rezultāti norādīs uz to, kādas pazīmes piemīt tam vecāka gada gājuma cilvēkam, kas ir motivēts turpināt darbu pēc pensijas vecuma sasniegšanas. Praksē to spēs pielietot darba devēji, zinot piemītošas iezīmes, konkrētai personai, darba devējs spēs izvērtēt, vai dotais cilvēks turpinās darba attiecības pēc pensijas vecuma sasniegšanas. Kā arī aptaujā tiek iekļauti faktori, kas motivē vecāka gada gājuma cilvēkus turpināt darbu pēc pensijas vecuma sasniegšanas. Zinot dotos, faktoros, darba devēji spēs radīt ietekmi uz darbiniekiem, lai to motivācija turpināt strādāt pēc pensijas vecuma sasniegšanas pieaugtu. Šāda veida ietekmi darba devēji spēs radīt priekšlaicīgi, lai mazinātu risku sakarā ar to, ka vērtīgs darbinieks, sasniedzot pensijas vecumu, pamet darbu.

INTEGRĒTĀS VADĪBAS SISTĒMAS IEVIEŠANAS IETEKME UZ UZŅĒMUMA DARBĪBU

Elīna Mažeika, Arta Pilēna-Dālberga

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: elinamazeika@gmail.com

Integrēta vadības sistēma aptver visas organizācijas procedūras, sistēmas un procesus vienā ietvarā. Uzņēmumiem, kuri regulāri saskaras ar dažādu prasību vai jomu pārklāšanos, ir jāapsver integrētās vadības sistēmas iespējamās priekšrocības. Integrētā vadības sistēma koordinē visas organizācijas procedūras, sistēmas un procesus vienā pilnā ietvarā un veiksmīgas sistēmas gadījumā ļauj organizācijai darboties kā vienotam veselumam ar vienotiem mērķiem visās nodaļās.

Pētījumā izmantota literatūras pārskata metode un kontentanalīze. Pētījuma mērķis ir analizēt zinātnisko literatūru, sniedzot atbildi uz pētījuma jautājumu – “kādi ir integrētās sistēmas ieviešanas ieguvumi?”. Literatūras pārskata metode ļauj identificēt kopsaucējus, izvērtēt pieejamo teorētisko bāzi un iepazīties ar citu autoru pieredzi pētījuma jautājumā izvirzītajā mērķī.

Integrētās vadības sistēmas relatīvo priekšrocību un trūkumu apsvēršana ir labs sākumpunkts, lai novērtētu, vai ir nepieciešams integrēt pārvaldības platformas, vai arī integrācija nesniegs tūlītēju vai ilgtermiņa atdevi. Izsverot priekšrocību un trūkumu aspektus, vēlams izskatīt no šādiem aspektiem – izmaksu efektivitāte, laika efektivitāte, uzņēmuma zīmols, kā arī sadarbība uzņēmuma iekšienē. Integrēta vadības sistēma ļauj organizācijai nodrošināt savu produktu un pakalpojumu kvalitāti un pierādīt, ka šie produkti un pakalpojumi atbilst organizācijas vīzijai, misijai, pamatvērtībām un mērķiem.

Kvalitatīvās kontentanalīzes rezultātā tika definētas septiņas kategorijas, kas parāda, ka integrētās vadības sistēmas ieviešanas rezultātā notiek izmaiņas septiņos elementos – procedūras, darbinieku iesaiste, izmaksu efektivitāte, process, biznesa rezultāti, produkts, pakalpojums un klients. Pētījums apstiprina integrētās vadības sistēmas ieviešanas efektivitāti trīs galvenajos punktos – izmaksu efektivitāte, procesu uzlabojumi un fokusā uz produktu vai pakalpojumu.

Veicot apkopojumu iegūtajām kategorijām, novērojama tendence, ka lielākā ietekme ir uzņēmuma iekšienē, taču mazākā ietekme uz ārieni – klientiem.

Autoruprāt, faktori, kuriem pētījuma ietvaros tika piešķirts mazāks svarīguma īpatsvars – darbinieku iesaiste un klients – ir tikpat būtiski kā process, izmaksu efektivitāte un produkts. Literatūras pārskatā atlasītos pētījumos minimāli atspoguļots ārējo iesaistīto pušu aspekts, t.sk. netika iegūta informācija par piegādātājiem, sadarbības partneriem, sabiedrību. Tas, kāda ir integrētās vadības sistēmas ieviešanas ietekme uz šīm iesaistītām pusēm, var būt turpmāko pētījumu mērķis.

Atslēgvārdi: *Integrētās vadības sistēmas, izmaksu efektivitāte, procesu vadība, uzņēmējdarbības efektivitāte.*

EKONOMISKĀS IZAUGSMES MODELĒŠANA LATVIJAS PIEROBEŽĀ, IZMANTOJOT NAKTS GAISMU

Andrejs Migunovs

Latvijas Universitāte

e-pasta adrese: andrejs.migunovs@gmail.com

Pētījums fokusējās uz vienas no aktuālām tēmām Latvijas ekonomikā – reģionālās attīstības. Tajā tiek aprobēts alternatīvo datu avots – nakts gaismas attēli, kurus var kvantificēt un izmantot ekonomiskās aktivitātes izpētē uz teritorijām, par kurām nav tradicionālo IKP datu. Pēdējo gadu pētījumi par minēto datu avotu secināja, ka nakts gaismas datus var izmantot kā ekonomiskās aktivitātes indikātoru un izmantot to tālākajos pētījumos. Šajā pētījumā ar to palīdzību tiek izskatīta un salīdzināta ekonomiskā aktivitāte uz Latvijas pierobežas teritorijām un Latvijas kaimiņvalstu teritorijām pie Latvijas robežas. Mērķis ir aprobēt nakts gaismas datus, lai noskaidrotu, cik būtiskas ir ekonomiskās aktivitātes atšķirības starp Latvijas un kaimiņvalstu teritorijām pie Latvijas robežas, kā arī noteikt, kādi faktori ietekmē teritoriju attīstības starpību, un izstrādāt priekšlikumus, kā paaugstināt izaugsmes tempus Latvijas pierobežā.

Pētījumā tiek izmantoti laikrindu dati, pētījuma periods ir 01.05.2014 – 01.04.2021. No sākuma tiek uzrakstīts kods Google Earth Engine programmā, kas dod iespēju iegūt nepieciešamos pētījumam datus, kvantificēt tos un eksportēt uz citām datu apstrādes vidēm. Turpmāk dati tiek apstrādāti arī Microsoft Excel programmā un izanalizēti caur statistisko programmu Stata.

Atslēgvārdi: *ekonomiskā aktivitāte, konverģence, nakts gaismas intensitāte*

GRĀMATVEDĪBAS DOKUMENTU ELEKTRONISKĀS APRITES SISTĒMAS IEVIEŠANAS PROBLĒMAS UN RISINĀJUMI UZŅĒMUMĀ SIA “ROLANDS MOISEJS”

Julija Niklasi

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: niklasi.julija@gmail.com

Informācijas apjoma palielināšanās visā pasaulē un jaunāko informācijas tehnoloģiju straujā attīstība izraisīja jaunu iespēju rašanos to izmantošanai sabiedrības dzīvē, organizāciju un pašvaldību darbā. Visā pasaulē pieaug izpratne par nepieciešamību pāriet uz efektīvām, ilgtspējīgām un videi draudzīgām pārvaldīšanas metodēm.

Digitālā vide ietekmē arī grāmatvedības kārtības principus. Divdesmit pirmajā gadsimtā, pētot grāmatvedību, tās kārtošana vairs neasociējas ar papīru un kalkulatoru, drīzāk ar datoru un interneta pieslēgumu. Tāpat arī dokumentu sastādīšana, parakstīšana, nosūtīšana arvien biežāk notiek elektroniski, kas ir ērti un pieejami.

Pētījuma temata aktualitāte izriet no apstākļiem, ka mūsdienu pasaule nepārtraukti attīstās, tāpat kā uzņēmējdarbības vide un konkrēti grāmatvedības principi. Šī attīstība veicina arī dažādu procesu optimizāciju, vienkāršošanu, t.sk., elektronisku grāmatvedības dokumentu aprites sistēmu ieviešanu mūsdienu uzņēmumos. Taču, mainot ierasto kārtību, var sastapties ar dažādām jaunās kārtības ieviešanas problēmām un šķēršļiem.

Pētījuma mērķis ir pamatojoties uz teorētisko aspektu un normatīvā regulējuma izpēti, izstrādāt priekšlikumus grāmatvedības dokumentu elektroniskās aprites sistēmas ieviešanai SIA Rolands Moisejs.

Darba izstrādē izmantotās teorētiskās daļas **pētījuma metodes** ir teorētiskās literatūras analīze, Latvijas Republikā spēkā esošā tiesiskā regulējuma analīze, Latvijā un ārvalstīs publicēto zinātnisko publikāciju un iepriekš veikto pētījumu analīze izmantojot monogrāfisko metodi. Empīriskās pētījuma ietvaros tiek izmantota kvalitatīvā un kvantitatīvā metode, iekļaujot tiešos novērojumus, organizācijas darbinieku aptaujas. Datu apkopošanai izmantotas statistiskās analīzes metodes.

Pētījuma ietvaros tika iegūti **pētījuma secinājumi**:

Pētot Latvijas normatīvos aktus tika konstatēts, ka likumā jau ir noteikts, ka grāmatvedības attaisnojuma dokumentus drīkst saglabāt elektroniskā formā, bet oriģinālus iznīcināt, taču uzņēmumos šī prakse joprojām tiek izmantota piesardzīgi, kam par iemeslu, kā rāda pētījuma rezultāti, ir nepietiekama informācija par jautājumu.

Uzņēmumā SIA “Rolands Moisejs” dokumentu aprīte šobrīd notiek papīra formā, taču Finanšu Ministrijas informatīvajā ziņojumā “Par attaisnojuma dokumentu un preču piegādes dokumentu elektroniskās aprites sistēmas ieviešanu” e-rēķinu izmantošana ir nosakāma kā pienākums no 2025. gada, kas arī saasina nepieciešamību mainīt uzņēmuma ierasto kārtību.

Izpētot mūsdienu tirgu Latvijā tika noskaidrots, ka tirgus piedāvā pietiekami plašu nepieciešamo rīku un grāmatvedības dokumentu elektroniskās aprites ieviešanas principu klāstu, lai sekmīgi to ieviestu uzņēmuma darbā, taču lielākais izaicinājums uzņēmuma vadītājam ir uzņēmuma darbinieku ikdienas kārtības un ieradumu mainīšana.

Atslēgvārdi: dokumentu aprīte, e-rēķini, grāmatvedība

ĀRĒJĀS REVĪZIJAS PIERĀDĪJUMI, TO IEGŪŠANAS PROCEDŪRAS UN NOZĪME LATVIJAS MAZO UZŅĒMUMU REVĪZIJAS PROCESĀ

Viktorija Oļdenurgere

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: oldenburgereviktorija856@gmail.com

Revīzijas laikā revidents gūst pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus par to, vai finanšu pārskatā pastāv būtiskas neatbilstības, izstrādājot un īstenojot atbilstošas atbildes uz novērtētajiem riskiem. Attiecīgi pamatojoties uz izdarītajiem secinājumiem, kas tiek balstīti uz iegūtajiem revīzijas pierādījumiem, revidents sniedz atzinumu par finanšu pārskatu.

Līdz ar to nozīmīgi revīzijas laikā iegūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus, lai spētu sniegt atzinumu, kurā skaidri tiek izteikts viedoklis par to, vai gada pārskatā ietvertie finanšu pārskati sniedz patiesu un skaidru priekšstatu par uzņēmuma finansiālo stāvokli, peļņu vai zaudējumiem un naudas plūsmu saskaņā ar attiecīgajiem finanšu pārskatu sagatavošanas principiem (standartiem) un atbilstību normatīvajiem aktiem un lai ziņotu vadībai par atklātajām revīzijas laikā grāmatvedības un iekšējās kontroles nepilnībām.

Pētījuma „Ārējās revīzijas pierādījumi, to iegūšanas procedūras un nozīme Latvijas mazo uzņēmumu revīzijas procesā” mērķis ir izpētīt un novērtēt Latvijas mazo uzņēmumu revīzijas procesa būtisku neatbilstību risku izvērtēšanas procesu, pierādījumu iegūšanas procedūras, to atbilstību Starptautiskiem revīzijas standartiem un Latvijas tiesiskajam regulējumam un to ietekmi uz zvērināta revidenta atzinumu, izmantojot revidentu viedokļus un pieredzi.

Atslēgas vārdi: *finanšu pārskats, pierādījumi, revīzija, risks*

Maģistra darba izpētes gaitā izmantotās **pētniecības metodes** - kvalitatīvās metodes: atvērtā novērošana, nestrukturētās un daļēji strukturētās intervijas, detalizēta dokumentu analīze, salīdzinošā analīze.

Maģistra darba ietvaros darba autore bija veikusi empīrisku pētījumu - revidentu aptauju, kuras mērķis bija uzzināt praktizējošā revīzijas jomā darbojošā personāla viedokli par revīzijas pierādījumu nozīmi Latvijas mazo uzņēmumu revīzijās.

Pētījuma rezultātā autore ieguva vērtīgas atbildes un komentārus, kas noderēs pamatpētījuma veikšanā, tiks izmantoti zvērinātu revidentu komercsabiedrības “N” divu mazo sabiedrību SIA „I” un SIA „O” revīzijas procesa izpēte, jo apkopojot pētījuma rezultātus tika secināts, ka izpētot klienta pamatdarbības veidu un nozari ir iespējams identificēt būtiskus neatbilstības riskus, gūt pietiekamus un atbilstošus revīzijas pierādījumus un īstenot atbilstošas atbildes darbības, pamatojoties uz kuriem tiks sniegts zvērināta revidenta atzinums.

NABADZĪBAS UN SOCIĀLĀS ATSTUMTĪBAS NOVĒRTĒJUMS LATVIJĀ UN EIROPAS SAVIENĪBĀ

Lidija Pahomova

Latvijas Universitātes Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte
degusjai@inbox.lv

Nabadzība un sociālā atstumtība pēdējos gados ir atzīta par vienu no galvenajām globālajām problēmām, no kuras risinājuma ir atkarīga turpmākā ekonomikas izaugsme, kas savukārt ir noteicošais fakts, vai kopējais sabiedrības labklājības līmenis pieaugs vai samazināsies. Par šo faktu arī liecina Parīzes ekonomikas skolas 2022. gada Pasaules nevienlīdzības ziņojums, kas norāda, ka bagātības nevienlīdzība ir galējā līmenī visos pasaules reģionos.

Darba aktualitāte izpaužas tādejādi, ka Latvija esot globālas pasaules daļa ir arī pakļauta riskam, ka nabadzības un sociālās atstumtības līmenis šobrīd pieaug, un, kas nozīme sabiedrības labklājības līmeņa pasliktināšanos. Tādos apstākļos ir īpaši svarīgi pievērst pastiprinātu uzmanību nabadzības un sociālās atstumtības izvērtēšanas metodikai, izmantojamiem datiem, un rādītājiem, jo pretēja gadījumā tas novedīs pie nekorektiem, pārsteidzīgiem, neapdomātiem un radikāliem valsts politikas īstenošanas lēmumiem, kas var radīt negatīvas ekonomiskās un sociālās sekas.

Darba mērķis ir izpētīt tekošo nabadzības un sociālās atstumtības līmeni Latvijā un Eiropas Savienībā, kā arī noteikt tas iespējamās attīstības tendences, ietekmējošus faktorus un pārvarēšanas iespējas.

Darba izstrādāšanā izmantotas tālāk minētās kvantitatīvās un kvalitatīvās metodes:

- Diahroniskā metode (metode ļaus izprast nabadzības un sociālās atstumtības jēdzienu attīstību laika gaitā);
- Kompleksās analīzes metode;
- Dekonstruācijas metode (metode, kas palīdz atlasīt nepieciešamo informāciju; salīdzinot dažādu autoru viedokļi, un tādejādi attīstot darba autores patstāvīgo viedokli);
- Monogrāfiskā metode (ar metodes palīdzību autore izpēta dažādu autoru atzinumus un veic viedokļu loģisko interpretāciju);
- Statistiskā metode (veicot korelācijas un vienfaktora un daudzfaktoru regresijas analīzi u.c.);
- Grafiskā metode (darbā iekļaujot grafikus un tabulas).

Darba gaitā tiek atklāts, ka: Latvija ir valsts ar zemāko iedzīvotāju īpatsvaru, kas dzīvo ļoti zemu darba intensitāti strādājošās mājāsaimniecībās, un nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvaru ir viens no lielākiem ES, kā arī ir viena no valstīm, kas ar sociālo transfertu palīdzību panāk zemāku nabadzības riska samazinājumu, salīdzinājumā Bulgāriju un Rumāniju nabadzības riskam pakļauto cilvēku skaita procentuālas izmaiņas Latvijā ir zemākas u.c.

Atslēgvārdi: *Nabadzība, sociālā atstumtība, deprivācija, nevienlīdzība.*

NEATBILSTĪBU KONTROLES SISTĒMAS ANALĪZE UN PILNVEIDE KOSMĒTIKAS RAŽOŠANAS UZŅĒMUMĀ

Katrīna Pētersone

Rīgas Tehniskā universitāte

E-pasta adrese: katrinapetersone@inbox.lv

Latvijā no 2015. līdz 2020. g. Veselības inspekcijas uzraudzības kontrolēs konstatētais atbilstošo kosmētikas līdzekļu īpatsvars kopumā ir palielinājies, taču 2020. g. prasībām atbilstošo kontrolēto produktu īpatsvars ir bijis tikai 55.9 %, kas ir zems rādītājs. Eiropas Savienības apmaiņas sistēmā *RAPEX* par bīstamiem kosmētikas līdzekļiem 2020. g. ir ziņots 94 reizes, 2021. g. – 52, bet līdz 2022. gada 26. martam – 37 reizes.

Ražotājs ir atbildīgā persona, kas nodrošina katra tirgū laistā kosmētikas līdzekļa atbilstību normatīvajos aktos noteiktajām prasībām. Jebkurai darbībai un produktam ir jāatbilst prasībām, kas ir iepriekš definētas. To sasniegšanai un uzturēšanai, ir jānosaka kvalitātes kritēriji un kontroles procedūras. Ar neatbilstību kontroles sistēmas palīdzību uzņēmumā tiek pārvaldītas neatbilstības, lai tās tiktu identificētas, dokumentētas un novērtētas saskaņā ar piemērojamām prasībām vai standartiem. Liels tirgū laisto neatbilstošo produktu skaits pierāda, ka kosmētikas ražošanas uzņēmumiem ir nepieciešams pilnveidot neatbilstību kontroles sistēmas, lai nodrošinātu produktu atbilstību un augstu patērētāja veselības aizsardzības līmeni.

Pētījuma mērķis ir izstrādāt priekšlikumus neatbilstību kontroles sistēmas pilnveidei kosmētikas ražošanas uzņēmumā. Pētījumā tika izmantotas šādas metodes: kvalitatīvā kontentanalīze, I. Mežinskas integrētās vadības sistēmas integrācijas pakāpes pašnovērtējuma vienkāršotā metodoloģija, iekšējais audits, cēloņu – seku diagramma (Išikavas diagramma), kļūdu iespējamības un seku analīze (FMEA).

Pētījumā tika konstatēts, ka zinātniskajā literatūrā un sistēmā *RAPEX* visbiežāk sastopamās neatbilstības kosmētikas līdzekļiem ir neatbilstošs sastāvs un neatbilstošs produkta iepakojums un marķējums. Veicot kosmētikas ražošanas uzņēmuma integrētās vadības sistēmas, neatbilstību kontroles sistēmas un projektēto kosmētikas līdzekļu analīzi, tika konstatētas integrācijas, individuālu sistēmu un produktu neatbilstības.

Pētījuma rezultātā tika izstrādāti vairāki priekšlikumi uzņēmuma neatbilstību kontroles sistēmas pilnveidei, kas ietver ārējo auditu integrāciju, formulas izstrādes procesa dokumentācijas izveidi, dokumentācijas auditu iekļaušanu iekšējo auditu plānā, normatīvo aktu reģistra izstrādi, normatīvo aktu prasību dokumentēšanu, atbilstības novērtēšanas integrāciju uzņēmuma procesos, darbinieku zināšanu uzlabošanu par normatīvo aktu prasībām, sistēmas izveidi, lai kontrolētu korektīvo darbību ieviešanu un efektivitātes novērtēšanu. Lai nodrošinātu produktu atbilstību tā projektēšanas procesā, būtu nepieciešams integrēt produkta koncepta atbilstības novērtēšanu, formulas atbilstības novērtējumu, pirms formulas validācijas, kā arī drošuma novērtējuma izstrādi, pirms iepakojuma maketa izstrādes.

Atslēgvārdi: *kontrole, kosmētika, kvalitāte, neatbilstība, ražošana*

ORGANIZĀCIJU REORGANIZĀCIJAS PROCESA NOVĒRTĒJUMS

Jelīzaveta Prilucka

Latvijas Universitāte

liza.prilucka@inbox.lv

Atslēgvārdi: *reorganizācija, banku reorganizācija, apvienošanās, pievienošanas process, efektivitāte*

Apvienošanās un pārņemšanas process ir viens no aktuālākajiem un efektīvākajiem veidiem, kā uzsākt uzņēmējdarbību vai paplašināt biznesu. Vēsturiski apvienošanās un pārņemšanu ir veicinājuši ekonomiskie faktori. Makroekonomiskā vide, kas ietver IKP pieaugumu, procentu likmes un monetāro politiku, spēlē galveno lomu uzņēmumu vai organizāciju apvienošanās vai pārņemšanas procesa izstrādē. Mūsdienās zinātnieki uzskata, ka uzņēmumu apvienošanās un pārņemšana nodrošina uzņēmumiem straujāku izaugsmi, kā arī ļauj tiem iekļūt jaunos tirgos un paplašināt darbības jomu un attīstīt zināšanu bāzi, piedāvājot arvien jaunus produktus un risinājumus. Viens no aktuālākajiem apvienošanās procesiem Latvijā ir SIA “UniCredit Leasing” un AS “Citadele” bankas apvienošanās process, kas izraisīja daudz jautājumu par SIA “UniCredit Leasing” pārdošanu. Šis ir viens no lielākajiem darījumiem nozarē Baltijā, no kura lielākie ieguvēji viennozīmīgi ir klienti un sadarbības partneri. Apvienošanās un pārņemšana ir vispārējs termins, ko lieto, lai aprakstītu uzņēmumu vai aktīvu konsolidāciju, izmantojot dažāda veida finanšu darījumus, ieskaitot pārņemšanu, apvienošanu, aktīvu pirkšanu un vadības iegādi. Ziņojuma pētnieciskais mērķis ir novērtēt un identificēt banku apvienošanas procesa problemātiku, izdarīt secinājumus un sniegt priekšlikumus procesa efektivitātes uzlabošanai.

Terminus apvienošanās un pārņemšana bieži lieto savstarpēji aizstājami, taču to nozīme atšķiras. Neskatoties uz to, ka apvienošanas metode ir ļoti izplatīta un efektīva, apvienošanas procesa veiksmīgai un rentabīlai ieviešanai ir nepieciešams ievērot daudzas nianšes un pieņemt stingrus lēmumus. Pamatojoties uz iegūtajiem datiem un avotiem, SIA “UniCredit Leasing” un A/S “Citadele” apvienošanu ietekmēja vairāki faktori. Arī pandēmijas krīze ietekmēja kopējo ekonomiku un izraisīja pārmaiņas. Galvenais A/S “Citadele” mērķis ir palielināt savu tirgus daļu, kā arī nodrošināt finanšu pakalpojumu nepārtrauktību Latvijā un Baltijā. Apvienošanās procesa galvenā problēma ir komandas apvienošana un jaunu darbinieku integrēšanā esošā uzņēmumā.

Pētnieciskā darba izstrādē un novērtējumā tika izmantota teorētiskā un salīdzinošā metode, benčmarkings, lai analizētu un salīdzinātu pievienošanas procesu ar reorganizācijas procesu, sistēmiskās analīze metode, lai pētītu pašreizējās apvienošanās un pārņemšanas tendences, kā arī kvalitatīvā pētījuma metode – strukturētā intervija, lai uzzinātu par apvienošanās procesa problemātiku un veiktu satura analīzi.

KVALITĀTES VADĪBAS SISTĒMAS ANALĪZE UN PILNVEIDE BIOMEDICĪNAS PĒTNIECĪBAS CENTRĀ

Patrīcija Prindule

Rīgas Tehniskā Universitāte
Prindule.patricija@gmail.com

Kvalitātes vadības sistēmas ieviešana Biomedicīnas pētniecības centrā ir aktuāla, jo tajā parasti darbojas gan publiskā, gan privātā sektora zinātnieki un inženieri no tādām nozarēm kā farmācija, biomedicīna, ražošana un biotehnoloģijas kuras izmanto visu veidu laboratorijas radot iespēju atklāt zinātnei vēl nebijušā līmenī. Ir ļoti svarīgi, ka Biomedicīnas pētījuma centra pētījumu rezultāti par sintēzi un jauno implantmateriālu pielietojumu medicīnā būtu pareizi un atbilstu visām to nepieciešamajām prasībām. Zinātnisko rezultātu reproducējamība prasa rūpību, ņemot vērā pieaugošo nereproducējamības un publicēto rakstu atsaukšanas gadījumu skaitu.

Šī darba mērķis ir veikt Biomedicīnas pētījuma centra esošās kvalitātes sistēmas analīzi, novērtējumu, kā arī sniegt priekšlikumus kvalitātes vadības sistēmas pilnveidei. Parasti procesa vājākie soļi ir tie, kuros ir iesaucies cilvēks, tāpēc izmantošu FMEA metodi, ar kuras palīdzību rezultātā būs iespējams sasniegt ievērojamus ieguvumus analītiskajai validācijai, novērtējot un izvairoties no kļūmēm, kas radušās cilvēka kļūdu, iespējamās neprecizitātes protokolu piemērošanā, nenoteiktības iekārtu darbībā un nepilnīgas materiālu kontroles dēļ. Šobrīd Biomedicīnas pētniecības centrā pastāv liela iekšējo dokumentāciju nesakārtotība un dokumenti netiek savlaicīgi atjaunoti, tāpēc izmantošu arī iekšējo auditu. Tā rezultātā vēlams Biomedicīnas pētījuma centra vadību nodrošināt ar instrumentiem, kas nepieciešami darbības efektivitātes sasniegšanai, identificējot problēmas un labojot trūkumus. Pēc tam, lai apzinātu iespējamās pilnveides risinājumus, pielietošu delfu metodi, lai panāktu Biomedicīnas pētniecības centra ekspertu vienprātību. Izmantošu 5 kāpēc metodi, kuras primārais mērķis ir noteikt defekta vai problēmas galveno cēloni. Šī 5 kāpēc tehnika ir viena no visefektīvākajām, jo atbildes sniedz cilvēki, kuriem ir praktiska pieredze attiecīgajā procesā vai problēmā Un visbeidzot pielietojot PICK diagrammu izveidot plānu priekšlikumu secīgai realizācijai. Ar šīs diagrammas palīdzību ir iespējams vizuāli salīdzināt darbības vienumus saistībā ar to ietekmi uz risināmo problēmu un ieviešanas vieglumu/izmaksām.

Rezultātā ir vēlams iegūt sistemātiskus uzlabojumus ko varētu ieviest praksē. Šie uzlabojumi spētu padarīt zinātnieku darbu daudz efektīvāku un vieglāk izsekojamo. Kā arī tiktu samazināts cilvēciskā faktora kļūdu iespējamība un iegūti precīzāku dati/rezultāti, ar kā palīdzību jaunatklājumus būtu iespējams garantēt rezultātus un to reproducējamību.

Atslēgvārdi: *Biomedicīna, pētniecības centrs, kvalitātes vadības sistēma, ISO 9001.*

KVALITĀTES NOVĒRTĒŠANA UN PILNVEIDE JAUNU PRODUKTU RAŽOŠANAS PROCESĀ SIA "STENDERS"

Alise Punclava

Rīgas Tehniskā Universitāte
alispunclava@inbox.lv

Jaunu produktu ražošanas process kosmetikas nozarē ir būtisks, laikietilpīgs un stingri reglamentēta, jo tas tiešā veidā skar lietotāju veselību, tieši tādēļ uzņēmumā ļoti būtiski ir izvērtēt procesu darbību, noteikt riskus un kvalitātes atbilstības kontroles procedūras. Uzņēmumā ir izvirzīts mērķis gada ietvaros izstrādāt 180 jaunu produktu, taču, lai produkts no izstrādes nonāktu ražošanā, vispirms nepieciešams veikt vairākas izstrādes stadijas, kurās tiek izstrādāta recepte, lai atbilstu izvirzītām prasībām un koncepta idejai, kā arī process tiek pielāgots ražošanas tehnoloģijām. Neatbilstošu rezultātu gadījumā izstrādes process var ieilgt līdz pat sešiem mēnešiem, kamēr tiek izvirzīti cēloņi un veiktas korektīvās darbības-pārstrādāta recepte, mainītas izejvielas vai iepakojums, atkārtoti veikti stabilitātes mērījumi. Neatbilstošu rezultātu gadījumā, kas tiek konstatēti izstrādes pārnēsē un ražošanā, palielinās brāķu un izmaksu daudzums, kā rezultātā 50% gadījumos nav iespējams izpildīt klientu pasūtījumus plānotajā laikā un ir paaugstināts brāķu daudzums vidēji no 10-20%. , kas palielina klientu neapmierinātību, neefektīvi tiek tērēti uzņēmuma resursi un pagarinās gaidīšanas laiks.

Darba mērķis ir veikt uzņēmuma SIA "STENDERS" jaunu produktu ražošanas procesa novērtēšanu jaunu produktu izstrādē un tā pārnēsē ražošanas procesā atbilstoši kosmētikas nozarē izvirzītām un pieņemtām labākajām praksēm un produktu ražošanas, kvalitātes un atbilstības standartiem, lai izstrādātu risinājumus procesu pilnveidei.

Darbā tiek izmantotas metodes jaunu produktu ražošanas procesa ietekmes faktora izvērtēšanā, kur izvirzīts izmantot iekšējo auditu, Delfu metodi, FMEA un vērtību plūsmu kartēšanu. Pētījuma rezultātā secināts, ka viena no visbūtiskākajām problēmām, kas saskatāma izvirzīto metožu rezultātu apkopojumā ir vannas bumbu izstrādes un pārnēses augsto izmaksu un brāķu daudzums, īpaši izstrādes un pirmo partiju ražošanā.

Darbā iegūtos rezultātus vannas bumbu izstrādes un pārnēses procesam uz ražošanu iespējams izmantot un ņemt vērā un izvērtējot riskus, procesa posmus, to darbības laikus un veik aprēķinus, lai samazinātu aptuvenās procesa izmaksas vannas bumbu izstrādē, pārnēsē un ražošanā.

Atslēgvārdi: *Jaunu produktu pārnese ražošanā, jaunu produktu ražošanas kvalitāte, kvalitātes vadība, produktu pārnēses riski.*

SIA AR AGRO SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS IZVĒRTĒJUMS

Marita Redisone

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: marita.redisone@gmail.com

Aktualitāte: Katra uzņēmuma publiskā vizītkarte ir viņu Gada pārskats. Tādēļ tā sastādīšanai, kvalitātei un ietvertajai informācijai ir liela nozīme. Katrs Gada pārskata lietotājs vēlas saņemt sev nepieciešamo informāciju, lai pilnvērtīgi varētu pieņemt lēmumus attiecībā uz uzņēmumu. Tikai pamatojoties uz kvalitatīvu un patiesu gada pārskatu, tai skaitā vadības ziņojumu, ir iespējas veikta kvalitatīvu un ticamu finanšu analīzi un saimnieciskās darbības izvērtējumu. Uzņēmuma saimnieciskās darbības analīzei ir liela nozīme gan lēmumu pieņemšanā uzņēmuma vadībai par tālākiem attīstības virzieniem, gan izvērtējot pieļautās kļūdas iepriekšējos periodos, gan lēmumu, par sadarbību pieņemšanā uzņēmuma partneriem un kreditoriem.

SIA AR Agro ir viens no vadošajiem specifisku lauksaimniecības pakalpojumu sniedzējiem Latvijā, kuram neskatoties uz Covid-19 pandēmiju pēdējos divos gados ir izdevies kāpināt gan apgrozījumu, gan peļņu.

Pētījuma mērķis un izmantotās metodes. Pētījuma mērķis - pamatojoties uz ekonomiskās analīzes teorētiskām nostādnēm un uzņēmuma SIA AR Agro Gada pārskatā ietvertu finanšu un nefinanšu informāciju, analizēt un novērtēt uzņēmuma saimniecisko darbību un izstrādāt priekšlikumus uzņēmuma SIA AR Agro vadībai uzņēmuma ilgspējības nodrošināšanai. Darba mērķa sasniegšanai tiek izmantota monogrāfiskā pētījumu metode, finanšu analīzes metode, grafiskā metode un loģistiski konstruktīvā pētījumu metode.

Galvenie pētījuma rezultāti: Analizējot finanšu analīzes rezultātus ir iegūti sekojoši secinājumi: uzņēmumam būtu jāpievērš uzmanība likviditātes un maksātspējas rādītājiem, kuri ir zem vidējiem rādītājiem nozarē un tas nākotnē var nopietni ietekmēt uzņēmuma darbību. Kā arī izvērtēt pārāda attiecību pret pašu kapitālu, kurš vairākas reizes pārsniedz nozares vidējos rādītājus.

Apkopojot staptautisko pieredzi vadības ziņojumu izstrādē ir izvirzīts priekšlikums SIA AR Agro vadībai: iekļaut plašāku un pārdomātāku papildus informāciju Vadības ziņojumos, ņemt par piemēru starptautiskos standartus un praksi šādu dokumentu sagatavošanā. Plašākas un pārdomātākas informācijas iekļaušana Vadības ziņojumos nākotnē varētu ļaut noslēgt izdevīgākus sadarbības līgumus ar ārzemju piegādātājiem.

Veiktajam pētījumam ir praktiska nozīme, jo iegūtie finanšu analīzes rādītāji ļaus SIA AR Agro vadībai uzlabot finanšu rādītājus nodrošinot uzņēmuma ilgspējību.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Atslēgvārdi: *Finanšu analīze, gada pārskats, saimnieciskā darbība, vadības ziņojums*

REVĪZIJAS NOZARE UN TAJĀ IZMANTOTIE DIGITĀLIE RISINĀJUMI LATVIJĀ

Sabīne Riekstiņa

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: riekstina.sabine@gmail.com

Arvien pilnveidojoties tehnoloģijām, viedierīcēm, datu uzglabāšanas veidiem, kā arī attīstoties dažādiem digitāliem rīkiem, kuru mērķis ir atvieglot sabiedrības ikdienu, darbu un taupīt laiku, aktuālāks kļūst arī jautājums par šo jauno ierīču un digitalizācijas jauninājumu ieviešanu un pielietošanu ikdienā. Mūsdienu straujais un nerimstošais tehnoloģiju attīstības temps ir licis daudziem uzņēmumiem saskarties ar digitalizācijas procesiem. Viena no nozarēm, kas pēdējā laikā saskārusies ar attālinātu darbu, jo darba specifika to atļauj, ir revīzijas nozare, kas apstiprina uzņēmuma finanšu informācijas patiesumu tā dalībniekiem, investoriem, kreditoriem, patiesā labuma guvējiem un citiem finanšu pārskata lietotājiem. Veicot finanšu pārskatu revīziju, ir svarīgi, lai revīzijas process ir secīgs, pilnīgs un laicīgs, kā arī tas ietver sevī liela apjoma dokumentācijas caurskati un apstrādi. Tas, savukārt, nozīmē, ka liela cilvēkresursu iesaiste vienkāršu un vienveidīgu procesu veikšanā bremsē un paildzina revīzijas pakalpojumu sniegšanai veltīto laiku, ko var atrisināt ar digitālo risinājumu ieviešanu un izmantošanu revīzijas procesā. Tādēļ pētāmās tēmas **aktualitāte** balstās šobrīd nerimstošajā pasaules tehnoloģiju attīstībā un uzņēmumu spējā pielāgoties šīs attīstības tempiem.

Pētījuma **mērķis** ir, pamatojoties uz revīzijas nozares un tajā izmantoto digitālo risinājumu izpēti, analizēt un novērtēt izmantotos digitālos risinājumus revīzijas kontekstā.

Pētījumā izmantotas tādas pētniecības **metodes** kā monogrāfiskā jeb aprakstošā metode, Latvijas Republikas normatīvo aktu izpēte un dokumentu analīze, aptaujas metode, aptaujā iegūto rezultātu analīze, literatūras avotu analīze.

Galvenie **pētījuma rezultāti** sevī iekļauj secinājumus par to, ka revīzijai ir sena vēsture un līdz mūsdienām tā piedzīvojusi izaugsmi, procesam izdzīvojot vairākas attīstības stadijas. Finanšu revīzijas gaita sastāv no 5 galvenajiem posmiem - revīzijas plānošanas, gada pārskatu būtiskas neatbilstības novērtēšanas, uzņēmuma procesu un uzskaites mērķtiecīgas pārbaudes, atklāto neatbilstību izvērtēšanas un revīzijas ziņojuma sniegšanas.

Latvijā revīzijas nozare digitalizācijas kontekstā arvien attīstās un programmu lietojums kļūst arvien izplatītāks, neatpaliekot no pasaules tendencēm. Praktizējoši zvērinātie revidenti savā ikdienas darbībā izmanto mūsdienu tehnoloģijas – gan pamata rīkus kā Word un Excel, gan sarežģītākus risinājumus, kas palīdz ne tikai apstrādāt lielus datu masīvus, bet arī tos apkopot un prezentēt viegli uzskatāmā veidā. Visbiežāk revidenti manuālu un vienveidīgu darbību veikšanu uztic digitālajiem risinājumiem, kas veic tādas darbības kā izlašu veidošana,

datu šķirošana utt. Tas, savukārt, izslēdz cilvēku pieļautu kļūdu risku un palīdz ietaupīt laiku vienkāršu darbību veikšanai.

Atslēgas vārdi: *audits, ārējais audits, digitalizācija, digitālie risinājumi, revīzija*

KĀ ORGANIZĀCIJAS KULTŪRA IETEKMĒ DARBA PRODUKTIVITĀTI

Karīna Rjabova

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: r.karina00@gmail.com

Mūsdienās patērētājam ir pieejamas ļoti daudz preces ar dažādām alternatīvām, kuras piedāvā dažādi uzņēmumi, kā rezultātā organizācijas meklē veidus, kā izcelties un palielināt savu apgrozījumu. Viens no faktoriem, kas ietekmē darbiniekus ir organizācijā pastāvošā kultūra, kas var uzlabot darbinieku produktivitāti vai arī to pasliktināt. Organizācijas kultūra ir viens no aspektiem, kas var uzņēmumam palīdzēt izcelties un palielināt apgrozījumu un peļņu, vai arī tieši pretēji – to samazināt, jo darba vietā esošā kultūra un procesi darba veikšanu apgrūtina. Darba devējiem būtu vērtīgi zināt, kā tajā pastāvošie organizācijas kultūras dažādie aspekti ietekmē darbiniekus, un kāda ir šī ietekme pozitīva vai negatīva.

Darba ietvaros, tiek veikts pētījums par organizācijas kultūras ietekmi uz darba produktivitāti un pētīti dažādi kultūras aspekti, kuru skaitā ir dienas gaismas pieejamība, personīgās darba vietas pieejamība, iespēja personalizēt darba vietu, u.c. aspekti saistīti ar uzņēmuma kultūru. Tiek analizēts arī tas, kā pandēmija ietekmēja organizācijas darbu, kad strādāšana no mājām palika aizvien populārāka un dažādos aspektos ietekmēja arī darbinieka ikdienu un tā spēju darba dienu pavadīt produktīvi, paveicot visus nepieciešamos uzdevumus.

Šī darba mērķis ir noteikt kādi organizācijas kultūras aspekti un nosacījumi ietekmē darbinieku produktivitātes līmeni. Darba uzdevumi ir:

1. Izpētīt pieejamo informāciju no zinātniskiem un periodiskiem izdevumiem un iepriekšējiem pētījumiem par organizācijas kultūru
2. Veikt demogrāfiskās situācijas un pandēmijas ietekmes analīzi
3. Izstrādāt un veikt aptauju par darbinieku attieksmi uz darba vides iekārtojumu, un pandēmijas ietekmi uz to
4. Dot savus secinājumus par organizācijas kultūras elementiem un darbinieku attieksmi pret darba vides iekārtojumu

Darba procesā tika izmantotas kvantitatīvās pētīšanas metodes. Teorētiskās un faktoloģiskās daļas materiāli tika iegūti no periodiskiem un zinātniskiem izdevumiem, vispārējās un speciālās literatūras, kas iegūta no Latvijas Universitātes piedāvātajām datubāzēm un citiem avotiem, kā arī tika izmantoti statistikas dati, kas iegūti gan no Centrālās statistikas pārvaldes no Oficiālās statistikas portāla.

Atslēgvārdi: *darba efektivitāte, kvantitatīvs pētījums, organizācijas kultūra.*

KLIENTORIENTĒTAS PIEEJAS NOZĪME KOMUNIKĀCIJĀ AR IEDZĪVOTĀJIEM RĪGAS VALSTSPILSĒTAS PAŠVALDĪBĀ.

Marija Rosijska

Latvijas Universitāte

marija.rosijska@gmail.com:

Mūsdienu informācijas tehnoloģiju strauja attīstība radīja daudzas izmaiņas gan cilvēku ikdienā, gan uzņēmēju darbības organizācijas jautājumos, kā arī veicināja daudzas publiskā sektora organizācijas un vadības principu izmaiņas.

Jūtams būtisks sabiedrības izpratnes un prasību pieaugums pret valsts institūcijām, jeb to sniedzamiem pakalpojumiem, liekot šīm organizācijām pastāvīgi mainīt savus mērķus un stratēģijas, pielāgojoties sabiedrības prasībām un uzlabojot savas veikspējas koeficientu. It īpaši šīs dienas realitāte spiež daudzu valstu publiskā sektora orgānus izvairīties no tīri birokrātiskās pieejas pārvaldībā un pārvirzīt spēkus pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā, arvien ātrāk reaģējot uz daudzpusīgām klientu vajadzībām. Klientorientētas pieeju prasības mūsdienas strauji pieaug gan publiskajā, gan privātajā sektorā. Publiskajā pārvaldē nepastāv konkurences faktors, kas savukārt tieši veicina uz klientu orientētās pieejas attīstību privātajā sektorā, kā arī publiskā sektorā pakalpojumu cena nevar būt aprēķināta izmantojot tirgus principus tādēļ, ka publiskās pārvaldes pakalpojumu cenu nosaka valsts noteikumi. Līdz ar to, publiskajam sektoram ir daudz svarīgāk pētīt iedzīvotāju apmierinātības līmeni par viņu sniegtajiem pakalpojumiem, lai varētu laicīgi mainīt izmantotas klientu pārvaldības stratēģijas.

Par pētījuma objektu tika izvēlēts Rīgas pilsētas Apkaimju iedzīvotāju centrs. Izvēle pamatota ar to, ka šī Rīgas valstpilsētas pašvaldības Centrālās administrācijas struktūrvienība pilda starpnieka lomu sabiedrības dialogā ar pašvaldību, nodrošinot privātpersonas administratīvi tiesisko attiecību uzturēšanu ar Rīgas pilsētas publiskā sektora subjektiem.

Darba mērķis ir izpētīt kādas no klientorientētām pieejām jau tiek pielietotas Rīgas valstpilsētas pašvaldībā, fokusējoties uz Rīgas valstpilsētas pašvaldības Apkaimju iedzīvotāju centra darbību un vienlaicīgi izvērtējot šādu pieeju stiprās un vājās puses, noteicot katras atklātās klientorientētās pieejas praktisko piemērotību.

Darbā tika izmantotas sekojošās metodes: zinātnisko publikāciju izvērtējumu, normatīvā regulējuma izvērtējumu, Rīgas pilsētas apkaimju iedzīvotāju centra klientu apkalpošanas nodaļu piedāvājumus un to atspoguļošanu internetā un sociālajos tīklos analīze un izvērtējums, izmantojot statistiskās analīzes metodes.

Atslēgvārdi: *Klientorientētas pieejas; Pašvaldība; Rīgas valstpilsētas pašvaldība; Apkaimju iedzīvotāju centrs; Klientu pārvaldība publiskajā sektorā.*

PAPĪRA DZĒRIENU SALMIŅU RAŽOŠANAS UZŅĒMUMA SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS NOVĒRTĒJUMS

Armands Rudzītis

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: rudzitis.armands@gmail.com

Nemot vērā straujo tendenci mainīt ražošanas tehnoloģijas uz videi draudzīgām, kā arī ierasto izejmateriālu aizstāšanu ar tādiem, kas ražoti no atjaunojamiem dabas resursiem, papīra dzērienu salmiņu ražošana visā Eiropas Savienībā ir kļuvusi par aktuālu jautājumu. Šo atziņu pastiprina arī fakts, ka no 2021. gada visā Eiropas Savienībā ir aizliegta vienreizlietojamo plastmasas trauku un izstrādājumu izplatīšana un iepirkšana.

Uzņēmuma attīstības un darbības stratēģija pastāv ciešā saistībā ar uzņēmuma kvantitatīvajiem un kvalitatīvajiem rādītājiem, piemēram, peļņu, apgrozījumu, rentabilitāti, tirgus daļu, konkurētspēju. Jau sākotnēji stratēģiski nepareizas darbības var izraisīt šo rādītāju negatīvu dinamiku. Nevienam nav noslēpums, ka tirgus ekonomikā jebkura ražošanas uzņēmuma komerciālie panākumi lielā mērā ir atkarīgi no pārdomāta ražošanas procesa, rūpīgi veidotām sagādes ķēdēm un pareizās preču un pakalpojumu cenu noteikšanas stratēģijas un taktikas, kas balstīta uz precīziem finanšu aprēķiniem.

Pareiza finanšu modelēšana, naudas plūsmas plānošana un finanšu rādītāju analīze ir vitāli svarīga jau no pirmajām uzņēmuma pastāvēšanas dienām. Ir ļoti būtiski nepārtraukti sekot līdzi un analizēt uzņēmuma finanšu rādītājus, lai laicīgi varētu reaģēt uz briesošajām problēmām, kā arī veikt precizējumus jau esošajā plānā, lai izvairītos no jebkāda veida finanšu grūtībām.

Temata aktualitāti arī nosaka papīra dzērienu salmiņu ražošanas specifika, kas nav pietiekami aprakstīta esošajos literatūras avotos.

Pētījuma mērķis: pamatojoties uz papīra salmiņu ražošanas specifiku un to ražošanas izmaksu noteikšanas metodēm, kā arī *SIA Live Paper* finanšu analīzi, novērtēt papīra dzērienu salmiņu ražošanas rentabilitāti un peļņas potenciālu.

Mērķa īstenošanai tiek izvirzīti šādi **uzdevumi:**

- Pamatojoties uz pieejamajiem literatūras un pētījumu avotiem raksturot papīra dzērienu salmiņu ražošanas specifiku;
- Veikt papīra dzērienu salmiņu tirgus novērtējumu;
- Noteikt papīra salmiņu ražošanas un realizācijas izmaksas;
- Veikt uzņēmuma finanšu analīzi;
- Veikt finanšu modelēšanu;
- Noteikt uzņēmuma finanšu riskus un izstrādāt to kontroles plānu;
- Apkopot secinājumus un izvirzīt priekšlikumus uzņēmuma tālākai attīstībai

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Pētījuma metodes: pētot nozares un papīra dzērienu salmiņu ražošanas specifiku, tika izmantotas monogrāfiskā un grafiskā metodes, kā arī, veicot SIA Live Paper finanšu analīzi, tika izmantota aprēķinu konstruktīvā metode.

Pētījumā iegūtie rezultāti varēs tikt izmantoti kā nozari un ražošanu aprakstošs informatīvs materiāls, zinātniskā bāze, uz kuras pamata autors varēs izteikt savu, kā nozares eksperta, viedokli, kā arī izmantot uzņēmuma vadībā.

Atslēgvārdi: *cenu noteikšanas stratēģija, finanšu rādītāji, papīra salmiņi*

PAŠLĪDERĪBAS PRINCIPU PIELIETOŠANAS NOZĪME ORGANIZĀCIJĀS

Laura Saulāja

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: laura.saulaja@gmail.com

Mūsdienu darba vidē organizācijas saskarās ar arvien vairāk izaicinājumiem un konkurētspēju darbinieku starpā. Uzņēmumiem un to darbiniekiem arvien vērtīgāka kļūst tādu zināšanu, prasmju un iemaņu attīstība, kas nodrošina ekonomisku vērtību organizācijai. Gan uzņēmumu vadītāji, gan cilvēkresursu speciālisti uzsver, ka nepieciešamo prasmju kopuma attīstīšana nākamās paaudzes līderiem ir galvenais cilvēkresursu izaicinājums organizācijām, kas darbojas globālā, uz zināšanām balstītā ekonomikā. Pieaugošās prasības gan darbiniekiem organizācijās, gan darba tirgū arī aktualizē temata aktualitāti un nepieciešamību padziļināti pētīt pašlīderības izmantošanas veidus un to nozīmi organizācijās. Lai darbinieki spētu attīstīties, uzņēmumiem jāveic stratēģiski lēmumi par mācīšanās un izaugsmes iespējām, kā arī jāveicina uz izaugsmi vērsta darba vide, kurā darbinieki arī pēc pašu iniciatīvas vēlas un spēj regulāri attīstīt darba vidē nepieciešamās prasmes un zināšanas.

Darba mērķis ir identificēt praktiskus pašlīderības attīstīšanas veidus organizācijās, pamatojoties uz pašlīderības teorētiskajiem aspektiem. Izmantotās pētniecības metodes ir aprakstošā metode, analizējot un apkopojot zinātniskajā literatūrā iegūto informāciju.

Galvenie pētījuma rezultāti: Organizācijām ir nozīmīga loma efektīvu darbinieku prasmju un zināšanu attīstīšanā, ieguldot gan finansiālus līdzekļus, gan piešķirot resursus, kuri veicina labvēlīgu vidi darbinieku izglītošanā. Līderu uzvedība visos amatu hierarhijas līmeņos ir saistīta ar organizācijas darbību, komandas sadarbību un darba apstākļiem, tādējādi līderu pašlīderības prasmes ir būtiska cilvēkresursu vadības sastāvdaļa. Pašlīderība tiek definēta kā prasme, kuru darbinieki attīsta individuāli, apzinoties pašu iniciatīvas nozīmi personīgajā izaugsmē. Pašlīderība ir veids, kā indivīds spēj veikt pašnovērtējumu, identificējot un aizstājot neefektīvu uzvedību ar efektīviem, pozitīviem procesiem, kas uzlabo profesionālo sniegumu. Pašlīderības prasmes raksturo individuāla darbinieku izpratne par personīgās rīcības nozīmi un individuālu atbildību par personīgās izaugsmes nozīmi. Darbinieku pašattīstības nodomi var būt ierobežoti pieejamo resursu ziņā, tāpēc, lai darbinieki veiktu praktisku attīstību, ir nepieciešams organizācijas atbalsts un iesaiste. Organizāciju atbalsts un sniegtie resursi var palīdzēt pārvērst darbinieku pašattīstības nodomus faktiskā pašlīderības attīstības uzvedībā. Pašlīderība un tās attīstība nākotnē var kļūt vēl svarīgāka, ņemot vērā izaicinājumus un iespējas, ko rada pieaugošais pārmaiņu ātrums, sarežģītība un neskaidrie apstākļi mūsdienu darba vidē.

Atslēgvārdi: *Darbinieku attīstība, organizāciju attīstība, pašlīderība.*

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženieriekonomikas
un vadības fakultāte

BŪVNICĪBAS NOZARES ATTĪSTĪBAS PROBLĒMAS COVID KRĪZES APSTĀKĻOS

Dagnija Škaravecka

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: dagnija.cilinska@inbox.lv

Tēmas aktualitāti pamato būvniecības nozares nozīme tautsaimniecībā un nepieciešamība veikt tās attīstības analīzi mainīgajos apstākļos. Būvniecības nozarei ir svarīga loma ekonomikā, un nozares aktivitātes ir svarīgas, lai sasniegtu valsts sociāli ekonomiskās attīstības mērķus, nodrošinot infrastruktūru un nodarbinātību. Globālajā tirgus ekonomikā, ko nosaka pastāvīgā nenoteiktība, būvniecības nozares uzņēmumi saskaras ar sarežģītiem ekonomiskiem apstākļiem. Būvniecības uzņēmumi ir pakļauti pastāvīgām vides izmaiņām, kā arī konkurentu spiedienam, kuri cenšas paaugstināt savu produktu un pakalpojumu kvalitāti. COVID-19 ir skāris visas tautsaimniecības nozares, tai skaitā arī būvniecības nozari, līdz ar to darba autore ir iecerējusi novērtēt būvniecības nozares attīstību, atklāt problēmas, ar kurām saskaras būvniecības uzņēmumi, un meklēt šo problēmu risinājumus. Arī pētāmais uzņēmums SIA „Fortis Grupa” ir ietekmējis COVID-19 pandēmijas izraisītās sekas.

Darba mērķis ir izpētīt būvniecības nozares un konkrētā būvniecības uzņēmuma SIA „Fortis Grupa” attīstības tendences, atklājot problēmas Covid-19 krīzes apstākļos un piedāvāt atklāto problēmu risinājumus.

Izmantotās pētniecības metodes darbā ir monogrāfiskā pētījumu metode, grupēšana, salīdzināšana, grafiskā pētījumu metode, strukturēta intervija.

Būvniecība ir viena no nozīmīgākajām tautsaimniecības nozarēm, kas rada darbavietas jaunu ēku nodošanā, esošo ēku pārbūvēšanā un renovācijas projektos visai tautsaimniecībai. Pastāv tieša saistība starp investīcijām un ražošanu būvniecībā, Eiropas Savienībā kopš 2016. gada līdz 2019. gadam būvniecības apjomi vidēji pieauguši par 2,5-2,6 %.

Covid-19 pandēmija ir spēcīgi un paliekoši ietekmējusi sociālekonomisko situāciju globālā mērogā un arī Latvijā. Elektronisko procesu ieviešana un būvniecības informācijas sistēmas funkcionalitātes attīstība ir ļāvusi nodrošināt, ka Covid-19 pandēmijas mazināšanai ieviestie ierobežojumi minimāli ir ietekmējuši būvniecības procesa norisi, bet ne būvniecības nozares attīstību. Pētījumā tika noskaidrots, ka galvenās būvniecības attīstības problēmas Covid-19 krīzes apstākļos ir darbaspēka trūkums, materiālu cenu un degvielas straujš

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

pieaugums, piegādes ķēžu pārveidājumi un stingra banku politika kredītu izsniegšanā un sakarā ar to neiespējami saņemt kredītus.

Atslēgvārdi: *būvniecība, būvniecības nozare, COVID-19, krīzes apstākļi, SIA Fortis Grupa.*

MAZUMTIRDZNIECĪBAS UZŅĒMUMA “ATU DUTY FREE” MOTIVĀCIJAS SISTĒMAS PILNVEIDOŠANAS IESPĒJAS

Samanta Sproģe

Latvijas Universitāte

Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte

E-pasta adrese: samanta.sproge@outlook.com

Ilgspējīgas tautsaimniecības attīstībai ir nepieciešama augsta produktivitāte, ko ietekmē ārējā vide (regulējumi, politika) un iekšējā vide (tehnoloģijas, zinātība, novērtēšana, motivācija). Tieša ārējās un iekšējās vides mijiedarbība ir acīmredzama pandēmijas COVID-19 laikā visā pasaulē. Nepieciešamība pēc kontrolēta motivācijas un novērtēšanas procesa administratīvajā un pārdošanas darbā ir nenovēršama. Tagad tiek izvērtēts nepieciešamo darbinieku skaits attiecībā pret viņu zināšanām un kapacitātes.

Uzņēmums *ATU Duty Free* ir īpašs ar tā atrašanās vietu lidostā “Rīga” un to tiešā veidā ietekmē pārmaiņas pasažieru transporta ierobežojumos. No lielu nodokļu maksātāja uzņēmums pandēmijas laikā kļūva par valsts atbalsta iespēju saņēmēju.

Uzņēmējdarbībā iesaistot cilvēkresursus, motivācija kā faktors būs klātesoša vienmēr. Vienīgais jautājums, vai motivācija būs apzināta vai neapzināta no uzņēmējdarbības vadības puses. Cilvēciskais faktors nodrošina vajadzības un cilvēka rīcību to apmierināšanai. Process un virzība nodrošina uzņēmuma darbību. Ja mūsdienu sabiedrība pārietu pilnībā uz mākslīgā intelekta un robotizētu procesu nodrošināšanu, varētu izslēgt motivācijas nepieciešamību. Motivāciju ietekmē cilvēku sajūtas un vajadzības visos līmeņos.

Mērķis - identificēt motivējošos faktorus un analizēt apkopotās darbinieku novērtēšanas metodes efektivitāti *ATU Duty Free*, lai izstrādātu priekšlikumus tālākai uzņēmuma motivācijas un novērtēšanas sistēmu pilnveidošanai. Mērķa sasniegšanai izvirzīti vairāki uzdevumi - *) apkopot motivācijas teorijas un pielietojuma tendences; *) analizēt normatīvo regulējumu, kas ietekmē uzņēmumu un Covid-19 valsts atbalstu analizētās jomas uzņēmumiem; *) izanalizēt *ATU Duty Free Latvia* un tā motivācijas sistēmu *) noskaidrot darbinieku viedokli veicot aptauju, apmierinātībai ar motivāciju noskaidrošanai un izvērtēt tās rezultātus.

Pētījumā izmantotās pētīšanas metodes: zinātnisko publikāciju un iepriekš veikto pētījumu rezultātu analīze, datu salīdzināšana un vērtēšana. Kvalitatīvās: intervija ar Cilvēkresursu nodaļas vadītāju, kvantitatīvās: darbinieku aptauja, veikta aptaujas rezultātu statistiskā analoīze, izmantojot aprakstošās statistikas raksturotājus, grupēšanu pēc dažādām pazīmēm (krostabulācijas), statistisko hipotēžu pārbaude ar t-testu un dispersiju analīzi (ANOVA), korelācijas analīze.

Atslēgvārdi: *efektivitāte, lidosta, motivācija, novērtējums, vajadzības*

GRĀMATVEDĪBAS ĀRPAKALPOJUMU SNIEDZĒJU PROBLĒMAS LATVIJĀ UN IESPĒJAMIE RISINĀJUMI

Inga Štāle

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: inga.stale@lu.lv

Aktualitāte pamatojama ar to, ka ārpakalpojumu grāmatvežiem, atbilstoši likuma prasībām, jāizstrādā iekšējās kontroles sistēma klientu identifikācijai, risku novērtējumam u.c. likumā noteiktās darbības, kas ir papildus slogs, jo rada papildus izdevumus. Latvijā klientu izpēti veic vairākas iestādes (bankas, VID), līdz ar to šie ārpakalpojuma grāmatveža papildus pienākumi, tiek dublēti ar citu iestāžu darbinieku darba pienākumiem.

Darba mērķis ir izpētīt grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzēju problēmas Latvijā un sniegt to iespējamus risinājumus.

Darba ietvaros izmantotās pētniecības metodes - monogrāfiskā pētījumu metode, grupēšana, anketēšana, strukturēta intervija, grafiskā analīze, loģistiski konstruktīvā pētījumu metode.

Grāmatvedības ārpakalpojumi iegūst arvien lielāku pieprasījumu, jo tie ļauj optimizēt uzņēmuma izmaksas, kā arī samazina risku, ka uzņēmumu grāmatvedību kārtos nekompetenta persona, to apstiprina fakts, ka grāmatvedības ārpakalpojumu uzņēmumu apgrozījums laika posmā no 2010.-2020. gadam ir pieaudzis par 107.9%. Latvijā 31% no grāmatvedības pakalpojumu nozares neto apgrozījuma īpatsvara 2019. gadā veidoja viens no lielākajiem nozares uzņēmumiem SIA "Circle K Business Centre".

Kā viens no pozitīviem aspektiem jāmin tas, ka, ieviešot ārpakalpojumu grāmatvežu licencēšanu Latvijā ar 2021. gada 1. jūliju, tiek nodrošināts minimālais profesionālās kvalifikācijas līmenis, veicināta konkurence un uzlabota pakalpojumu kvalitāte. Vienlaikus jebkura persona var tiešsaistē pārliecināties, vai tās izvēlētais ārpakalpojuma grāmatvedis ir saņēmis licenci grāmatvedības ārpakalpojumu sniegšanai.

Grāmatvedības ārpakalpojumu sniedzēju klientu loks ir ļoti plašs – sākot ar nevalstiskām organizācijām un biedrībām, līdz pat kreditēšanas pakalpojumu sniedzējiem, t.sk. ar saimniecisko darbību, PLG un kontiem ārvalstīs.

Ārpakalpojumu grāmatveži ir tieši saistīti ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas atklāšanu. Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana ir globāla parādība, un, lai atrisinātu tās radītās problēmas, nepieciešams plašs integrēts risinājums. Šādiem risinājumiem vajadzīgas

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESA, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

sadarbības saites starp regulējošām, tiesībsardzības iestādēm un valsts un privāto sektoru gan valsts iekšienē, gan starptautiskā līmenī.

Atslēgvārdi: *grāmatvedība, ārpakalpojumu sniedzēji, NILL, aizdomīgi darījumi.*

EKONOMISKĀS AKTIVITĀTES REĀLLAIKA PROGNOZĒŠANA AR AUGSTAS FREKVENCES DATIEM

Irēna Emīlija Švilpe

Latvijas Universitāte

Irena.Svilpe@gmail.com

Līdz ar Covid-19 pandēmijas sākšanos, ļoti aktīvi pieaugu tādu datu avotu skaits, kas piedāvā reāllaika jeb augstas frekvences datus. Salīdzinot ar tradicionālo statistiku, augstas frekvences dati ir tāda informācija, kas ir pieejama ar dienas vai nedēļas frekvenci, nevis mēneša vai ceturkšņa frekvenci. Papildus, būtiska priekšrocības reāllaika datiem ir arī to ātrā pieejamība. Līdz šim, paļaujoties uz ekonomikas indikatoriem, ko publicē nacionālās statistikas pārvaldes, informāciju varēja saņemt ar dažu mēnešu nobīdi. Reāllaika dati tiek publicēti ar dažu dienu vai nedēļu nobīdi vien.

Šādu datu pieejamība atver jaunas iespējas ekonomikas izpētē un prognozēšanā. Ņemot vērā lēmumu pieņēmēju izaicinājumus, par to, kur pie ļoti straujām izmaiņām ir ātri jāsaprot notiekošo ekonomikā, lai var laicīgi sniegt atbilstošu un efektīvu atbalstu, šo datu popularitāte pēdējā laikā pieaug. Līdz šim samēra neliels pētījumu skaits ir izmantojis augstas frekvences datus, lai izveidotu reāllaika IKP rādītāju, kas ļautu saprast ekonomisko aktivitāti tagadnē, nevis atskatoties uz ierastajiem ceturkšņa IKP rādītājiem ar vairāku mēnešu nobīdi. Papildus, šādi pētījumi ir pieejami par atsevišķām valstīm, piemēram, ASV, Vācija, Portugāle, u.c. Vienlaikus, šāds indikators nav publicēts par Latviju vai Eiropas Savienību kopumā. **Pētījums mērķis ir izveidot indikatoru, kas spēs katru nedēļu prognozēt ekonomisko aktivitāti jeb IKP Latvijas un Eiropas Savienības ekonomikā.**

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tiks veikti sekojoši uzdevumi: izvērtēti publiski pieejamie augstas frekvences datu avoti un to pielietojums ekonomiskās aktivitātes noteikšanai; izvēlēts piemērots modelis reāllaika ekonomiskās aktivitātes Latvijā un Eiropas Savienībā prognozēšanai; izveidots automātisks rīks, kas katru nedēļu noteiks reāllaika IKP Latvijas un Eiropas Savienības ekonomikā.

Piemērotākā modeļa izvēlei kā pētījuma metodes tiks iztestētas vairākas dimensiju samazinošās ekonometriskās pieejas. Balstoties uz eksistējošo zinātnisko literatūru tiks izveidoti un pārbaudīti šādi modeļi: faktoru analīze ar cerību maksimizācijas algoritmu (*factor analysis and expectation maximisation algorithm*), faktoru analīze ar Kalmana filtru (*factor analysis and Kalhman filter*) un jaukto datu atlasē regresijas modelis (*MIDAS regression*).

Pētījuma rezultātā tiek sagaidīts, ka tiks izveidots reāllaika IKP indikators, kas spēs ar nedēļas frekvenci reālajā laikā prognozēt ekonomisko aktivitāti Latvijā un Eiropas Savienībā. **Atslēgvārdi:** *Augstas frekvences dati, Faktoru analīze, Ekonomiskās aktivitātes prognozēšana reālajā laikā*

DARBASPĒKA NODOKĻU SALĪDZINOŠĀ ANALĪZE BALTIJAS VALSTĪS

Kristīne Troņenkova

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: kristine.tronenkova@gmail.com

Aktualitāte: Viena no Latvijas valdības galvenajām prioritātēm nodokļu jomā ir darbaspēka nodokļu sloga mazināšana. 2021. gadā veikto darbaspēka nodokļu izmaiņu rezultātā tika mazināts darbaspēka nodokļu slogs (nodokļa ķīlis) zemu ienākumu saņēmējiem, kas gan joprojām ir nedaudz augstāks nekā pārējās Baltijas valstīs. Lai turpinātu mazināt darbaspēka nodokļu slogu zemu ienākumu saņēmējiem un uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju Baltijas valstu starpā, ir nepieciešams turpināt paaugstināt ar iedzīvotāju ienākuma nodokli neapliekamo minimumu.

Izvēlētās tēmas **aktualitāte** tiek pamatota ar to, ka Baltijas valstu nodokļu politika tiek balstīta uz konkurētspējas veicināšanu Baltijas reģionā, nodokļa sloga samazināšanu, tādēļ darba autore maģistra darba ietvaros veiks aprēķinus, lai salīdzinātu darbaspēka nodokļu slogu Baltijas valstīs un izvērtētu Latvijas valsts darbaspēka nodokļu politikas konkurētspēju Baltijas reģionā.

Pētījuma mērķis: Pamatojoties uz darbaspēka nodokļu salīdzinošo analīzi Baltijas valstīs, novērtēt Latvijas darbaspēka nodokļu politiku un izstrādāt priekšlikumus Latvijas darbaspēka nodokļu pilnveidošanai.

Pētniecības metodes: ekonomiskā analīze, statistiskā analīze, speciālās literatūras un normatīvo aktu salīdzinošā analīze.

Pētījuma rezultāti: Latvijas darbaspēka nodokļu politika ir konkurētspējīga Baltijas valstu vidū, pie bruto atalgojuma 1000 EUR mēnesī, personām bez apgādājamām personām un pie vienlīdzīgiem kritērijiem, visaugstākā neto alga ir Igaunijā, tāpat Igaunijā arī ir visaugstākās darba devēja izmaksas, kas skaidrojams ar to, ka Igaunijā IIN tiek piemērots visaugstākais neapliekamā minimuma apmērs Baltijas valstīs, tādējādi samazinot IIN iemaksas apmēru. Darba devēja algas budžeta izmaksas palielina 33% sociālās apdrošināšanas iemaksas un apdrošināšana bezdarba gadījumā. Savukārt, Lietuvā darba ņēmēja neto atalgojums ir viszemākais, kas skaidrojams ar to, ka IIN bāzes aprēķinā nav iekļautas sociālās iemaksas. Salīdzinot ar pārējām Baltijas valstīm, Lietuvā darba ņēmēja sociālo iemaksu daļu ir salīdzinoši visaugstākā (19,5%), kas ievērojami samazina personas neto atalgojumu. Darba devēja kopējās izmaksas ir viszemākās, pamatojoties uz to, ka darba devēja kopējo izmaksu sociālo iemaksu daļa sastāda 1,7% no darba ņēmēja bruto algas. Latvijā gan neto algas apmērs, gan kopējais algas budžets ir vidējā līmenī, ja salīdzina ar abām kaimiņvalstīm.

Atslēgvārdi: *Darbaspēka nodokļi, IIN, VSAOI*

**VSIA “NACIONĀLĀ REHABILITĀCIJAS CENTRA “VAIVARI”
GRĀMATVEDĪBAS ORGANIZĀCIJAS DOKUMENTU NOVĒRTĒJUMS UN
PILNVEIDOŠANAS IESPĒJAS**

Sandra Tuliša

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: virkute@inbox.lv

Izvēlētās tēmas **aktualitāte** ir saistīta ar to, ka katram uzņēmumam ir nepieciešams kārtot saimniecisko darījumu uzskaiti, veicot to atspoguļošanu finanšu grāmatvedībā, jo to nosaka valsts tiesību aktu regulējums.

Ikvienam uzņēmumam temats ir aktuāls, jo sākot ar šā gada 01.janvāri ir stājies spēkā jauns Grāmatvedības likums, kas nosaka izmaiņas arī grāmatvedības organizācijas dokumentu sastāvā un saturā.

VSIA “Nacionālais rehabilitācijas centrs “Vaivari”” (turpmāk tekstā VSIA NRC “Vaivari”) problēma ir tā, ka spēkā esošie grāmatvedības organizācijas dokumenti nav aktualizēti kopš 2016.gada un to sastāvs un saturs ir tikai daļēji atbilstošs normatīvo aktu prasībām.

Pētījuma mērķis: Uz VSIA NRC “Vaivari” grāmatvedības organizācijas dokumentu sastāva un satura izpētes pamata izstrādāt priekšlikumus to pilnveidošanai, ņemot vērā normatīvā regulējuma prasības, kas ir spēkā no 2022.gada.

Pētniecības metodes: darbā tika izmantota dokumentu analīze un aprakstošā literatūras pētījuma metode, grafiskā metode, dedukcijas analīzes metode, statistiskā pētījuma metode, indukcijas analīzes metode un empīriskā pētījuma metode.

Pētījumā tiek izmantoti šādi **teorētiskie un faktoloģiskā materiāla avoti:** teorētiskā zinātniskā literatūra, normatīvie akti, zinātniskie raksti e-žurnālos, valsts ieņēmuma dienesta metodiskie norādījumi un skaidrojumi, VSIA NRC “Vaivari” grāmatvedības organizācijas dokumenti, grāmatvedības reģistri, uzņēmuma iekšējie dokumenti.

Pētījuma rezultāti: Pamatojoties uz teorētisko aspektu par valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību (valsts kapitālsabiedrību) grāmatvedības organizācijas dokumentu sastāvu un saturu, kā arī to mijiedarbību ar budžeta jomas regulējošo normatīvo aktu un jaunā grāmatvedības likuma normatīvo aktu prasībām, kuras stājās spēkā ar 2022.gada 01.janvāri, veikta VSIA NRC “Vaivari” grāmatvedības organizācijas dokumentu sastāva un satura izpēte un rezultātā konstatēts, ka VSIA NRC “Vaivari” grāmatvedības organizācijas dokumenti ir tikai daļēji atbilstoši un daļa dokumentu ir jāaktualizē atbilstoši jaunā grāmatvedības likuma prasībām.

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

Atslēgvārdi: *Grāmatvedības organizācijas dokumenti; grāmatvedības normatīvais regulējums; VSIA NRC Vaivari.*

CILVĒKRESURSU AIZSTĀŠANA AR DIGITĀLAJIEM RISINĀJUMIEM UN TO IETEKME UZ PASAŽIERU APMIERINĀTĪBU STARPTAUTISKAJĀ AVIĀCIJAS BIZNESĀ

Alisa Uzariņa

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: alisa.uzarina@inbox.lv

Aviācijas nozare vienmēr ir bijusi agrīna tehnoloģiju ieviesēja, automatizētiem un digitāliem risinājumiem būtiski ietekmējot lidostu un lidsabiedrību ikdienas darbību. Tomēr starptautisko pasažieru attieksme pret cilvēkresursu aizstāšanu ar inovatīvām tehnoloģijām nekad nav viennozīmīga. Tas var būt saistīts ar nepietiekamām digitālajām prasmēm, vajadzības pēc mijiedarbības ar citiem cilvēkiem un personāla klātbūtnes vai citiem individuāliem faktoriem. Kaut arī tehnoloģijas kļūst arvien izplatītākas, daļa no sabiedrības joprojām dod priekšroku cilvēciskajam elementam apkalpošanas procesos.

Šobrīd, lai pārvarētu globālās pandēmijas Covid-19 izraisīto krīzi un pielāgotos mainīgām ārējās vides prasībām, lidostas ir spiestas vēl aktīvāk pilnveidot digitālos risinājumus. Lai gan bezkontakta tehnoloģijas ļauj nodrošināt epidemioloģiski drošu ceļošanu, nav pietiekami izpētīts, kā šāda veida risinājumi var ietekmēt pasažieru apmierinātību.

Pētījuma mērķis ir salīdzināt, kā gaisa transporta pasažieri novērtē cilvēkresursu un digitālo risinājumu sniegto servisu, un noteikt digitālo risinājumu pieņemšanas līmeņa ietekmējošos faktorus.

Pētījumā ir noskaidrots, ka pasažieru noskaņojums attiecībā uz tehnoloģijām ir saistīts gan ar to lietošanas ērtumu, gan ar pašu pasažieru raksturojošiem rādītājiem (tostarp izglītību, dzīvesvietu, lidojumu biežumu). Nav identificēts, ka Latvijas pasažieru apkalpošanas procesu kvalitātes novērtējums statistiski nozīmīgi atšķiras situācijās, kad servisu sniedz nevis personāls, bet tehnoloģijas. Tieši otrādi, pasažieru apmierinātība ar bezkontakta lidostas pakalpojumiem tikai pieaug, un tos ir svarīgi atstāt arī pēc pandēmijas beigām.

Darbā ir izmantota monogrāfiskā pētniecības metode, daļēji strukturētās intervijas ar starptautiskajiem aviācijas ekspertiem, SKDS aptauja par pasažieru apmierinātību izmantojot starptautiskās lidostas "Rīga" pasažieru pakalpojumus, statistikas metodes (t.sk. aprakstošā statistika, parametriskās metodes, regresijas analīze), grafiskās analīzes metode.

Veiktajam pētījumam ir svarīga praktiskā nozīmē gan vietējā, gan starptautiskā kontekstā, jo pētījuma rezultāti var palīdzēt lidostām un lidsabiedrības pieņemt lēmumus par finanšu resursu ieguldīšanu novatoriskos risinājumos, atjaunot pasažieru plūsmu un sasniegt uzlabojumus apkalpošanas procesos. Rezultāti var tikt izmantoti kā rīcībpolitikas rekomendācijas politikas veidotājiem, lai nodrošinātu drošu, efektīvu un sapratomu gaisa transporta pasažieru pieredzi Covid-19 pandēmijas un pēckrīzes apstākļos.

Pētījuma izstrādes process tiek turpināts un rezultāti tiks papildināti.

Atslēgvārdi: *aviācijas nozare, digitalizācija, patērētāju apmierinātība, pasažieru apkalpošana, kvalitāte*

***PAŠVALDĪBU INFORMATĪVO IZDEVUMU IZVĒRTĒJUMS UN NOZĪME
PAŠVALDĪBU FUNKCIJU NODROŠINĀŠANĀ LATVIJĀ***

Liene Užule

*Latvijas Universitāte
Biznesa, vadības un ekonomikas fakultāte
liene.uzule@lu.lv*

Pēc Administratīvi teritoriālās reformas Latvijā ir 43 pašvaldības, kuru pienākums ir nodrošināt un veicināt vietējās kopienas (iedzīvotāju, uzņēmēju, nevalstisko organizāciju u.c.) informētību par pašvaldības darbību, funkciju izpildi, pieņemtajiem lēmumiem, kā arī tās iespējām tos ietekmēt. Ikvienam sabiedrības individuālam ir tiesības saņemt visaptverošu, saprotamu un skaidru informāciju, tai jābūt atklātai, pieejamai un saprotamai. Tāpēc paralēli citiem komunikācijas instrumentiem, pašvaldības izdod informatīvo izdevumu drukātā formātā. Publiskajās diskusijās par plašsaziņas līdzekļu un reklāmas tirgus sakārtošanu īpaši tika akcentēta drukāto pašvaldību informatīvo izdevumu nozīme un ietekme. Rezultātā Saeima pieņēma grozījumus likumā “Par pašvaldībām” un likumā “Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem”, lai novērstu iespējamo mediju tirgus kropļošanu un negodīgu konkurenci.

Diskusijas par drukāto izdevumu nākotni joprojām ir publiskās politikas dienas kārtībā. Saeima otrajā lasījumā ir pieņēmusi jaunu pašvaldību likumprojektu, kurā informatīvo izdevumu izdošanas regulējums paredzēts identisks spēkā esošā likuma “Par pašvaldībām” noteiktajam regulējumam, vienlaikus papildinot to ar normu, ka informatīvā izdevuma vienotas vizuālā noformējuma prasības nosaka Ministru kabinets. Līdz ar jaunā pašvaldību likuma strāšanos spēkā tiks izstrādāti Ministru kabineta noteikumi, kas gan vizuāli, gan saturiski definēs informatīvo izdevumu izdošanas kārtību, vienotu vizuālo dizainu un satura formātu, pieļaujamo apjomu un citus nosacījumus. Pašvaldības Latvijā ir dažādas, tām ir sava unikāla teritorija, identitāte, kultūrvēsture un iedzīvotāju piederība. Pašvaldību informatīvajam izdevumam kā pašvaldību sabiedrisko attiecību instrumentam ir jāatbilst konkrētās pašvaldības vietējās kopienas vajadzībām un interesēm, veicinot piederību konkrētajai vietai.

Pašvaldību drukāto informatīvo izdevumu saturs, to atbilstība žurnālistikas standartam, politiķu ietekme un dienas kārtība, kā arī komercinformācijas apjoms līdz šim ir maz analizēts. Pētījuma mērķis ir izpētīt pašvaldību informatīvo izdevumu saturu un to nozīmi pašvaldību funkciju nodrošināšanā, kā arī sniegt priekšlikumus satura un vizuālā noformējuma izstrādei, kas atbilstu labas pārvaldības principiem un vietējās kopienas vajadzībām.

Autores veiktā pašvaldību informatīvo izdevumu izstrādātāju aptauja ļauj secināt, ka informatīvais izdevums ir svarīgs pašvaldībām gan elektroniskā, gan drukātā formātā, lai tā īstenotu labu pārvaldību informācijas sniegšanā vietējai kopienai un funkciju nodrošināšanā. Lielākā daļa pašvaldību nepiekrīt regulējumam, kas nosaka vienotas vizuālā noformējuma prasības, tomēr atbalsta labās prakses vadlīniju izstrādi satura veidošanai.

Atslēgvārdi: pašvaldības Latvijā, vietējā kopiena, pašvaldību informatīvie izdevumi, pašvaldību funkcijas, laba pārvaldība

PIEVENOTĀS VĒRTĪBAS NODOKĻA REGULĒJUMS LATVIJĀ UN AR TO SAISTĪTIE KRĀPŠANAS RISKI

Evelīna Valaine

Latvijas Universitāte
evelina.valaine@inbox.lv

Pētījuma **temata aktualitāte** ir pamatojama ar to, ka pievienotās vērtības nodokļa izkrāpšana ir viens no veidiem kā attīstīt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Šis nodoklis veido lielu daļu valsts budžeta ieņēmumus līdz ar to krāpšanas rezultātā valstij rodas zaudējumi. 2020. gadā pievienotās vērtības nodoklis valsts ieņēmumus sastādīja 2 miljardu un 544 miljonu apmērā, kas viennozīmīgi ir būtiska summa kopējā budžetā.

Pētījuma **mērķis** ir, izpētot pievienotās vērtības nodokļa normatīvo regulējumu Latvijā, izdarīt secinājumus un pamatojoties uz pētījuma rezultātiem, izstrādāt priekšlikumus Latvijas likumdevējiem normatīvo aktu grozījumiem, kas mazinātu PVN krāpšanas riskus.

Pētījumā izmantotas šādas **pētnieciskās metodes**: normatīvo aktu izpēte, literatūras avotu izpēte, statistiskās analīzes metode, informācijas apkopošana un sistematizēšana.

Pievienotās vērtības nodoklis (turpmāk PVN) ir tas ar ko mēs saskaramies pilnīgi katrs. Šo nodokli mēs maksājam iegādājoties kādas preces vai pakalpojumus, jo tas ir iekļauts cenā. Latvijā pievienotās vērtības pamatlikme ir 21%, taču ir arī samazinātās likmes 12%, 5% un 0%. Katrai šai likmei ir noteiktas preču un pakalpojumu grupas uz, kurām tas attiecas. Tāpat ir arī īpaši atrunāta kārtība starp Eiropas Savienības valstīm un trešajām valstīm par šī nodokļa piemērošanu. Tādā veidā tiek radīta harmonizācija starp šīm valstīm. Kā arī Latvijā darbojas apgrieztā nodokļa maksāšanas kārtība, kas ir vēl viens veids kā tiek piemērots pievienotās vērtības nodoklis attiecīgām preču grupām.

Galvenie secinājumi:

- Nodokļiem ir svarīga loma valsts budžetā, jo tie veido lielu daļu valsts ieņēmumus, kas tālāk tiek izmantoti sabiedrības vajadzību īstenošanai.
- Nodokļu sistēma ir neatņemama valsts pastāvēšanas sastāvdaļa, jo tas ir mehānisms, kas palīdz nodrošināt sabiedrības izdevumus.
- Pievienotā vērtības nodokļa būtība jau ir eksistējusi pagājušajā gadsimtā, tomēr mūsdienās tas ir palicis visaptverošāks un līdz ar to sarežģītāks.
- Pievienotās vērtības nodoklis ir patēriņa nodoklis, kas tiek iekļauts preces vai pakalpojuma cenā, un to samaksā preces vai pakalpojuma gala patērētājs.
- PVN ir ļoti plašs un apjomīgs nodoklis tāpēc tam ir nepieciešami dažādi papildus noteikumi, kas ļauj detalizētāk sniegt skaidrojumus nodokļu maksātājiem.

Atslēgvārdi: *Pievienotās vērtības nodoklis, likme, valsts budžets*

DIGITĀLĀ MĀRKETINGA PIELIETOŠANA BĒRNU ZĪMĒJUMU KOLĀŽU BIZNESĀ ATTĪSTĪBĀ

Austra Vāvere

Latvijas Universitāte
austra.vavere@gmail.com

Digitālās vides attīstība pēdējo gadu laikā ir veicinājusi strauju digitālā mārketinga uzplaukumu, piedāvājot uzņēmējiem jaunas iespējas sasniegt savus klientus digitālajā vidē. Pētījuma mērķis ir, pamatojoties uz digitālās vides un aktuālo digitālā mārketinga platformu analīzi, kā arī mērķa grupas pētījuma rezultātiem, identificēt piemērotākos digitālā mārketinga risinājumus darba autores biznesa idejas - kolāžu veidošana no bērnu zīmējumiem - attīstībai.

Pirmsskolas un jaunākā skolas vecuma bērni parasti ir aktīvi zīmētāji, tāpēc mājās krājas zīmējumu kaudzes, bet vecākiem tūkst ideju, ko ar tām iesākt, taču ir vēlme tās saglabāt kā unikālu ģimenes vērtību. Biznesa idejas pamatā ir bērnu zīmējumu transformēšana digitālā formātā, veidojot no tiem daudzkrāsainus kolāžas tipa mākslas darbus, kas nodrošinātu visu bērna zīmējumu saglabāšanu pievilcīgā un estētiskā formā.

Pētījuma metodes: zinātniskās literatūras analīze; normatīvā regulējuma izvērtējums; statistikas datu analīze: mērķa grupas - jaunākā skolas vecuma bērnu vecāku aptauja; aptaujā iegūto rezultātu statistiskā analīze.

Darba pirmajā daļā analizētas populārākās digitālā mārketinga platformas - meklētājprogrammu mārketinga, mobilais mārketinga, e-pastu mārketinga un sociālo tīklu mārketinga, pētīti šo platformu darbības principi un izmantošanas iespējas, paralēli izvērtējot šo digitālā mārketinga instrumentu iespējamo pielietojumu darba autores biznesa idejas attīstībā.

Darba otrajā daļā pētīta Latvijas digitālās vides attīstība, pievēršot uzmanību iedzīvotāju digitālo paradumu maiņai, kā arī dažādu digitālo risinājumu integrācijai Latvijas uzņēmumu darbībā.

Darba trešajā daļā apkopoti autores veiktās bērnu vecāku aptaujas rezultāti, kas apliecina vecāku augsto ieinteresētību un vēlmi bērnu radošo darbu saglabāšanā, precīzē piedāvātā pakalpojuma mērķa auditoriju, kā arī identificē konkrētus digitālā mārketinga kanālus šīs mērķa grupas sasniegšanai.

Pētījuma rezultāti liecina, ka dažādu digitālā mārketinga risinājumu pārzināšana un to prasmīgs pielietojums ir īpaši nozīmīgi jaunajiem un mazajiem uzņēmumiem, jo tas dod

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
**BIZNESĀ, VADĪBAS
UN EKONOMIKAS
FAKULTĀTE**

Inženierekonomikas
un vadības fakultāte

iespēju sasniegt mērķa grupas klientus bez ievērojamām papildus investīcijām. Pētījums būs noderīgs ne tikai uzņēmumiem, kas interesējas par digitālā mārketinga risinājumu izmantošanas iespējām, bet ikvienam, kas plāno uzsākt saimniecisko darbību vai sapņo par savas biznesa idejas attīstību, un vēlas to darīt jaunā, mūsdienīgā veidā.

Atslēgvārdi: *digitālais mārketingis, e-pastu mārketingis, meklētājprogrammu mārketingis, mobilais mārketingis, sociālo tīklu mārketingis*

VIENĀDU NOSACĪJUMU PRINCIPA IETEKME UZ PAŠVALDĪBU IESPĒJĀM VEICINĀT TERITORIJU ATTĪSTĪBU

INGUSS VIRCAVS

Latvijas Universitāte
zg00070@students.lu.lv

Viens no pašvaldību uzdevumiem ir sekmēt saimniecisko darbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā. Savu iespēju robežās pašvaldības var radīt atsevišķus attīstības priekšnoteikumus un sagatavot tam piemērotu vidi. Darbībās, kas vērstas uz uzņēmējdarbības atbalstīšanu, pašvaldībām jāievēro aizliegums ar savu darbību deformēt konkurenci, radot priekšrocības pašvaldību uzņēmējdarbības formām.

Privātā un publiskā sektora uzņēmumi darbojas atšķirīgās atbildības sadalījuma jomās, kas nosaka atšķirīgu darbības pamatojumu, apstākļus un valsts pārvaldes funkciju deleģējumu. Tā var būt brīva izvēle darboties, bet var būt arī voluntāra, priekšroku dodot pārvaldes funkciju veicējam vai brīvai un neierobežotai konkurencei, bet abpusēji vērstai starp uzņēmumiem, ja tas nav saistīts ar nepieciešamu pārvaldes funkciju veikšanu.

Likumdošanai jābūt vērstai, lai jebkurš uzņēmums varētu sekmīgi darboties savā sfērā. Šī nosacījuma interpretācijā vērojama virzība no elastīgas pieejas uz striktu izpratni un kontroli, kas vērsta uz ierobežojumu pastiprināšanu pašvaldību centieniem uzņēmējdarbības jomā. Šāda vienpusēja uzmanība konkurences apstākļu nodrošināšanai tikai privātajiem uzņēmējiem ierobežo sekmīgas darbības iespējas pašvaldību dibinātām kapitālsabiedrībām, tādējādi ietekmējot to darbības efektivitāti un iespējas iegūt sabiedrībai labumu.

Publisku personu kapitālsabiedrībām netiek attiecināts uzņēmējdarbības pamatprincips, ka pēc iespējas jāizmanto pieejamie resursi, lai gūtu peļņu. Atņemot pašvaldībām iespēju ar uzņēmējdarbības palīdzību vairot tās īpašumu, resursus, tiek nodarīts kaitējums to attīstības potenciālam, kas, iespējams, ir nesamērīgs pret ieguvumu privātajā sfērā kā vārdā tas tiek pakārtots.

Konkurences neitralitātei veltītajā pētījumā izmantotas politikas analīzes kvalitatīvās metodes. Izvirzītais mērķis - paplašināt konkurences neitralitātes novērtēšanas modeli, dod iespēju noteikt tos ietekmējošos faktorus, nepieciešamās politikas, kā arī pārvaldes iestāžu, īpašnieku un konkurentu rīcību mijiedarbību, kas ir būtiski līdzsvarotai konkurētspējai. Būtiska ir iespēja salīdzināt ierobežojumu izraisītus ieguvumus un zaudējumus dažādām interešu grupām.

Tiek piedāvātas vadlīnijas paplašināta konkurences neitralitātes modeļa izveidei, kas, ievērojot līdzvērtīgu iespēju pieeju, līdzsvarotu pašvaldību un privātā sektora uzņēmējdarbības intereses. Galvenie secinājumi:

- 1) aizspriedumi par pašvaldību uzņēmumu kaitīgumu var kavēt attīstības iespējas;
- 2) konkurences neitralitātes nosacījumiem jābūt atšķirīgiem atkarībā no darbības jomas;
- 3) risinot publiskā sektora uzņēmumu veiktspēju, īstenota vienpusēja pieeja regulējumam un rīcībām, kas neaptver galvenos nevienlīdzīgas konkurences cēloņus;
- 4) nepieciešams pievērst uzmanību pašvaldību līdzsvarotām iespējām vairot tās bagātību ar uzņēmējdarbības palīdzību kā būtisku līdzekli savas teritorijas attīstībai.

Atslēgvārdi: konkurences neitralitāte; interešu grupas; pašvaldību attīstība; pašvaldību efektivitāte; aktivitāšu jomas

LR GRĀMATVEDĪBAS ĀRPAKALPOJUMU UZŅĒMUMU NORMATĪVĀ REGULĒJUMA UN TO IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMAS PRASĪBU IZPĒTE

Gvido Vorona

Latvijas Universitāte
BVEF

E-pasta adrese: gv17017@edu.lu.lv

Mūsdienās, saasinoties konkurencei starp uzņēmumiem, pieaug nepieciešamība racionāli izmantot visus saimnieciskās darbības veikšanai nepieciešamos resursus, kā arī pieaug nepieciešamība pastiprināt kontroli pār šo resursu izmantošanu.

Pētījumā tika veikta iekšējās kontroles sistēmas analīze un Latvijas Republikas normatīvo aktu izpēte. Tēmas aktualitāti pamato tas, ka 2021. gada 11. februārī Saeima galīgajā lasījumā pieņēma grozījumus likumā Par grāmatvedību, kas paredz ārpalpojuma grāmatvežu licencēšanu. Kā viens no nosacījumiem, lai iegūtu licenci ir nepieciešamība pēc izstrādātas iekšējās kontroles sistēmas politikas atbilstoši normatīvajiem aktiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas jomā.

Pētījuma mērķis ir uz teorētisko un normatīvā regulējuma izpētes pamata, sniegt priekšlikumus grāmatvedības ārpalpojumu uzņēmumiem LR normatīvajām prasībām atbilstošas iekšējās kontroles sistēmas izveidei. Pētījuma izstrādē ir izmantotas sekojošas pētniecības metodes - monogrāfiskā jeb aprakstošā metode – apkopojot informāciju un izpētot izmantotos avotus, loģiski – konstruktīvā metode – interpretējot pētījuma rezultātus, izstrādājot secinājumus un sniedzot priekšlikumus, grafiskā metode – apkopojot un atspoguļojot datus un iegūtos rezultātus attēlos un tabulās.

Pētījumā tiek izmantots COSO modelis izpētot kādi elementi ir būtiski izstrādājot iekšējo kontroles sistēmu. Secinot iegūtos rezultātus saskaņā ar COSO modeli iekšējās kontroles sistēma sastāv no piecām sastāvdaļām – kontroles vide, riska novērtēšana, kontroles darbības, informācija un komunikācija, monitorings –, kas ir savstarpēji saistītas un papildinošas, un darbojas, lai mazinātu riskus, kas var kavēt organizācijas mērķu sasniegšanu. Iekšējā kontroles sistēma nav atsevišķs gadījums vai notikums, bet gan pasākumu kopums, kas ir nepārtraukti ietverts organizācijas darba procesos.

Kā arī tika pētīts kādi normatīvie akti attiecas uz uzņēmuma iekšējo kontroli. Tika secināts, ka jaunajā Grāmatvedības likumā ir noteikts kā var glabāt elektroniskos dokumentus, kā arī jaunais likums nosaka grāmatvedības kontroli, kas iepriekš bija minēts MK noteikumos Nr. 585 “Noteikumi par grāmatvedības kārtošanu un organizāciju”. Ārpalpojuma grāmatvežiem jaunais Grāmatvedības likums nosaka nepieciešamību iegūt licenci. Kā rezultātā, lai licenci iegūtu un noturētu ir nepieciešama spēcīga iekšējā kontrole, gan uzraugot savu gan klienta saimniecisko darbību. Rezultātā ir izstrādāti priekšlikumi grāmatvedības ārpalpojumu uzņēmumu iekšējās kontroles izveidei.

Atslēgvārdi: *Ārpalpojuma grāmatvedība, iekšējās kontroles sistēma, COSO modelis*

NILLTPFN IEKŠĒJĀS KONTROLES SISTĒMA ĀRPAKALPOJUMA GRĀMATVEDĪBAS UZŅĒMUMĀ SIA “STEM”

Amanda Zelča

Latvijas Universitāte

E-pasta adrese: az19045@students.lu.lv

2021. gada 1. jūlijā sākās ārpakalpojuma grāmatvežu licencēšana un ir noteikts pārejas periods līdz 2023. gada 1. jūlijam. Lai ārpakalpojuma grāmatveži varētu sniegt savus pakalpojumus arī pēc 2023. gada 1. jūlija, ir nepieciešams saņemt licenci, iesniedzot Valsts ieņēmumu dienestam noteiktus dokumentus, tajā skaitā Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas (turpmāk tekstā NILLTPFN) iekšējās kontroles sistēmu. NILLTPFN iekšējās kontroles sistēmas izveide un ieviešana tuvākajos gados būs ļoti aktuāla jebkurai fiziskai vai juridiskai personai, kas sniedz grāmatvedības ārpakalpojumus. Par NILLTPFN likuma prasību pārkāpumiem vislielākie sodu apmēri ir novērojami starp nodokļu konsultantiem un ārpakalpojumu grāmatvežiem, kas liecina par to, ka ārpakalpojuma grāmatvežiem ir problēmas NILLTPFN iekšējās kontroles sistēmas izstrādāšanā un ieviešanā. Kas var būt saistīts ar to, ka pastāv tikai NILLTPFN likuma prasības, bet netiek piedāvāts dokumentu kopums, ko var izmantot, neiegādājoties to no citiem uzņēmumiem.

Pētījuma mērķis ir, pamatojoties uz ārpakalpojuma grāmatvedības uzņēmumiem NILLTPFN iekšējās kontroles sistēmas izveidošanas nosacījumu analīzi, izstrādāt ieteikumus NILLTPFN iekšējās kontroles sistēmas izveidošanai ārpakalpojuma grāmatvedības uzņēmumam SIA “STEM”, izstrādāt priekšlikumus sistēmas efektīvai izmantošanai.

Lai sasniegtu pētījuma mērķi, tika izmantotas sekojošas pētniecības metodes: analīze un sintēze, monogrāfiskā (aprakstošā) metode.

Pētījuma rezultātā tika noskaidrots, ka pasaules mērogā noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas iniciatīvas parādījās sākot ar 1989. gadu un šobrīd pastāv vairākas organizācijas visā pasaulē, kuru darbība ir vērsta uz starptautisko cīņu pret naudas “atmazgāšanu”, terorismu un masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu. Tika identificēti, kādas prasības pastāv Latvijas Republikā un kādas ir jāievēro ārpakalpojuma grāmatvežiem, veidojot NILLTPFN iekšējās kontroles sistēmu, kādi NILLTPFN riski pastāv pētāmajā uzņēmumā SIA “STEM”, tika izstrādāti uzņēmuma klientu risku novērtējuma kritēriji.

Pētījuma rezultātiem ir arī praktiskā nozīme, uzņēmumam SIA “STEM” tika izstrādāti ieteikumi NILLTPFN iekšējās kontroles sistēmas izveidošanai, tajā skaitā politikas un procedūras, klientu risku novērtējuma metodika, atbilstoši NILLTFN likuma prasībām, kā arī uzņēmuma īpatnībām, ko uzņēmums varēs izmantot, lai saņemtu ārpakalpojuma grāmatveža licenci.

Atslēgvārdi: *Ārpakalpojumu grāmatvedība, licencēšana, iekšējā kontrole, noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršana.*